UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra antropologie a zdravovědy

Diplomová práce

Bc. Monika Bernatová

Speciální pedagogika

Aspekty životní spokojenosti seniorů v souvislosti s aktivizační činností dobrovolníků

OLOMOUC 2013 vedoucí práce: PaedDr. et Mgr. Marie Chrásková, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem uvedenou diplomovou práci zpracovala samostatně pod odborným vedením PaedDr. et Mgr. Marie Chráskové, Ph.D. a použila jsem pouze pramenů uvedených v závěru diplomové práce.

Ve Velkém Meziříčí dne 7. 3. 2013

…….

Monika Bernatová

Poděkování

Chtěla bych poděkovat paní PaedDr. et Mgr. Marii Chráskové, Ph.D. za její odborné připomínky a cenné rady při tvorbě diplomové práce. Dále děkuji všem seniorům, kteří byli ochotni se mnou spolupracovat. Nesmím opomenout poděkovat pracovníkům domovů pro seniory za jejich vstřícnost, trpělivost a ochotu věnovat mi svůj čas.

Monika Bernatová

Obsah

Úvod ... 6
1 Cíl práce ... 7
1.1 Dílčí cíle: ... 7
2 Teoretické poznatky ... 7
2.1 Dobrovolnictví ... 7
2.1.1 Definice dobrovolnictví ... 7
2.1.2 Dělení dobrovolnictví ... 8
2.1.3 Dobrovolník ... 10
2.1.4 Dobrovolnické centrum ... 11
2.1.5 Zahájení a průběh dobrovolnické činnosti ... 14
2.1.6 Supervize ... 15
2.2 Senior a stáří ... 16
2.2.1 Definice seniora, stáří a stárnutí ... 16
2.2.2 Dělení stáří ... 19
2.2.3 Specifika osob seniorského věku ... 19
2.2.4 Komunikace se seniorem ... 22
2.2.5 Osobnost seniorů ... 23
2.2.6 Zařízení pro seniory ... 25
2.2.7 Kvalita života osob seniorského věku ... 28
2.3 Aktivizační činnosti ... 30
2.3.1 Definice aktivizačních činnosti ... 30
2.3.2 Dělení aktivizačních činností ... 31
2.3.3 Volný čas u seniorů ... 33
2.3.4 Možnosti aktivizačních činností u seniorů ... 34
3 Metodika práce ... 41
3.1 Cíl výzkumu ... 41
3.2 Použité metody výzkumu ... 41
3.3 Charakteristika výzkumného vzorku ... 43
4 Výsledky ... 45
4.1 Shrnutí údajů o všech dotazovaných klientech ... 45
4.2 Domov pro seniory Velké Meziříčí ... 47
4.3 Domov pro seniory Mitrov ... 53

4.4 Domov pro seniory Náměšť nad Oslavou 61
4.5 Domov pro seniory Telč 67
4.6 Domov pro seniory Třebíč 76
4.7 Domov pro seniory Havlíčkův Brod 80
4.8 Domov pro seniory Humpolec 88
4.9 Domov seniorů Stříbrné terasy 95
4.10 Sociální služby města HB - Dům pro seniory HB 101
4.11 Domov pro seniory Moravec 106
5 Diskuze 112
Závěr 127
Souhrn 129
Summary 130
Referenční seznam 131
Seznam zkratek 135
Seznam tabulek 136
Seznam příloh 138
Přílohy
Anotace práce

Úvod

Jako téma diplomové práce jsem si zvolila Aspekty životní spokojenosti seniorů v souvislosti s aktivizační činností dobrovolníků. Navazuji na svoji bakalářskou práci, která se zabývala dobrovolnictvím ve speciálněpedagogické praxi.

Téma diplomové práce jsem si vybrala z několika důvodů. Já osobně působím jako dobrovolník. Moje těžiště činnosti je převážně v denním stacionáři, ve kterém přicházím do kontaktu s osobami různého věku. Tato činnost mě zajímá a určitě bych se v ní chtěla i prostřednictvím informací zdokonalit. Chtěla jsem také zjistit, jak je dobrovolnictví organizováno a realizováno v jiných institucích. Dále mě k tomuto tématu vedla skutečnost, že ve společnosti narůstá počet osob seniorského věku, a proto je nutné umět s těmito lidmi pracovat a vědět o možnostech, které jim můžeme nabídnout. Navíc se v českém prostředí dobrovolnická činnost neustále rozšiřuje do různých oblastí, dobrovolníci jsou lidé různých sociálních vrstev a různého věku. Myslím si, že se také zdokonaluje organizace a realizace dobrovolnictví a dobrovolníci jsou využívanými partnery pracovníků různých zařízení.

Diplomová práce je rozdělena na dvě části: teoretickou a praktickou. Teoretická část podává výklad základních pojmů, jako je dobrovolnictví, senior a stáří a aktivizační činnosti. Tyto vyjmenované kapitoly jsou dále ještě podrobněji rozpracovány. Praktická část sleduje seniory v zařízeních sociálních služeb, kteří dobrovolnickou činnost využívají. Přesněji se jedná o seniory, kteří pobývají v domovech pro seniory v kraji Vysočina.

Cílem této práce a výzkumu je shromáždit základní informace, které se týkají realizace dobrovolnictví u seniorů.. Byly stanoveny jednotlivé výzkumné předpoklady, které budou následně v praxi ověřovány. Tyto předpoklady se zaměřily na pravidelnost návštěv dobrovolníků, na spokojenost seniorů s dobrovolnictvím, na důležitost pohlaví dobrovolníka a na psychickou stránku osobnosti seniora. Výzkum byl realizován v 10 domovech pro seniory a účastnilo se ho 57 seniorů, od kterých byly informace získávány prostřednictvím strukturovaného rozhovoru.

1 Cíl práce

Cílem této práce a výzkumu je shromáždit základní informace, které se týkají realizace dobrovolnictví u seniorů.

1.1 Dílčí cíle:

1. Zjistit, zda je možnost využít dobrovolníka seniorům nabízena před vlastním setkáním dobrovolníka a seniora.

2. Zjistit, jak probíhá výběr dobrovolníka k seniorovi.

3. Zjistit, jaké aktivizační činnosti dobrovolníci se seniory realizují.

4. Zjistit, jaký vliv má působní dobrovolníka na spokojenost seniorů.

2 Teoretické poznatky

Teoretická část diplomové práce vymezuje tři hlavní podkapitoly, které se týkají dobrovolnictví, seniorů a aktivizačních činností. Hlavní podkapitoly jsou dále podrobněji rozpracovány.

2.1 Dobrovolnictví

Úvodní podkapitola teoretické části diplomové práce je rozčleněna do šesti částí a zahrnuje definici dobrovolnictví, možnosti dělení dobrovolnictví. Je možné se dočíst informace o tom, kdo je dobrovolník a dále, co znamená pojem dobrovolnické centrum a jaký je samotný průběh dobrovolné činnosti. V závěru podkapitoly je stručně vysvětlen pojem supervize.

2.1.1 Definice dobrovolnictví

Matoušek (2003, s. 55) definuje termín dobrovolnictví a jeho definice obsahuje důvod vykonávání dobrovolnické činnosti: *„Dobrovolnictví je neplacená a nekariérní činnost, kterou lidé provádějí proto, aby pomohli svým bližním, komunitě nebo společnosti.“*

Horecký (2010, s. 20) uvádí další vymezení dobrovolnictví, ve kterém zahrnuje přínos samotné činnosti pro dobrovolníka: *„Dobrovolnictví není oběť, ale přirozený projev občanské zralosti. Přináší konkrétní pomoc tomu, kdo ji potřebuje, ale zároveň poskytuje dobrovolníkovi pocit smysluplnosti, je zdrojem nových zkušeností a dovedností a obohacením v mezilidských vztazích.“*

Bočková, Hastrmanová, Havrdová (2011, s. 87) vymezují dobrovolnictví pomocí vlastní činnosti dobrovolníka jako: *„činnost, kterou darujeme svůj čas, svůj talent, své schopnosti, ale i svou sílu jako nezištnou pomoc druhým.“*

Haškovcová (2010) charakterizuje dobrovolnickou činnost na základě principů, na kterých se zakládá a jedná se o principy sdílené solidarity a praktické pomoci potřebným občanům.

2.1.2 Dělení dobrovolnictví

Jedna z možností dělení dobrovolnictví je dle Matouška (2003), a to podle počtu dobrovolníků, kteří se dané činnosti účastní:

- Individuální = osoba si sama najde místo, resp. organizaci, ve které by chtěla dobrovolnictví vykonávat. Jedinec se také rozhodne, s jakou skupinou klientů by chtěl pracovat. Činnost může být jednorázová či dlouhodobá.
- Miniprojekt = většinou se jedná o jednorázovou akci skupiny lidí, které spojuje společná chuť a ochota se na přípravě a realizaci akce podílet.
- Účast na tzv. workcampech = většinou je organizují agentury a vybírají skupiny dobrovolníků.

Dále autorky Šormová a Klégrová (2006) také vymezují dobrovolnictví, a to z hlediska klienta dobrovolníků:

- Dobrovolná občanská výpomoc = jedná se o spontánní a často samozřejmou pomoc v rámci rodiny, přátel apod.
- Dobrovolnictví vzájemně prospěšné = dobrovolná činnost v rámci komunity, kterou vykonávají její členové.
- Dobrovolnictví veřejně prospěšné = dobrovolník má vymezenou činnost, kterou je nutné vykonat a splnit její požadavky.
- Dobrovolná služba = činnost je obvykle dlouhodobější.

Další možností dělení dobrovolnictví je v závislosti na počtu účastníků, kterým se dobrovolník, popř. dobrovolníci věnují. Z toho vyplývá dobrovolnictví:

- skupinové (dobrovolník či dobrovolníci pracují se skupinou)
- individuální (dobrovolník či dobrovolníci jsou v kontaktu s jedním jedincem)

Výše uvedené dělení pochází z hlediska jedinců, u kterých dobrovolníci působí.

Pokud se zaměříme na samotné dobrovolníky, byly by rozdělené kategorie totožné, avšak s tím rozdílem, že skupinové dobrovolnictví by znamenalo skupinu dobrovolníků, která vykonává činnost a individuální – činnost jednoho jedince a jednoho dobrovolníka.

Poslední kategorie dobrovolnictví jsou dány dle oblasti, ve které dobrovolníci působí: v oblasti sociálních služeb, ve školství, ve zdravotnictví, ve sportu, ve vzdělávání, v terapiích, v otázkách životního prostředí a ochrany přírody, v oblasti kultury apod.

V závěru této podkapitoly uvádíme zdůvodnění, proč by dobrovolníci měli působit v pobytových službách. „*Dobrovolnictví vede ke zvyšování kvality poskytovaných služeb, dobrovolnictví vede k naplnění některých standardů, dobrovolnictví posiluje prestiž organizace a způsobuje efektivní reklamu, dobrovolnictví přináší organizaci zpětnou vazbu, cenné podnět, nápady apo*d.“ Horecký (2010, s. 20)

Pokud organizace uvažuje o využití dobrovolníků, Horecký (2010, s. 21) uvádí základní otázky, které by si pracovníci dané organizace měli položit před oslovením dobrovolnického centra či dobrovolníků:

„*Proč – proč vlastně chceme dobrovolníky?*

Kde – kde budou D pracovat?

Co – co budou D dělat?

Kdy – kdy a jak často by mohli či měli D do zařízení docházet?

Jak – jak bude jejich aktivita vypadat?

Kdo – kdo bude zodpovědnou osobou za D v naší organizaci?

U koho – ke komu bude D chodit?“

Realizaci dobrovolnictví v pobytové službě, konkrétně v domově pro seniory je věnována praktická část diplomové práce.

2.1.3 Dobrovolník

Dle zákona 198/2002 Sb. §1: „*Dobrovolníkem se pro účely tohoto zákona rozumí fyzická osoba, která s ohledem na svou rozumovou a volní vyspělost je schopna vykonávat dobrovolnictví.*“

Dle zákona 198/2002 Sb. §3: „*Dobrovolníkem může být fyzická osoba,*

- *starší 15 let, jde-li o výkon dobrovolnické služby na území České republiky*
- *starší 18 let, jde-li o výkon dobrovolnické služby v zahraničí, která se na základě svých vlastností, znalostí a dovedností svobodně rozhodne poskytovat dobrovolnickou službu*.“

Tošner a Sozanská (2006, s. 12) uvádí jednoduché vymezení dobrovolníka: „*Dobrovolníkem může být kdokoliv*.“ Ovšem doplňují ho popisem specifické činnosti dobrovolníka: „*Dobrovolník je člověk, který nad rámec svých každodenních povinností ve svém volném čase využívá svých dovedností, znalostí a zkušeností k prospěchu ostatních, kteří potřebují naši pomoc*.“ (Tošner a Sozanská, 2006, s. 20)

Matouš a kol. (2002, s. 12) tuto informaci doplňují: „*Každý se může zapojit nejlépe tam, kde vztahy a poměry nejlépe zná – v místě svého bydliště či bývalého pracoviště. V podmínkách ČR představují zvláště mladí senioři nejvýznamnější zdroj dobrovolníků. Jde o činnost především ve zdravotnictví a v sociálních službách či o sousedskou výpomoc*.“

Autorka Gulová (2011) rozdělila dobrovolníky dle jejich působnosti v organizaci na tři základní skupiny. Do první skupiny patří dobrovolníci, na kterých je závislé fungování organizace, popř. zajištění nějaké akce. Druhou skupinu tvoří dobrovolníci, kteří vykonávají svoji činnost ve spolupráci s profesionálními pracovníky. Poslední skupina zahrnuje dobrovolníky, kteří nepůsobí v dané oblasti či organizaci v přímé spolupráci s profesionálními pracovníky, přesto však přispívají ke zkvalitnění služby.

Dále bychom dobrovolníky mohli rozdělit dle základních kritérií, např. podle věku, pohlaví, vzdělání, profese, délky působnosti v organizaci a existují další možnosti dělení dobrovolníků.

Motivace neboli důvod, proč lidé dobrovolnictví vykonávají, může být u každého dobrovolníka různorodá. Mezi základní zjištěné důvody patří: touha

po prospěšnosti, možnost smysluplné činnosti, nové zkušenosti či získání základních dovedností při kontaktu s lidmi apod.

Bočková, Hastrmanová, Havrdová (2011, s. 87) se podrobněji zamýšlejí nad pozitivní rolí dobrovolnictví, ve které můžeme nalézt: „*nejen v dobrém pocitu z pomoci jiným, v možnostech vytváření nových přátelství a zvýšení pocitu vlastní potřebnosti, ale také v aktivním trávení volného času a možnostmi kontaktu s novými lidmi.“*

Avšak je nutné se zamyslet nad negativní motivací, která se také může objevit a Gulová (2011, s. 66) vymezuje její prvky: „*soucit vedoucí k degradaci klienta, nepřiměřená zvědavost, skutkaření, touha obětovat se, osamělost, touha po přátelství, pocit vlastní nenahraditelnosti, nedostatek sebeúcty, touha potkat někoho ubožejšího a panovačnost.*“

Dobrovolníkem se může stát každý, jak už bylo výše napsáno. Ale existují určité osobní předpoklady pro tuto činnost. Jedná se o pozitivní motivaci k dobrovolnictví, ochotu spolupracovat. Dále je důležitá trpělivost, empatie a schopnost naslouchat. Předpokladem je určitý stupeň nadšení, chuti a odvahy. Dobrovolník by neměl zapomínat na sebe a důležitá je jeho ochota dalšího prohlubování vědomostí a dovedností.

2.1.4 Dobrovolnické centrum

Jedná se většinou o nestátní neziskovou organizaci, která poskytuje dobrovolníkům zázemí pro jejich činnost, zajišťuje průběžná supervizní školení, dále pojištění dobrovolníka. Spolupracuje s různými organizacemi či zařízeními, které dobrovolnickou činnost využívají. Důležitou osobou je koordinátor dobrovolníků, zajišťující realizaci dobrovolnické činnosti. Koordinátor zaškoluje nové dobrovolníky, přijímá je či s nimi ukončuje spolupráci. Zpracovává informace o činnosti dobrovolníků, řeší možné konflikty či problémy apod.

V zařízení či organizaci spolupracuje koordinátor dobrovolníků s kontaktní osobou, jedná se zpravidla o sociálního, popř. aktivizačního pracovníka, který dle potřeb daného zařízení specifikuje pravidla a zajišťuje průběh dobrovolnické činnosti v určitém zařízení, popř. organizaci.

Uvádíme několik konkrétních příkladů dobrovolnických center. Mají společnou působnost, a to v kraji Vysočina.

Kambala

Kambala je dobrovolnické centrum, které je součástí charitních dobrovolnických center Diecézní charity Brno, konkrétně funguje při Oblastní charitě Žďár nad Sázavou od roku 2002. Posláním je podpora myšlenky dobrovolnictví. Dobrovolníci pomáhají v jednotlivých zařízeních OCHZR jednorázově či opakovaně. Dále pomáhají při různých charitních akcích, při živelných pohromách apod. Pojem Kambala znamená druh ryby, která je obecně symbolem Diecézní charity Brno. Ryba souvisí s myšlenkou křesťanské pomoci bližnímu. Hlavní sídlo centra je ve Žďáře nad Sázavou, pobočky lze nalézt v Bystřici nad Pernštejnem či ve Velkém Meziříčí. Vedoucí zařízení je Mgr. Michaela Mahlová.

Sídlo: Horní 22, 591 01 Žďár nad Sázavou

E-mail: dc.zdar@caritas.cz

WWW stránky: www.kambala.zdarsko.cz

Tel. číslo: 566 631 643, 777 755 444

Pobočka Bystřice nad Pernštejnem: Hornická 643, 593 01 Bystřice nad Pernštejnem

Pobočka Velké Meziříčí: Čechova 1660/30, 594 01 Velké Meziříčí

Dobrovolnické centrum Vysočina

Ředitelkou centra je v současné době Kateřina Ondrová. Centrum bylo založeno v srpnu roku 2005. Jedná se o občanské sdružení, které působí zejména v oblastech Novoměstska, Bystřicka a Žďárska. Nabízí zajištění školení o bezpečnosti práce pro dobrovolníky, dále jejich supervizi či intervizi. Postará se také o pojištění dobrovolníků. Toto sdružení nabízí zapůjčení literatury, která s dobrovolnictvím souvisí. Snaží se oslovit širokou veřejnost, samotné dobrovolníky i přijímací organizace.

Sídlo: Masarykova 197, 592 31 Nové Město na Moravě

E-mail: Info@dobrocentrum.org

WWW stránky: www.dobrocentrum.org

Tel. číslo: 774 664 661

Sdílení

Sdílení je občanské sdružení založené v roce 2007 v Telči. Právě zde se nalézá také jeho sídlo. Posláním sdružení je prostřednictvím svých služeb poskytovat pomoc a podporu osobám s vážným onemocněním, se zdravotním postižením a jejich blízkým

při řešení jejich nepříznivé sociální situace. Myšlenku dobrovolnictví a jeho praktická realizace probíhá v mikroregionu Telčsko a Třešťsko. Hlavní cílovou skupinu tvoří senioři. Sdílení v rámci dobrovolnického programu spolupracuje s Domovem pro seniory v Telči a s Domovem s pečovatelskou službou v Třešti. Hlavním koordinátorem dobrovolníků je paní Marie Gregorová.

Sídlo: Masarykova 330, 588 56 Telč

E-mail: os.sdileni@gmail.com

WWW stránky: www.os-sdileni.wz.cz

Tel. číslo: 777 574 975

Dobrovolnické centrum v regionu Pelhřimov

Centrum vzniklo s pomocí několika institucí (např. Fokus Vysočina, Městská knihovna Pelhřimov, Oblastní Charita Pelhřimov) v roce 2002. V současné době spolupracuje s 11 přijímacími organizacemi (např. Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých, Nemocnice Pelhřimov, Městská knihovna, Svaz neslyšících a nedoslýchavých apod.). Sdružuje přibližně 50 dobrovolníků. Hlavní koordinátorka se jmenuje Tereza Jaklová, DiS.

Sídlo: Masarykovo náměstí 31, 393 01 Pelhřimov

E-mail: dobrpe@seznam.cz

WWW stránky: www.fokusvysocina.cz

Tel. číslo: 774 151 494

Hospicové hnutí Vysočina

Občanské sdružení HHV se praktickou realizací dobrovolnictví zabývá od počátku svého vzniku, a to od roku 2000. Posláním sdružení je pomáhat lidem ohroženým izolací v období vážné nemoci, stáří, umírání a v době úmrtí někoho blízkého. Sdružení má dvě střediska: v Novém Městě na Moravě a v Jihlavě. Koordinátorkou dobrovolníků pro středisko v Novém Městě na Moravě je Alena Palánová, v Jihlavě Alena Drštičková. V současné době spolupracuje s Domovem pro seniory Mitrov, dále s Léčebnou dlouhodobě nemocných na Buchtově kopci, s nemocnicí v Novém Městě na Moravě, s Domem klidného stáří ve Žďáře nad Sázavou, s Domem pro seniory v Jihlavě a s nemocnicí v Jihlavě.

Sídlo: Žďárská 610, 592 31 Nové Město na Moravě

E-mail: info@hhv.cz

WWW stránky: www.hhv.cz

Tel. číslo: 566 615 198

Středisko Nové Město na Moravě: email: alena.palanova@hhv.cz, tel. číslo: 566 615 198, 731 604 353

Středisko Jihlava: tel. číslo: 567 210 997, 731 679 934

2.1.5 Zahájení a průběh dobrovolnické činnosti

Pokud se jedinec rozhodne vykonávat dobrovolnickou činnost, je hned v počátku důležité se rozhodnout, zda osloví přímo nějaké zařízení, popř. organizaci a nabídne svůj čas a své schopnosti. Druhou možností je kontaktovat příslušné dobrovolnické centrum. Zaměříme se nyní na druhou možnost kontaktu.

Příslušní pracovníci dobrovolnického centra si zájemce o dobrovolnictví pozvou na osobní schůzku (popř. v úvodu dobrovolník vyplní dotazník a až poté následuje osobní setkání). Během schůzky si obě strany sdělí svá očekávání a své požadavky. Upřesní se také možnosti centra a dobrovolníka. Určitě je vhodné stanovit si cílovou skupinu, se kterou by dobrovolník v rámci své činnosti rád spolupracoval, popř. může být stanoven okruh činností, kterým by se dobrovolník rád věnoval.

Poté je ponechán čas jedné i druhé straně na zvážení možnosti dobrovolnictví.

Pokud zájem obou stran přetrvá, může následovat praktický zácvik dobrovolníka v organizaci. Ten však není podmínkou. Následně je s dobrovolníkem sepsána smlouva[1] o dobrovolnictví. Je seznámen se základními pravidly, personálním obsazením, normami centra, popř. dané organizace.

Poté už dochází k praktické náplni. Zpravidla by se dobrovolníci měli pravidelně účastnit supervizí. Ale záleží na pravidlech daného centra. Také se mohou realizovat pravidelné schůzky dobrovolníka a pracovníka centra (může být nazván jako koordinátor dobrovolníků) a dobrovolníci se mohou také pravidelně setkávat, v souvislosti se sdílením zkušeností. Nemusí být pravidlem, ale osvědčilo se vyplňování tzv. docházkového listu dobrovolníka (zejména v případech opakované dobrovolnické činnosti), do kterého je dobrovolníkem zaznamenána jeho činnost, časové i obsahové rozčlenění. Tento list by měl pravidelně dle stanovených pravidel odevzdávat tzv. koordinátorovi dobrovolníků.

[1] Vzor smlouvy, resp. dohody je uveden v příloze č. 6.

Je zřejmé, že v průběhu dobrovolnické činnosti může dojít ke změně cílové skupiny, činnosti či organizace. Vždy by změna měla následovat až po vzájemné komunikaci a rozebrání situace dobrovolníkem a pracovníkem centra.

2.1.6 Supervize

„*Supervize je metoda práce cíleně zaměřená na podporu a rozvoj profesionality. Spolu s dalšími mechanismy se podílí na zajišťování a zvyšování kvality práce a poskytovaných služeb a chrání zájmy klienta. Úkolem supervize je pomáhat pracovníkům lépe se orientovat ve své profesní činnosti, porozumět pozadí vlastní práce a souvislostem*.“ (Mojžíšová, 2008, s. 108)

Také Matoušek (2003, s. 349) definuje supervizi zejména z pohledu supervidovaného, tedy ze strany jednoho účastníka: *„Supervize je celoživotní forma učení, zaměřená na rozvoj profesionálních dovedností a kompetencí supervidovaných, při níž je kladen důraz na aktivaci jejich vlastního potenciálu v bezpečném a tvořivém prostředí.“*

Během supervize dochází k vzájemnému ovlivňování tří základních prvků: supervizor (odborník v dané oblasti), supervidovaný (pracovník) a rozhovor. Mojžíšová (2008 s. 115) vymezuje náležitosti dobrého supervizora, ale vždy záleží na potřebách a možnostech dané organizaci a pracovnících: „*umí srozumitelně vysvětlit, co to supervize je; zná profesi, kterou má supervidovat; má dobré reference, sám pracuje pod supervizí a doloží získané vzdělání.“*

Existuje množství různých druhů supervize. Například supervize individuální a skupinová. U první zmiňované je rozhovor veden supervizorem a jedním pracovníkem. U skupinové supervize je jeden supervizor a skupina pracovníků.

Supervize externí znamená, že supervizor není zaměstnanec organizace, ve které supervize probíhá. Interní supervize označuje takovou, při které je zaměstnanec organizace supervizorem ostatním spolupracovníkům.

Dále je možné ji dělit z hlediska četnosti supervizí – příležitostné, krizové či dlouhodobé.

Supervizi nepřímou definuje Mojžíšová (2008) jako supervizi, při které supervizor získává informace od supervidovaného, ale není přítomen dané situaci. U přímé supervize je během pracovního výkonu přítomen supervizor.

Supervize případová je zaměřena na konkrétní problémovou situaci či klienta.

Funkce supervize vymezují Hawkins a Shohet (2004, s. 60) následně: „*vzdělávací* (někteří autoři používají také termín formativní) *funkce spočívá v rozvoji dovedností, porozumění a schopností supervidovaných. Supervizor může v rámci této funkce pomáhat tím, že bude klientovi lépe rozumět. Dále, že mu umožní více si uvědomovat své reakce a odezvy na klienta. V rámci funkce podpůrné (neboli restorativní) se supervizor snaží, aby nebyl supervidovaný přeplněn emocemi. Je nutné těmto emocím věnovat pozornost a zabránit i možnému vyhoření pracovníka. Řídící neboli normativní funkce plní při práci s lidmi funkci kontroly kvality. I supervizoři nesou část zodpovědnosti za práci supervidovaných.*“

Při realizaci supervize neopomínáme důležité organizační záležitosti – kdy a kde budou supervize probíhat, kdo se jich bude účastnit, jak často budou setkání probíhat, jak dlouho budou trvat, jaká bude jejich forma, jak se bude postupovat při např. onemocnění supervizora či jednotlivých účastníků, zda se účastníci budou na setkání připravovat, důležité je i financování supervizí.

2.2 Senior a stáří

Druhá podkapitola teoretické části podává výklad následujících pojmů: definice seniora, stáří a stárnutí; dělení stáří a specifika osob seniorského věku. Dále lze získat informace o komunikaci se seniorem a o osobnosti seniorů. Závěrečné části podkapitoly jsou zaměřeny na zařízení pro seniory a na kvalitu života osob seniorského věku.

2.2.1 Definice seniora, stáří a stárnutí

Slovo senior pochází z latinského slova senex a znamená starý člověk. Druhým stupněm je senior ve smyslu starší člověk.

Linhart a kol. (2005, s. 336) uvádějí výklad slova senior několika způsoby: „*Senior je starší ze dvou lidí stejného jména nebo je to příslušník starší věkové kategorie či se jedná o člena sboru požívajícího zvláštní úcty*.“

Jediné kritérium, které Kopecká (2011) pro vymezení seniora uvádí je věk a vymezuje seniora jako osobu, která je ve věku stanovené věkové hranice odchodu do starobního důchodu a starší. Také Janečková (2005) charakterizuje starého člověka jako příslušníka věkové skupiny 60, resp. 65 let. Kalvach (2008) považuje rovněž věk 65 let za hranici stáří.

Ondrušková (2011, s. 16) však charakteristice seniora pouze podle věku vytýká, že „*nevypovídá nic o involučních změnách, pracovních schopnostech či změnách sociálních rolí v životě člověka*.“

Petřková a Čornaničová (2004, s. 27) zdůvodňují, proč se tento termín započal hojně využívat: „*pro jeho kodifikaci ve vědách o výchově mluví to, že neexistuje jiné emočně nezatížené obecné označení pro člověka v celém věkovém období stáří, systémově navazuje na pojem sérum, je jasný a flexibilní, je příznivě přijímán a používán i samotnými účastníky vzdělávacích aktivit*.“

Synonyma, která se vyskytují v publikacích i v běžném hovoru pro označení senior, jsou např. starý člověk, důchodce, člověk staršího věku, dříve narozený občan, stařec, člověk v letech, geront, stařešina, výminkář, penzista či osoba seniorského věku.

V rámci definice stárnutí se Mühlpachr (2004, s. 18) zaměřuje na věkové vymezení: „*Stárnutí je celoživotní proces, jehož involuční projevy se stávají zřetelnějšími zhruba od přelomu 4. a 5. decennia, a to v závislosti na náročnosti prostředí*.“ A synonymem pro proces stárnutí je involuce.

Dienstbier (2000) poukazuje na přirozenost tohoto procesu a také zdůrazňuje, že během tohoto procesu dochází k ohrožení orgánů, funkcí a psychiky jednotlivce.

Autor Uhlíř (2008, s. 5) se také pokusil vytvořit definici stárnutí, ovšem připouští její složitost: „*Stárnutí je nevratný, univerzální, i když druhově specifický biologický proces, který však jen obtížně definujeme. Postihuje s různou rychlostí prakticky všechny orgány, které ztrácejí svou funkční rezervu. Biologicky starý organismus se tak stává méně přizpůsobivým k měnícím se podmínkám vnitřního a zevního prostředí, ztrácí své adaptační schopnosti.“*

Dienstbier (2000, s. 8) uvádí shrnující vysvětlení procesu stárnutí, ve kterém vysvětluje důvod jeho vzniku, změny a individuální rozdíly, resp. uvádí

dělení stárnutí: „*Stárnutí je proces vzniklý opotřebováním organismu. Dochází k němu postupně. Mění se vzhled, konstituce, psychika, funkce i biochemické a metabolické děje. Sníží se adaptabilita a funkční kapacita orgánů zejména při mimořádných zátěžových situací. Zvyšuje se riziko nemocí. Proces stárnutí je individuální, u někoho začínají projevy již v 50 letech, jiný se cítí v dobré kondici i po 70. Rozdílně se projevují procesy stárnutí v různých orgánech jednotlivce. Můžeme připustit, že je stárnutí normální, které závisí na přibývajícím věku, a patologické, které napomáháme vlastní nekázní, ignorováním zásad zdravého životního stylu nebo které je uchováno v důsledku nemoci nebo působením škodlivých faktorů prostředí, ve kterém žijeme nebo pracujeme*.“

Dienstbier (2000) zároveň konstatuje, že stárnutí u člověka začíná ve chvíli, kdy neupřednostňuje již společenské události a vlastní aktivitu v nich, ale zaměřuje se na události týkající se jeho vnitřního světa.

Autor Dienstbier (2000, s. 7) klade možná opomíjenou otázku: „*Kdy vlastně začíná stárnout? No samozřejmě, okamžikem zrození. Lépe řečeno okamžikem početí.“*

Petřková a Čornaničová (2004) poukazují, že stárnutí je cesta do stáří. Tato cesta je považována za přirozenou a zároveň poslední. Haškovcová (2010) také upozorňuje, že stárnutí je zákonité a je nutné ho respektovat. Tento proces a jeho počátek definují Kalvach a kol. (2004, s. 67) jako*: „univerzální proces postihující živou hmotu, který probíhá kontinuálně od početí, ale za jeho skutečný projev je považován teprve pokles funkcí, který nastává po dosažení sexuální dospělosti.“*

Výsledkem procesu stárnutí je stáří člověka, které představuje fázi v procesu přirozeného ontogenetického vývoje člověka.

Mühlpachr (2004, s. 18) definuje stáří v souvislosti se změnami, které tato životní etapa přináší: „*Stáří je obecným označením pozdních fází ontogeneze, přirozeného průběhu života. Je důsledkem a projevem geneticky podmíněných involučních procesů modifikovaných dalšími faktory (především chorobami, životním způsobem a životními podmínkami) a je spojeno s řadou významných změn sociálních (osamostatnění dětí, penzionování a jiné změny sociálních rolí). Všechny změny příčinné i následné se vzájemně prolínají, mnohé jsou protichůdné, a jednotné vymezení a periodizace stáří se tak stávají velmi obtížnými*.“

Ondrušková (2011, s. 16) vymezuje stáří stručně jako: „*poslední vývojovou etapu, která uzavírá lidský život.“*

Jak stáří vypadá, popisuje blíže Haškovcová (2010, s. 31): „*Involuční znaky se dostavují pozvolna. Skutečně staří lidé (75+) již pravidelně vykazují snížení fyzických i psychických sil. Na jejich zevnějšku jsou patrné nepřehlédnutelné změny. Stáří se stalo čitelným ve tváři, v gestech, v chůzi. Vlasy šedivějí, u mužů častěji řídnou. Na tvářích žen přibyly vrásky. Svalstvo ochabuje, jeho pružnost klesá, kůže pigmentuje. Pohyby jsou zpomalené, postava se nachyluje a zmenšuje.*“

Autorky Klevetová a Dlabalová (2008, s. 28) poukazují na přínos stáří v tom, že: „*dokáže život hodnotit z jiné perspektivy, s nadhledem a rozvahou. Starý člověk je součástí společnosti, může přispět svými zkušenostmi, postojem a přijmout jiné pracovní a společenské role. Být užitečný je prioritou člověčenství. Celý život potřebujeme dostatek vnitřní životní energie. Čerpáme ji především ze vztahů, které vytváříme – k sobě, k druhým, k prostředí. V každém věku, a ve stáří obzvláště, je třeba svůj pozitivní vztah k životu opírat o drobné radosti a malá sociální pohlazení.*“

Autoři Kalvach a Onderková (2006) při definování stáří vysvětlují, že se jedná o poslední fázi života, ve které se výrazně projevují involuční změny.

2.2.2 Dělení stáří

Haškovcová (2010) dělí stáří dle věku jedince následovně:

- 45-59 let (střední, zralý věk)
- 60-74 let (vyšší věk, rané stáří)
- 75-89 let (stařecký věk, vlastní stáří)
- 90 let a více (dlouhověkost)

Kalvach a kol. (2004) periodizují rovněž období stáří a věkově je dělení téměř totožné s dělením autorky Haškovcové (viz dříve), ovšem pojmenování je rozdílné:

- 65-74 let (mladí senioři)
- 75-84 let (staří senioři)
- 85 a více (velmi staří senioři)

Petřková a Čornaničová (2004, s. 27) člení seniorské věkové období následovně:

- 60-74 let rané stáří, starší věk; jednotlivec je označován jako starší člověk, z hlediska gerontagogiky hovoříme o mladých seniorech
- 75-89 let vlastní stáří, jednotlivec je označován jako starý člověk, v gerontagogice starý senior
- 90 a více let dlouhověkost; hovoříme o velmi starých seniorech.

V závěru této kapitoly uvádíme dělení seniorů nikoliv již podle věku, ale dle jejich funkční různorodosti. Toto dělení uvádí Kalvach a Onderková (2006) a první skupinu nazývají tzv. zdatní (fit) – vykonávají fyzicky náročné činnosti. Druhá skupina se jmenuje nezávislí, kteří dobře zvládají aktivity každodenního života. Třetí skupina zahrnuje tzv. křehké (fail) – potřebují trvalou pomoc a podporu při náročnějších každodenních činnostech. Do čtvrté skupiny patří senioři závislí, kteří vyžadují pomoc i při sebeobsluze. Pátá skupina je nazvána zcela závislí – lidé upoutáni na lůžku a závěrečnou skupinu vytvářejí tzv. umírající, u kterých je patrná specifická potřeba komplexní paliativní péče.

2.2.3 Specifika osob seniorského věku

Osoby seniorského věku tvoří heterogenní skupinu. Ondrušková (2011, s. 18) tuto různorodost také zdůrazňuje, zároveň doplňuje, že: „*existují charakteristiky, které jsou pro určité období typické*.“

Kalvach a Hrabětová (2005) vysvětluji, v čem různorodost skupiny spočívá: „*jako senioři se mezi sebou podstatně lišíme zdravotním a funkčním stavem, zájmy, hodnotami, rodinnou situací, životními zkušenostmi, finančními možnostmi, bytovými podmínkami a mnoha dalšími okolnostmi.*“ Zároveň Kalvach a Hrabětová (2005) ještě svá tvrzení následně vysvětlují: „*Sdílení zkušeností a hledání nových možností je o to důležitější, že obraz stáří, potřeby starých lidí i nabídka služeb pro seniory se rychle mění a vyvíjejí. Dlouhodobě je každá nově stárnoucí generace ambiciózněji a znalejší, má větší nároky na kvalitu svého života ve stáří, hledá nové možnosti uplatnění. Nové šance se otevírají i pro seniory se závažným zdravotním postižením a pro pečující rodiny – objevují se nové technologie, pomůcky, služby. Mění se i struktura sociální pomoci. To vše zvyšuje nároky na orientaci v záplavě informací a změn*.“

Také autorky Petřková a Čornaničová (2004, s. 28) uvádějí důvody, proč je seniorská populace různorodá: „ *je dána obecně platnou jedinečností schopností a osobnostních vlastností, variabilitou involučních biologických procesů i různou mírou chorobných změn. Svůj podíl na této charakteristice má dále sociálně psychologický kontext: životní události, zkušenosti a znalosti jednotlivců, včetně zkušeností se vzděláváním a profesní kariérou, životní způsob, hodnotový systém, aspirace a očekávání, v neposlední řadě i různé sociálně ekonomické zázemí*.“

Autoři Kalvach a Onderková (2006, s. 8) uvádějí, které prvky se ve skupině seniorů mohou odlišovat: „*Senioři se liší mezi sebou navzájem velmi výrazně věkem, zdravotním stavem, funkční zdatností, rodinnou situací, sociálním zázemím, ekonomickými podmínkami, vzděláním, životními zkušenostmi, hodnotovým systémem, genetickými vlohami pro dlouhověkost i dalšími okolnostmi.“*

Kalvach a Onderková (2006) zdůrazňují, že z důvodu výše zmíněné heterogenity je nutné respektovat osobnost seniora při poskytování zdravotnických a sociálních služeb. Janečková (2005, s. 163) k jednostrannému pohledu na osoby seniorského věku dále vysvětluje: „*věk sám o sobě není důvodem zvýšené potřeby péče. Potřeba sociální práce se starými lidmi se objevuje až v mimořádných situacích způsobených sociálními či zdravotními faktory.*“

Haškovcová (2010, s. 248) se zaměřuje na vztah stáří a nemocí následně: „*Stáří a nemoci jsou pokládány za synonyma. Je to nesprávné, protože nemoci postihují lidi všech věkových kategorií. Starším lidem však hrozí příchod vážných strasti přinášejících nemocí častěji, což je důvod, proč se bojí stáří. Mít strach je přirozené.*“

Petřková a Čornaničová (2004, s. 30) uvádějí tyto základní následky projevů fyziologických změn: „*zmenšování odolnosti organismu vůči nepříznivým vlivům, úbytek svalové síly, hmoty a energie, poruchy činnosti jednotlivých orgánů, snižování senzorické kapacity (zhoršení kvality zraku a sluchu), snižování motorické kapacity apod.*“

Autorka Venglářová (2007, s. 11) poukazuje na individuální rozdíly mezi lidmi, připouští ale některé společné prvky: *„Přestože každý člověk prožívá svůj život originálním způsobem, lze se shodnout na významných okamžicích, které přichází s vyšším věkem. Změny se odehrávají v rovině tělesné, psychické i sociální. Jedná se o propojené systémy.“*

Uvádíme tabulku Venglářové (2007, s. 12), která změny rozdělila na tělesné, psychické a sociální změny:

Tabulka 1. Změny u seniorů

Tělesné změny	Psychické změny	Sociální změny
• Změny vzhledu	• Zhoršení paměti	• Odchod do penze
• Úbytek svalové hmoty	• Obtížnější osvojování nového	• Změna životního stylu
• Změny termoregulace	• Nedůvěřivost	• Stěhování
• Změny činnosti smyslů	• Snížená sebedůvěra	• Ztráty blízkých lidí
• Degenerativní změny kloubů	• Sugestibilita	• Osamělost
• Kardiopulmonální změny	• Emoční labilita	• Finanční obtíže
• Změny trávicího systému	• Změny vnímání	
• Změny vylučování moči (častější nucení)	• Zhoršení úsudku	
• Změny sexuální aktivity		

Venglářová (2007) poukazuje na určitou změnu povahových rysů, přesněji se jedná o jejich zintenzivnění.

Níže uvádím další tabulku Venglářové (2007, s. 16). Tabulka zachycuje fyziologické změny, jejich následky a změny kognitivních funkcí.

Tabulka 2. Fyziologické a kognitivní změny u seniorů

Fyziologické změny a jejich následky	
Změny spánkového rytmu, spánková inverze	Pospávání během dne, noční neklid, rušení obyvatel ve spánku
Úbytek energie	Zvýšená potřeba pomoci - zdánlivě neodpovídá zdravotnímu stavu
Snížená chuť k jídlu, snížený pocit žízně	Malnutrice, problémy související s dehydratací
Poruchy soustředění a paměti	Hledání věcí, nepozornost, vyžadování opakovaní informací, nařčení z krádeže svých věcí
Změny kognitivních funkcí	
Zhoršení intelektu	Při potřebě zvládat nové situace

Zhoršení komunikace	Déle hledá slova, hůře vybavuje, zhoršeno při poruchách smyslů, nerozumí sdělení
Orientace	Bloudění, zvláště v neznámém terénu

Mezi involuční změny, které se v období stáří mohou vyskytnout a jsou na první pohled patrné, řadíme snížení celkové výšky člověka, dále řídnutí nebo šedivění vlasů, přibývání vrásek, rovněž je možné uvézt snížení pružnosti kůže. *„Nápadné a významné jsou změny postoje a chůze – obecně se krok zkracuje a chůze se významně zpomaluje“* (Kalvach a kol., 2004, s. 101).

Další změny, které se mohou objevit, souvisí se smyslovým vnímáním. *„U zraku se projevují změny akomodace“* (Kalvach a kol., 2004, s. 101). Ubývá sluchová ostrost a snižuje se počet hmatových tělísek. Kalvach (2008) zdůrazňuje i ubývání celkové tělesné vody, navíc přibývá v lidském těle tuk a vazivo.

Prevence se dle Topinkové (2005) u seniorů zaměřuje na snížení rizika vzniku onemocnění, dále na zachování stávající soběstačnosti a funkční zdatnosti. Obecně Topinková (2005, s. 21) vymezuje následující preventivní opatření: *„fyzická aktivita a cvičení (minimum 3-5x týdně 30 minut chůze), nekuřáctví, vhodné stravovací návyky, přiměřená hmotnost, prevence úrazů a imunizace.“*

Petřková a Čornaničová (2004) vysvětlují zranitelnost seniorské generace výskytem následujících rizik a ohrožení: objevují se vyšší nemocnost, osamělost, předsudky, generační intolerance, pokles schopnosti signalizovat své potřeby a potíže, snadnější manipulovatelnost či zanedbávání nesoběstačných seniorů.

2.2.4 Komunikace se seniorem

Vávrová (2011, s. 6) charakterizuje komunikaci jako: „*nezbytný a zároveň přirozený prostředkem pro existenci a rozvoj lidské společnosti*.“ Další charakteristiku, kterou Vávrová (2011) uvádí: „*je nástrojem, které umožňuje vznik, formování a fungování mezilidských vztahů, resp. různých sociálních uskupení a celků*.“

Autorka Venglářová (2007) zdůrazňuje, že pokud obecně vstupujeme do procesu komunikace, máme určitá očekávání a také máme představy o druhých. Očekávání i představy mohou být pravdivé či mylné. A proto se komunikace stává náročným procesem, ve kterém může vznikat velké množství komunikačních bariér – Venglářová (2007) dělí tyto bariéry následovně: bariéry na straně klienta (seniora), bariéry na straně pracovníka (dobrovolníka…) a bariéry v prostředí.

Do první skupiny řadíme situace, ve kterých se senior může obávat, že jeho téma komunikace nebude pro druhé dostatečně atraktivní, že bude během komunikace zapomínat, co chtěl(a) říci. Navíc se může jednat o tabuizované téma a komunikace o něm může vyvolávat značné rozpaky a stud. Navíc nesmíme opomenout vliv fyzického stavu na ochotu komunikovat – rizikovými stavy jsou únava, nemoc, bolest hlavy, stres, úzkost apod.

U bariér na straně pracovníka se mohou opakovat některé situace, jako u seniora. Pracovník se může některých tabuizovaných témat obávat, dále může mít s jedinci špatnou předchozí zkušenost v oblasti navázání komunikace a vstupuje do ní s určitým odstupem. Zásadní bariéru uvádí Venglářová (2007, s. 74): *„nedostatek času“*.

Bariéry prostředí – do závěrečné skupiny bariér patří nedostatek soukromí – několik seniorů na společném pokoji a stud před ostatními. Venglářová (2007, s. 74) dodává: *„Obtížně se komunikuje v hlučném prostředí, ve spěchu.“*

V rámci komunikace se seniorem je vhodné zaměřit se na zásady aktivního naslouchání. Zásady uvádí Vávrová (2011): vyslechnout, neskákat do řeči, nedokončovat věty. Dále je důležité věnovat dostatečnou pozornost a zájem, klást otázky. Také je vhodné parafrázovat, tj. vlastními slovy zopakovat slyšené. Nebát se ptát, když něčemu nerozumíme. Dokud nepochopíme smysl, nedělat ukvapené závěry a hodnocení. Snažit se vžít do pocitů druhého, být empatický[2]. Povzbuzovat druhého k dalšímu sdělení. Pamatovat si na neverbální projev. Zásadní je, aby neverbální projev byl v souladu s verbálním.

Na závěr je nutné doplnit i význam aktivního naslouchání, který uvádí Vávrová (2011, s. 14): *„získáváme potřebné informace, budujeme atmosféru, tlumíme konflikt, posilujeme důvěru – a na míře důvěry závisí míra otevřenosti.“*

2.2.5 Osobnost seniorů

Haškovcová (2010, s. 140-141) uvádí: „*vystihnout povahové rysy seniorů není jednoduché a rozhodně bychom se neměli spokojit pouze s všeobecným konstatováním, že každému z nich ubývá psychických sil. To proto, že každý starý člověk měl zcela odlišný individuální osud, který odborníci nazývají běh života či životní dráhu*.“

[2] V příloze č. 4 je možné nalézt slovník základních pojmů, které se seniorů týkají.

Petřková a Čornaničová (2004) se zaměřují na osobnost seniorů a uvádějí dva okruhy osobností – první z nich představují dobré vyrovnání: konstruktivní – jedinec přijal fakt stárnutí, nemá z něho obavy, těší se ze života, je aktivní a snaží se komunikovat s ostatními lidmi. Závislá osobnost je poměrně vyrovnaná, ale spoléhá na pomoc a péči druhých, stáří považuje za čas odpočinku. Defenzivní je charakterizována jako neurotická.

Druhý okruh reprezentuje typy osob, které se se stářím nevyrovnaly. Hostilní osobnost připisuje své životní selhání jiným faktorům než sama sobě, obviňuje druhé lidi z vlastního neštěstí. Typ osobnosti, pro který je charakteristická nenávist k vlastní osobě, objevují se podobné vlastnosti jako u typu hostilní osobnosti.

Stuart-Hamilton (1999, s. 158-159) dělí osobnosti na čtyři velké skupiny, které dále zahrnují další podskupiny osobností, u kterých charakteristika vyplývá z názvu typu osobnosti: integrovaná osobnost (reorganizátoři, specialisté a odcizené osobnosti), obrněná-defensivní osobnost (zarputilí jedinci, ustrnulí jedinci), pasivně-závislá osobnost (hledají pomocníka, apatická osobnost), dezintegrovaná osobnost.

Také autorka Vágnerová (1999) rozlišuje modely osobnosti, které se vyskytují u osob seniorského věku, stanovuje pět různých modelů: první model představuje jedince, kteří své stáří akceptují, jsou optimističtí a aktivní ve vyhledávání vyrovnávacích strategií. Druhou skupinou jsou lidé, kteří jsou optimističtí a realističtí, ovšem pasivní a nevadí jim závislost na jiných. Jsou skromní, mají nízké sebehodnocení, nezáleží jim na vzhledu, neočekávají, že by vyvíjená aktivita měla smysl. Mezi třetí skupinu patří jedinci, kteří se nechtějí smířit s vlastním stářím, popírají realitu, nechtějí vypadat starší. Další skupinu tvoří lidé, kteří považují stáří za katastrofu, jedná se o pesimisty. Mohou být agresivní vůči sobě i druhým. Další přídavná jména bychom mohli uvézt zahořklí a nenávistní. Poslední skupinou je spíše krajní varianta – u lidí se objevuje deprese či pasivita, neočekávají nic pozitivního. Tento postoj bývá častější v pozdních fázích lidského vývoje. Může vzniknout jako důsledek výraznějšího zhoršení somatického stavu.

Venglářová (2007, s. 12) uvádí tři základní modely, jak se lidé mohou adaptovat na stáří: *„konstruktivní přístup ke stáří – jedinec už v produktivním věku rozvíjí aktivity, které má v plánu rozvíjet i ve stáří, má vytvořené vhodné pohybové a stravovací návyky a udržování a pěstování příbuzenských i přátelských vztahů. Závislost na okolí – tělesné obtíže potencují závislost na zdravotnících nebo na rodině. Nepřátelský postoj – vůči personálu, rodinným příslušníkům, lidem kolem.“*

2.2.6 Zařízení pro seniory

V úvodu podkapitoly je nutné vymezení specifikace slovního spojení zařízení pro seniory – dále se zaměříme na instituce, které zajišťují a nabízejí celoroční pobyt seniora, u kterého je dále zajištěna přiměřená péče. V rámci zařízení se zaměříme zejména na domovy pro seniory[3]. Dalšími možnostmi, kde senioři tráví život, jsou domovy s pečovatelskou službou, popř. penziony pro seniory.

Venglářová (2007, s. 12) uvádí: „*moderní pohledy na stáří upřednostňují aktivní přípravu na dobu, kdy člověk potřebuje intenzivní pomoc a péči*." Z hlediska většiny seniorů se jako nejlepší varianta ukazuje ta, při které zůstávají v domácnosti s podporou rodiny, přátel, okolí či s podporou sociálních služeb – pečovatelská služba, osobní asistence, domácí péče apod. Pokud podpora výše zmíněných subjektů nepostačuje, je nutná institucionální péče o seniora. Jedná se ale o velmi zásadní změnu v životě seniora a adaptace na nové prostředí trvá u každého jedince různě dlouhé časové období.

Haškovcová (2010, s. 285) k tématu doplňuje: „*Každý člověk je rád doma. Senior není výjimkou – i on by chtěl a měl by co nejdéle zůstat ve svém domě či bytě. Problém nastává, když senior ztrácí soběstačnost a potřebuje pomoc. Jenže od koho senioři vlastně očekávají pomoc a kdo jim nakonec skutečně pomůže*?"

Venglářová (2007, s. 15) zdůrazňuje důležité faktory při umístění seniora do institucionálního zařízení, které mohou být opomíjeny: „*Lidé, kteří se stanou obyvateli různých zařízení, mají za sebou dlouhý život v řadě jiných rolí. Byli zvyklí fungovat určitým způsobem a nemají většinou zkušenosti s rolí obyvatele domova, proto při vstupu do takového zařízení používají způsoby chování, na které byli zvyklí a které jim přinášely ocenění okolí. Tady to najednou neplatí a starší člověk je tím zaskočen a potřebuje podporu personálu i blízkých, aby nalezl svoje nové místo*."

Petrková a Čornaničová (2004) rozdělují adaptaci člověka na pobyt v institucionálním zařízení do tří fází:

- Fáze očekávání – od rozhodnutí podat žádost do nástupu do domova
- Fáze samotné adaptace – po přijetí do domova (v průměru trvá fáze šest měsíců), nezbytná je diferencovanost přístupu pracovníků k jednotlivým seniorům
- Fáze zapojení nových obyvatel do aktivizačního programu

[3] Právní ukotvení domovů pro seniory lze nalézt v příloze č. 3.

Vágnerová (1999) rozděluje proces adaptace seniora na pobyt v institucionálním zařízení v závislosti na dobrovolnosti, popř. nedobrovolnosti tohoto pobytu.

Zaměříme se na proces adaptace na nedobrovolný a poté na dobrovolný odchod do institucionálního zařízení.

Tabulka 3. Proces adaptace na nedobrovolné umístění

Fáze odporu	**hledání viníků, agresivita, nespokojenost, pasivita, nepříjemné chování, stres, frustrace, negativní emoce**
Fáze zoufalství a apatie	odpor není efektivní a znamená to útlum, apatii, rezignace, ztráta zájmů a vůle k životu, možné je i úmrtí seniora
Fáze vytvoření nové pozitivní vazby	k pracovníkům, jiným obyvatelům domova, ke zvířatům

Tabulka 4. Proces adaptace na dobrovolný odchod do instituce

Fáze nejistoty a vytváření nového stereotypu	**počáteční orientace, získávání informací**
Fáze adaptace a přijetí nového životního stylu	smíření, tvorba nového životního stereotypu

Haškovcová (2010) poukazuje na tzv. „dobrou praxi“, při které senior svůj budoucí domov navštíví a sám zjistí, zda je pro něj dané prostředí vyhovující či nikoliv.

Vágnerová (1999) poukazuje dále na důsledky, které odchod seniora do instituce vyvolávají. Na prvním místě je vhodné zmínit ztrátu zázemí, určitého známého teritoria. Dále je potvrzena určitá nesoběstačnost seniora. Odchod může být vnímán jako signál blížící se smrti jedince.

Ondrušková (2011, s. 41) se zaměřuje na potřeby seniorů, „*kteří mají obdobné potřeby jako ostatní lidé. Odlišnost u seniorů je tedy nikoliv v rozdílných potřebách, ale v jiném způsobu jejich naplňování a uspokojování.*“

Vágnerová (1999) charakterizuje změny v oblasti základních psychických potřeb, na které je v rámci institucionální péče dobré se zaměřit. V rámci potřeby přiměřené stimulace a orientace je prostředí instituce méně stimulující. Je zde patrný tlak na dodržování pravidel a na organizovanost. Jedince se může ocitnout v určitém středovém poli, z jedné strany je patrný kontakt s lidmi, ale s cizími. Na druhé straně je určitá izolovanost a ztráta kontaktů s okolním světem.

Druhá je potřeba citové jistoty a bezpečí – v instituci je zejména v počátcích pobytu jistota a bezpečí postrádána, protože se jedná o nový a neznámý prostor.

Potřeba seberealizace – senior ztrácí ochotu vykonávat různé aktivity, které byly nezbytné. V instituce jsou tyto aktivity (jmenujme nákupy, vaření, úklid) zajištěny ze strany personálu. Někteří lidé mohou tuto smysluplnou aktivitu postrádat a nejsou schopni si najít jiné činnosti. Dochází proto k pasivitě, jedinec je manipulován, stává se pohodlnějším.

Potřeba otevřené budoucnosti – jelikož je odchod do instituce chápán jako poslední fáze před smrtí, je výše zmíněná potřeba značně potlačena. Jedinec rezignuje, s neotevřenou budoucností se smíří, avšak potřeba tu stále existuje, spokojen proto senior nemůže být.

V rámci popisu problémových oblastí, které se v institucích pro seniory mohou objevit uvádí Mühlpachr (2004, s. 109-110) následující problémy, které dělí do dvou oblastí a obě se týkají seniora: „*vnitřní problémy - ztráta vazeb s rodinou, ztráta společenských vazeb, omezené soukromí, dezorientace v novém prostředí, komunikace mezi příjemcem a poskytovatelem služeb, ztráta plnoprávné občanské pozice, ztráta motivace či vůle k zachování nezávislosti a vnější problémy - vyšší závislost na ošetřovatelské péči, neodpovídající aktuální stav klienta, nedostatečná spolupráce obcí se zařízením, absence analýzy potřeb v lokálním i globálním měřítku*.“

Problémy týkající se poskytovatelů jsou opět rozděleny na vnitřní a vnější. Do první skupiny řadí Mühlpachr (2004) prozatím nevyváženou spolupráci zdravotnického a sociálního sektoru při péči či jejich vzájemná soupeřivost, nízká spolupráce s rodinou seniorů, chybí také kontinuální sociální vzdělávání a celková motivace poskytovatelů. Do vnějších problémových oblastí zahrnujeme: nízký společenský status náročné péče o seniory.

Kalvach a kol. (2008) popisují důvody, proč je péče o seniora v institucích považována za rizikovou z hlediska nevhodného zacházení. Jedná se o vysokou míru zranitelnosti seniorů, jejich osamělost či nemožnost instituci opustit, popř. je možné přetížení a následný syndrom vyhoření u pracovníků. Dále je možné zmínit nedostatečnou edukace personálu či nedostatečnou kontrolou kvality péče.

Mühlpachr (2004, s. 54) poukazuje nad rozdílnosti v chápání potřeb jedince a organizace v souvislosti s časem: „*Zatímco ještě nedávno byla charakteristická nutnost starého člověka zcela se podřídit režimu domova, dnes je hlavním cílem*

přizpůsobit režim zařízení potřebám jeho obyvatel ve všech oblastech – ošetřovatelské, obslužné, stravovací i aktivizační.“

2.2.7 Kvalita života osob seniorského věku

Linhart (2005, s. 217) vysvětluje obecně pojem kvalita následujícími slovy: „*hodnota, jakost, stav věci.“*

Dušková a Svobodová (2006, s. 18) při definici pojmu kvalita života zdůrazňují, že se jedná o velmi složitý a široký pojem, který „*se dotýká pochopení lidské existence, smyslu života a samotného bytí*.“ Zdůrazňují, že: „*zkoumá materiální, psychologické, sociální, duchovní a další podmínky pro zdravý a šťastný život*.“

Také Ondrušková (2011, s. 45) zdůrazňuje nejednotnost tohoto pojmu z hlediska různých úhlů pohledu – „*Koncept kvality života má dvě dimenze, a to objektivní a subjektivní. S kvalitou života souvisí psychická pohoda a všeobecná spokojenost se životem. Kvalita života znamená naplnění požadavků, které se týkají sociálních a materiálních podmínek života a fyzického zdraví*.“

Ján Jesenský (2000, s. 277) uvádí: „*Kvalita života představují pojem, se kterým operuje WHO. Vyjadřuje faktory fyzické, psychické i sociálně kulturní existence jedince*.“

Křivohlavý (2004, s. 10) poukazuje na definici pojmu v závislosti na tom, kdo se na ni zaměří. „*Na kvalitu života lidí se může ptát vědec – lékař, psycholog, sociolog, pedagog, duchovní, filozof, politik, podnikatel atp.“* Navíc Křivohlavý (2004, s. 10) doplňuje definici o specifickou zaměřenost pojmu kvalita života: „*O kvalitě života lidí je možno hovořit a mít na mysli různý rozsah pojmu člověk. Je možno hovořit o kvalitě života jednotlivce (individua). Je možno hovořit o kvalitě života dvojice lidí – dyády. Je možno hovořit o kvalitě života skupiny lidí, a to jak skupiny malé i velké*.“ Autorka Haškovcová (2010) se nad problematikou kvality života zamýšlí z pohledu hodnotitele a zdůrazňuje jeho důležitost i význam kritérií, podle kterých je měřena.

Dle Dragomirecké a Šelepové (2004) můžeme kvalitu života definovat jako určitý koncept toho, co člověku přináší pocity pohody a spokojenosti se životem. Podle preference ukazatelů kvality základních trendů je konceptualizujeme: sociologické, psychologické, aplikační (lékařská a sociální intervence) a syntetizující (praktická a teoretická).

Bočková, Hastrmanová, Havrdová (2011) vymezují kvalitu života jako určitou míru spokojenosti, která souvisí se spokojeností v různých oblastech života a uvádějí například zdravotní stav, sociální kontakty, finance apod. Dle autorů existuje přímá úměra mezi vysokou mírou spokojenosti v jedné oblasti a mírou celkové spokojenosti.

Pokud se nyní zaměříme na kvalitu života u osob seniorského věku, Haškovcová (2010) v rámci spokojenosti přímo v období sénia poukazuje na existenci potěšení. Jeho zdroje jsou individuální a každý by si je měl chránit.

Kalvach a kol. (2008, s. 109) poukazují, že: „*intuitivní hodnocení kvality pacientova života v souvislosti s intenzitou jeho obtíží, s rozhodováním o léčbě i se zvažováním prospěchu a rizika zdravotnických intervencí je samozřejmou, byť mnohdy neuvědomovanou složkou klinické praxe.*“

Petřková, Čornaničová (2004, s. 41) vymezují nejčastější parametry životního standardu, které senioři uvádějí: „*příjmy, výdaje, bydlení, vybavenost domácností, vzdělání, očekávaná délka života, podíle jednotlivců na společenské spotřebě*.“ Navíc Petřková, Čornaničová (2004) zdůrazňují, že celý koncept kvality života vychází ze subjektivního hodnocení spokojenosti nebo nespokojenosti v souvislosti s jednotlivými oblastmi života. Do spokojenosti se promítají vlastní představy, naděje, očekávání a přesvědčení. Důležité je proto analyzovat individuální způsob života daného jedince, bez analýzy by charakteristika kvality života nebyla možná.

Ondrušková (2011) vymezuje i specifika kvality života seniorů. Je důležité, jak se senior vyrovnává se zhoršujícím se zdravotním stavem, ztrátou přátel, s horšící se finanční situací – stručně – jaká je jeho schopnost adaptace.

Uhlíř (2008, s. 51) uvádí praktické rady seniorům, jak na sobě pracovat a vytvářet tak zdravou osobnost: „*Vyvarujte se osob, které si stále stěžují. Učiňte si dobrý názor na sebe a své tělo. Uspořádejte si klidný a vyrovnaný život. Těšte se z toho, že budete zdraví a nemyslete na nemoci. Šiřte dobré zprávy a přestaňte spojovat, stáří s nemocí. Stejně jako úsloví zdravý duch ve zdravém těle platí zdravé tělo skrze zdravého ducha*.“

Kalvach (2008, s. 2) vysvětluje podmíněnost kvality života u seniorů následně: „*Funkční zdatnost seniorů a zdravím podmíněná kvalita jejich života jsou pozitivně ovlivnitelné několikerým způsobem*.“ Kalvach (2008) uvádí následující zásadní body, které přispívají k lepší funkční zdatnosti seniorů: vhodná životospráva, dostatečný a pravidelný výdej energie, střídání činností (tělesný pohyb i odpočinek), vyvarování se kouření a nadměrnému požívání alkoholických nápojů.

2.3 Aktivizační činnosti

V rámci třetí podkapitoly jsou stručně vysvětleny pojmy aktivita, aktivizace, aktivizační činnost a zájmové činnosti. Dále je vymezeno dělení aktivizačních činností, je objasněn pojem volný čas u seniorů a jsou také popsány možnosti aktivizačních činností u seniorů, včetně jejich praktické realizace.

2.3.1 Definice aktivizačních činnosti

Aktivitu v pedagogickém pojetí vysvětlují Müller a Kozáková (2006) jako činnost, při které musí člověk projevit vyšší úroveň iniciativy, samostatnosti, musí vynaložit větší úsilí, postupovat energičtěji a být celkově výkonnější. Mojžíšová (2008, s. 94) vymezuje následně, definici doplňuje o význam a přínos aktivity: „*Aktivita je pro každého jedince prostorem, kde se projevuje jeho osobnost. Aktivita obecně lidem přináší lepší strukturování času, ovlivňuje sociální kontakty, přispívá ke zlepšení fyzické a psychické pohody a podílí se na vytváření společenského statusu*.“

Aktivizace znamená proces, během kterého dochází ke stimulaci člověka. Jak uvádějí Müller a Kozáková (2006), měla by být co nepřirozenější, co nejvíce napodobit běžný způsob života. Měla by lidem vracet jejich hodnotu, znalosti a dovednosti, ve kterých byli dříve úspěšní. Mojžíšová (2008) k aktivizaci doplňuje, že v pobytových zařízeních jsou pro seniory vytvářeny tzv. aktivizační programy a plány, které připravují sociální pracovníci, pracovníci v sociálních službách, aktivizační pracovníci či ergoterapeuté, popř. další pracovníci.

Aktivizační činnosti lze charakterizovat jako činnosti, které člověka stimulují (povzbuzují). Aktivizační činností se pro jednoho konkrétního člověka může stát cokoliv.

Aktivizace zahrnuje dle Motlové (2008) různorodé aktivity ve stáří. Motlová (2008) poukazuje na následující fakt: aktivizace by měla probíhat v rovině fyzické i psychické. Motlová (2008, s. 95) objasňuje důležitost aktivování seniora v obou výše zmíněných rovinách: „*Fyzická aktivizace přispívá ke zlepšení tělesné kondice a tím ovlivňuje i duševní zdraví*.“ Dle Motlové (2008) je důležitá psychická aktivizace zejména u seniorů, kteří mají sklony k depresi, apatii či k izolaci. Mojžíšová (2008, s. 95) vyslovuje názor, že: „*fyzická i psychická aktivizace by se měla odvíjet od přání a možností seniora. To znamená, aby senior chtěl, uměl a mohl činnost provádět*.“

Aktivity u seniorů by měly být smysluplné a individuálně volené. Rozhodně by neměly být jednostranné, např. pouze sportovní aktivity – volejbal, házení míčem, běh, rychlá chůze apod. Ale je nutné, aby jejich spektrum bylo široké. V seniorském věku může člověk dělat jakoukoliv aktivitu, pokud je na ni dle svého názoru psychicky i fyzicky připraven. Nelze uvézt, že ve stáří bychom se měli hlavně vyvarovat nebezpečných činností, i senioři jsou dospělí lidé, kteří mají právo volby a mají odpovědnost za svůj život.

V rámci plánování aktivit u seniorů je vhodné se zaměřit na jejich dosavadní zájmy, které souvisejí s celkovou osobností jedince a lze je dle Pávkové, Pavlíkové, Hájka (2008, s. 92) vymezit také jako: „*relativně stálé snahy zabývat se předměty nebo činnostmi, které člověka upoutávají po stránce poznávací nebo citové. Zajímavému předmětu nebo činnosti přikládá člověk zvláštní hodnotu, a proto je veden snahou po aktivním styku s ní. Dosahování cíle je provázeno kladným citovým naladěním a uspokojením.*“

Pávková, Pavlíková, Hájek (2008, s. 92) definují zájmové činnosti jako: „*cílevědomé aktivity zaměřené na uspokojování a rozvíjení individuálních potřeb, zájmů a schopností. Mají silný vliv na rozvoj osobnosti i na správnou společenskou orientaci*.“ Autoři doplňují, že zájmy nejsou totožné s potřebami, ale zájmy se na jejich základě vyvíjejí a umožňují jejich uspokojování.

2.3.2 Dělení aktivizačních činností

Dělení aktivizačních činností uvádí Motlová (2008)

- **dle počtu účastníků:**
  individuální párové skupinové komunitní

➢ **dle oblasti života člověka**:
volnočasové pracovní vzdělávací denní péče o sebe sama

- **dle okruhu uspokojených potřeb**:
  - k zabezpečení základních biologických potřeb
  - k podpoře jistoty, bezpečí, autonomie
  - podpora důstojnosti, identity, osobního rozvoje
  - sociální povahy

- seberealizační povahy

Dále uvádíme dělení zájmů, které mohou být s aktivizačními činnostmi totožné, popř. se mohou lišit.

Pávková, Pavlíková, Hájek (2008, s. 93-97) uvádějí dělení zájmů dle různých hledisek: *„podle úrovně činnosti, časového trvání, koncentrace, společenské hodnoty a tradičně podle obsahu.“*

Podle úrovně činnosti se jedná o činnosti aktivní (jedinec sám produkuje hodnoty či vyvíjí činnosti) a receptivní (vnímání předmětu zájmu).

Dle časového trvání se jedná o aktivity krátkodobé, dočasné, přechodné či trvalé.

Hledisko koncentrace dělí zájmy na jednostranné a mnohostranné.

Dle hlediska společenských norem používáme normy žádoucí a nežádoucí.

Zájmy dle obsahu:

- **činnosti společenskovědní:** poznávání významných objektů v místě bydliště, seznamování s historickými objekty, informace o životě a díle významných osobností, sledování politických a společenských událostí, dodržování lidových tradic, seznámení s filozofickými a náboženskými směry, individuální sběratelství, zájmové studium cizích jazyků, publicistika
- pracovně-technické: práce s různými materiály, montážní a demontážní činnosti, modelářská práce, příprava pokrmů, drobné opravy, elektrotechnika
- přírodovědně-ekologické: pozorování přírodních objektů živé přírody, pěstitelské práce, chovatelství, specializované zájmové činnosti (včelařství, rybářství), ochrana životního prostředí
- esteticko-výchovné: umění různého druhu (výtvarné, hudební, literárně-dramatické, sochařské apod.)
- tělovýchovné, sportovní a turistické: kondiční cvičení, atletika, sportovní hry, sledování sportovních soutěží, turistika, akrobacie, zdravotnická cvičení

Zároveň Pávková, Pavlíková, Hájek (2008, s. 94) uvádějí, že „*je však řada hraničních zájmových oblastí, které nelze jednoznačně zařadit.“*

2.3.3 Volný čas u seniorů

V úvodu podkapitoly uvádíme i krátké vysvětlení souvislosti a vzájemného vztahu volného času a seniora.

Petřková a Čornaničová (2004, s. 63): „*V období stáří se zvětšuje prostor pro volný čas. Senioři se vstupem do důchodu dostávají do nové životní situace, potřebují novou orientaci. Řešení úkolu, jak aktivně utvářet tuto životní fázi, pro ně může (ale nemusí) představovat výzvu, příležitost k dalšímu vývoji. Volný čas nemusí znamenat jen klid a odpočinek. Aktivity volného času mají tedy značný rozvojetvorný potenciál*.“

Dále autorky Petřková a Čornaničová (2004, s. 29) popisují změnu struktury volného času při odchodu do důchodu, při kterém dochází k následujícímu: *„ztrátě pracovní role a prestiže, nadbytku volného času a poklesu životní úrovně mohou vyústit v tzv. syndrom z penzionování. Řešením je nabídka vhodných aktivit (poznávacích, vzdělávacích, pohybových aj.), příprava na stáří a vytváření tzv. druhého životního programu a také podpora společnosti při vytváření pracovních míst v zařízení pro seniory.“*

Haškovcová (2010, s. 178) zdůrazňuje, že: „*v každém věku je dobré pamatovat na hodnotný způsob trávení volného času*.“ Volnočasové aktivity mohou u starších lidí „*výrazně napomoci v prevenci sociálního vyloučení, pocitů samoty a potřeby péče ze strany státu.*“

Jaké jsou přínosy, popř. výhody aktivního trávení volného času různými aktivitami, zamýšlí se nad nimi Bočková, Hastrmanová a Havrdová, (2011, s. 77), vymezují následující: rozvoj dovedností, zlepšení fyzické aktivity, zvýšení kreativity a vlastního vyjádření, přináší pocit užitečnosti a zodpovědnosti. Mohou zajistit uspokojení z péče o druhé. Umožňují vyjádřit vlastní názor a jsou určitým důvodem k vycházení z domu a k cestování.

Haškovcová (2010) se zamýšlí nad možnostmi volnočasových aktivit, které jsou u seniorů oblíbené a časté, např. se jedná o chataření, kutilství, sběratelství. Populární je rovněž poslech hudby, tanec, zpěv, četba, popř. turistika.

Bočková, Hastrmanová, Havrdová (2011) zdůrazňují, že se senioři mohou věnovat různým aktivitám, stejně jako mladší ročníky. Ovšem realizace aktivit je omezena fyzickými i psychickými možnostmi seniora, které ho mohou různým způsobem limitovat.

Kalvach (2008) upozorňuje na psychické aktivity, základem je komunikace s rozvíjením slovníku. Jako příklady aktivit uvádí konverzace v cizím jazyku, psaní pamětí, sestavování rodokmenů, šachy, bridž či luštění křížovek.

2.3.4 Možnosti aktivizačních činností u seniorů

Možností aktivizačních činností je velké množství. Následující činnosti nejsou konečným výčtem možností, existují i další. Jsou děleny dle obsahu a toto dělení je uvedeno v kapitole 3.2 a autory jsou Pávková, Pavlíková, Hájek (2008, s. 93-97). Navíc jsou doplněny o další možnosti aktivizačních činností

- **ČINNOSTI SPOLEČENSKO-VĚDNÍ**

Sběratelství

Sbírat může každý člověk v podstatě cokoliv. Záleží na jeho předmětu zájmu. Důležité také je, kolik prostoru má pro jednotlivé sběratelské kusy k dispozici. Zásadní je také otázka financí, některé předměty mohou být finančně značně náročné. Sbírat je možné známky, peníze, knížky, nože, karty, fotky, hračky, láhve od nápojů, hrnky, etikety, automobily, motocykly, podpisy slavných umělců, pohlednice, keramické sady, oblečení, videokazety, filmy, bižuterie, nábytek, pivní podtácky, obrázky a určitě ještě další větší či menší předměty.

Turistika

Turistika je značně široký pojem. V rámci poznávání okolí je možné se zaměřit na místo svého bydliště, popř. narození. Dále na určitý region či celou Českou republiku. V rámci cestování může jedinec navštívit i zahraniční země. Je možné provozovat tuto částečně sportovní aktivitu samostatně či se skupinou jedinců. V domově je možné pořádat různé výlety do blízkého i vzdáleného okolí s různými cíli cesty – památky, sportovní utkání, přírodní úkazy, kulturní činnost, dávno navštívená místa apod.

Sledování televize

Tato činnost patří v současnosti mezi hojně využívanou aktivitou, nejenom u osob seniorského věku. Je zřejmé, že vždy záleží na uváženosti jedince – jak dlouho a na co bude jeho pozornost zaměřena. Sledovat je možné nejenom filmy různého

žánru, ale také naučné pořady, zpravodajství, zábavné či publicistické pořady, záznamy kulturních akcí či seriály. Činnost je to pasivní, avšak v přiměřené míře je také možnou aktivizační činností.

- **PRACOVNĚ-TECHNICKÉ ČINNOSTI**

Kutilství

V rámci této volnočasové aktivity se může činnost jedince zaměřovat různými směry – je možné vyrábět různé „pomocníky“. Dále je možné vyrábět předměty rozličného účelu. Jedinec se může státu určitým opravářem drobných spotřebičů. V domově by tak mohla v rámci této volnočasové aktivity vzniknout určitá dílna s drobnými stroji určenými k práci s různými materiály.

Vaření

V současné době se vaření a celková příprava pokrmů netýká pouze žen, proto se může stát aktivizační činností i pro muže. Je důležité vzájemné setkávání při přípravě pokrmů, navíc při vzpomínání na recepty, které jsme využívali, se procvičuje i paměť. Navíc je při této činnosti jasně dáno, jak má dobrý výsledek vypadat. Tento výsledek je hmatatelný.

Domácí ruční práce

Myslíme si, že ani u této činnosti není striktní určení pohlaví, pro které je určena. Možnosti ručních prací jsou například následující: vyšívání (různé způsoby provedení), pletení, háčková, šití, drátkování apod. V rámci těchto činností se mimo jiné procvičuje i jemná motorika.

- **PŘIRODOVĚDNÉ ČINNOSTI**

Chataření

Realizovat aktivity na chatě či chalupě se odvíjí mimo jiné od fyzických schopností jedince. Pokud jedinec vlastnil chatu po celý svůj život, určitě je možné v chataření pokračovat, ale to platí u každé aktivity. V rámci chataření je možné obdělávat záhony či udržovat zelený trávník. Je možné pěstovat květiny, zeleninu, ovocné či okrasné stromy. Dále se chata může stát místem pro vzájemné setkávání různého druhu. Nabízí určitou změnu od zažitého stereotypu. V případě pobytových

služeb domovů pro seniory se nabízí možnost, využít prostoru kolem domu k možnosti pěstování květin či něčeho jiného dle potřeb a možností uživatelů.

- **ESTETICKO-VÝCHOVNÉ ČINNOSTI**

Umělecká tvorba různého druhu

V rámci aktivizačních činností je možno využívat umělecký potenciál každého z nás – ten může být výtvarného, keramického, sochařského, hudebního, divadelního, literárního či jiného charakteru. Je důležité zejména o možnostech vědět a následně si z nich vybrat, protože každý z nás má jiné představy a zajímá ho jiný okruh činností.

Do skupiny výtvarných činností můžeme zařadit malování a kreslení. Technik je neskutečné množství, různorodé jsou i náměty našeho výtvarného vyjádření a zcela variabilní jsou i používané pomůcky (barvy vodové, voskové, temperové apod.).

Keramické činnosti zahrnují vlastní zpracování modelovací hlíny i následné doplnění výrobku barvou. Z hlíny je možné vytvářet cokoliv – stojany, misky, přívěšky apod.

Cíl sochařských činností je také různorodý – postava, hlava jedince, zvíře, abstraktní pocit apod.

Hudební činnosti jsou popsány níže.

Další skupinu tvoří činnosti divadelní – patří mezi ně aktivní divadelní produkce, ale také příprava kostýmů, kulis apod.

Literárně může jedinec vytvořit různorodé žánrové výsledky, které mají také rozdílné zaměření

Poslech hudby

Poslech hudby je další možností aktivizační činnosti. Současný výběr hudby je poměrně široký. Každý z nás má oblíbený jiný žánr a líbí se mu jiné písně či jejich interpretace. S ohledem na individuální potřeby je možné v domově hudbu poslouchat společně či každý samostatně například na vlastním pokoji.

Zpěv

Tuto aktivitu je možné provádět samostatně či jedinec může zpívat s ostatními. Hudba, kterou produkujeme sami, dává pocit užitečnosti a hrdosti. Každý se stává důležitým členem. Navíc se při zpěvu posiluje paměť, jednotlivé písně mohou připomínat zážitky dávné i ty čerstvé. A v návaznosti na zpěv se může rozvinout

tematická diskuze. Právě vytvoření a realizace sboru je možná v domově pro seniory. Sbor pak může veřejně vystupovat buď přímo v domově i v rámci cestování na další akce.

Tanec

Další činností, která patří do této skupiny, je tanec. Tato činnost znamená zapojení fyzické i psychické stránky člověka. Tanec má mnoho různých podob a variant a nemusí probíhat pouze v páru muž – žena, ale je možné ho provozovat jednotlivci, skupinami různého počtu členů.

Četba

Stuart-Hamilton (1999) poukazuje na fakt, že senioři, kteří jsou vášnivými čtenáři, byli jimi už v období dospívání či dospělosti. Rovněž uvádí, že starší lidé sice stráví čtením více času, ale zaměřují se spíše na noviny a časopisy, než na klasickou beletrii. Proč k tomuto jevu dochází, autoři stanovují různé důvody, například, že lidé už nemají takovou intelektuální hloubku, která by jim napomáhala číst složité texty. Dále je možné, že si uvědomují svůj omezený čas, který nechtějí trávit s „nudnými klasiky“, dalším důvodem je možnost, že knihy, které si toužili přečíst, už přečetli a netouží se k nim vracet a číst je opakovaně.

Fotografování

Fotografování patří také mezi možné aktivizační činnosti – v současné době je to záležitost jednodušší i složitější současně. Jednoduší v tom smyslu, že lze fotografovat velké množství snímků a následně si z nich vybereme ty nejpovedenější. Fotografie se dají různě upravovat – avšak to se může stát složitější než v minulosti. Při fotografování je nutné pamatovat na kapacitu fotografické karty a výdrž baterie. Následné zpracování a výběr fotografií k vyvolání probíhá většinou v počítači. Patrná je také určitá počáteční finanční investice do fotoaparátu. Fotografovat je možné cokoliv, záleží na vkusu každého jednotlivce.

- **TĚLOVÝCHOVNÉ ČINNOSTI**

Cvičení

Cvičení se seniory může mít rozdílnou povahu, možností je velké množství – např. Uhlíř (2008) uvádí cvičení smyslového vnímání, nácvik vstávání a chůze, dechová

a relaxační cvičení, spinální cvičení, cvičení pro sociální komunikaci či vytrvalost, cvičení správného držení těla, cvičení kognitivních funkcí apod.

Bočková, Hastrmanová, Havrdová (2011) upozorňují na druhy vhodného cvičení pro seniory, mezi které řadí turistiku, jízdu na kole, plavání, běžkování, tanec, rehabilitační či zdravotní cvičení, jógu, tai-chi.

V rámci aktivního cvičení pohybu se seniory jsou důležité určité kroky pro realizátory cvičení, které je třeba v průběhu cvičení dodržovat. Uhlíř (2008) uvádí, že cvičení bychom měli zahájit dechovou a cévní gymnastikou. Postupujeme od cviků lehkých až ke složitějším, neopomínáme průběžné doplňování tekutin. Na cvičení máme vyhrazený dostatek času, tudíž nespěcháme a tempo přizpůsobujeme seniorovi. Vhodný je slovní doprovod cvičitele a jeho aktivní zapojení. Rozhodně se nedoporučuje cvičit přes bolest. Dbáme na vhodné cvičební podmínky – vyvětraná místnost, čistá a uklizená s dostatečným prostorem. Zamyslíme se i nad časem cvičení, kdy ho během dne realizovat a jak dlouho (doporučení 15-20 minut 2x-3x týdně).

Sportovní aktivity

Haškovcová (2010, s. 171) zdůvodňuje, proč jsou sportovní aktivity u seniorů důležité: „*S přibývajícím věkem ubývá schopnosti pohotově reagovat na změny, snižuje se chuť něco měnit a jistá pohodlnost se stává akceptovanou normou. Aby senioři nechátrali, měli by cíleně posilovat pružnost ve všech směrech. Měli by se hýbat a vybrat si vhodné sportovní aktivity*.“ Senioři také sportují, ovšem spíše sporadicky. Převažují názory, že se sport pro ně už „nehodí“ či se ostýchají aktivity provozovat Haškovcová (2010).

Kalvach (2008, s. 4) upozorňuje na důležitost prevence: „*Z hlediska zdravotního a ve vztahu k prevenci chorob oběhového systému není navíc rozhodující absolutní zdatnost, ale právě sama pohybová aktivita, míra pravidelného výdeje energie*.“

Uhlíř (2008) klade důraz na zachovalé funkce organismu u seniorů, ze kterých vycházíme při cvičení a snažíme se je posilovat a rozvíjet. Cílem sportovních aktivit a cvičení je fyzická a psychická zdatnost seniora. Uhlíř (2008, s. 16) vymezuje následující úkoly cvičení a sportovních aktivit: „*zachovat, obnovit, získat dostatek pohybových vzorců; udržet sociální adaptabilitu seniorů; vhodně kompenzovat potencionální postižení; působit preventivně v rizikových oblastech; pomoci vyrovnat se psychicky se stárnutím; celková aktivace organismu.*“ Dienstbier (2000, s. 54) navíc zdůvodňuje důležitost pravidelného tělesného pohybu v jakékoliv formě: „*je návodem*

pro zpomalení stárnutí a k oddálení stáří s prodlouženým přežitím.“ Pokud se zaměříme na přínosy tělesné aktivity, Dienstbier (2000) uvádí následující: udržení hmotnosti, zachování ohebnosti kloubů, posilování svalů, podpora imunity a činnosti kardiovaskulárního a pulmonálního systému.

- **DALŠÍ AKTIVIZAČNÍ ČINNOSTI**

Seniorské vzdělávání

Kalvach a Hrabětová (2005, s. 11) vytyčují nejvýznamnější volnočasovou aktivitu, jedná o seniorské vzdělání: „*Jde o jeden ze základních předpokladů toho, aby naše znalosti ve stáří nezastaraly, aby se nezhoršila naše orientace v dění. Základem je osobní neformální vzdělávání, ale existují také organizované formy. Tzv. univerzity 3. věku (U3V) organizují v ČR prakticky všechny vysoké školy*.“ Kalvach (2008) ke vzdělávání doplňuje, že se jedná o aktivitu, která slouží jako nástroj aktivizace mozku. Navíc je vzdělání možné realizovat formou samostudia (návštěva seminářů, přednášek či četba odborných materiálů apod.) nebo výše zmíněná organizovaná forma.

Trénování paměti

Mojžíšová (2008, s. 97) tuto aktivizační činnost oceňuje proto, že: *„přispívá k udržení aktivního života seniora a zlepšení kvality jeho života. Čím více a čím déle je člověk aktivní, tím kvalitnější život může prožít*.“ Mojžíšová (2008) vymezuje určité principy, na kterých je trénování paměti založeno: napomáhá udržení duševního zdraví, stabilizace či zlepšení výkonnosti jedince. Při trénování paměti je velice důležitá motivace jedince (seniora), která napomáhá vytvoření pohodové a příjemné atmosféry, s vyloučením stresů a časového shonu. Na závěr uvádíme konkrétní paměťové postupy dle Mojžíšové (2008, s. 98-99): pamatování čísel, pamatování si jmen a obličejů, trénování smyslů (cvičení sluchové paměti), pohybové aktivity (tanec) apod.

Reminiscenční terapie

„*Reminiscenční (vzpomínková) terapie je aktivizační a validační metoda, využívající vzpomínek a jejich vybavování. Zakladatelkou reminiscenční terapie je angličanka Pam Schwietzer, která se zasloužila o rozšíření této metody po celé Evropě. Reminiscence může probíhat individuální či skupinovou formou.“* (Mojžíšová, 2008, s. 99) V rámci této činnosti je možné využívat řadu různých

pomůcek: knihy, fotografie, přístroje, zařízení, hudba, kalendáře, oblečení, slovní vyjadřování, květiny, videokazety apod.

Přínos terapie uvádí Mojžíšová (2008, s. 100): „*zlepšení psychického, funkčního a zdravotního stavu seniorů, protože jde o potvrzení identity a kontinuity života seniora, jde o procvičení paměti a myšlení, setkání ve skupině, životní bilancování, pojení vzpomínek a emocí, vzpomínky jako zdroj informací o sobě samém.*“

3 Metodika práce

V teoretické části byly blíže rozpracovány kapitoly, které se týkaly dobrovolnictví, stárnutí a stáří a aktivizačních činností.

Praktická část diplomové práce se zaměřuje na vyhodnocení údajů získaných realizací rozhovorů, které se uskutečnily v domovech pro seniory v kraji Vysočina. Jednalo se o klienty, kteří spolupracují s dobrovolníky, ať již ve formě skupinového nebo individuálního dobrovolnictví.

Kapitola Metodika práce obsahuje následující podkapitoly: cíl výzkumu, použité metody výzkumu a charakteristika výzkumného vzorku.

3.1 Cíl výzkumu

Hlavním cílem výzkumu bylo shromáždit co nejvíce informací, které se týkají dobrovolnictví a jeho praktické realizace zejména v domovech pro seniory. Zdrojem informací jsou oslovení senioři, se kterými bude veden rozhovor. Před realizací výzkumu byla stanoveny základní výzkumné předpoklady, která jsou následující:

- U převážné většiny klientů domovů působí dobrovolník nepravidelně.
- Mezi klienty, kteří dobrovolnictví využívají, je více těch, kteří jsou s jeho průběhem spokojeni než těch, kteří spokojeni nejsou.
- Mezi seniory využívající dobrovolnictví je více těch, kterým na pohlaví dobrovolníka nezáleží než těch, kterým na tomto faktoru záleží
- Většina seniorů se bude po psychické stránce cítit dobře.

3.2 Použité metody výzkumu

Základní charakteristikou výzkumu je, že se jedná o kvalitativní výzkum, jehož základní definici vymezuje Hendl (1997, s. 12), uvádí jeho základní podstatu: *„Kvalitativní výzkum zahrnuje popis a interpretaci sociální nebo individuálních lidských problémů a jeho podstatou je vytvoření komplexního, holistického obrazu o zkoumaném problému.“* Autor Hendl (1997) také vymezuje jeho základní zásady, mezi které patří: otevřenost, zahrnuté subjektivity, procesuálnost, reflexivita, zaměření na případ, historicita a kontextuálnost problematizace determinovanosti interaktivní heuristika.

Údaje byly získané od seniorů prostřednictvím polostrukturovaného rozhovoru. Tuto metodu definují Musil a Musilová (2009, s. 38) „*jako techniku systematického vědeckého poznávání. Jde o poznání jeho minulého vývoje ve zkoumaném ohledu a také stanovení jeho současného stavu, případně budoucího vývoje*.“ Rozhovor při své realizaci umožňuje dotazovanému i dotazovateli osobní kontakt, během kterého je možné využít i další metodu pozorování seniora.

Ovšem na počátku je důležité zdůraznit, že „*rozhovor, míněný jako metodický prostředek odborného zkoumání se oproti jakémukoliv běžnému rozhovoru liší tím, že je systematický, a to díky přesně vymezené zaměřenosti (intencionalitě), odpovídající předem promyšlenému záměru (intenci)*.“ Musil a Musilová (2009, s. 39)

Také Hendl (1997, s. 87) zdůrazňuje: *„Během rozhovoru musíme dbát na jeho určitý průběh. Rozvleklé odpovědi, nepodstatné poznámky snižují efektivnost rozhovoru. Aby měl rozhovor správný průběh, musí tazatel vědět, co se chce dozvědět, musí klást správné otázky, které povedou k informačně hodnotným odpovědím a musí nabízet dotazovanému vhodnou zpětnou informaci.“*

Struktura rozhovoru má většinou tři základní části. První tvoří otázky, které jsou s hlavním tématem rozhovoru spjaty úzce. Dochází k odreagování respondenta a k jeho uvolnění. Poté následuje druhá část s hlavními otázkami, které mají s tématem souvislost. Závěrečná část obsahuje otázky méně závažné.

Aby byl rozhovor správně veden, je zásadní dodržení jeho hlavních podmínek, mezi které patří vymezení dostatečného prostoru pro jeho realizaci. Toto prostředí by mělo vyhovovat oběma stranám, mělo by být příjemné. Během rozhovoru by mělo být zajištěné soukromí a co nejnižší riziko rušení. Během kladení otázek z pohledu tazatele klademe důraz na soulad naši verbální a neverbální komunikace, na přiměřené tempo a hlasitost řeči. Důležitá je také psychická a fyzická pohoda komunikujících. Rozhovor vedeme v partnerském duchu, nesnažíme se být přílišným odborníkem či naopak podlézajícím laikem. Tazatel by měl mít i určité organizační schopnosti – řídit rozhovor tak, aby odpovídající neodbíhal od tématu. Tazatel by měl budit důvěru a sympatie. Délka rozhovoru by měla být uzpůsobená tématu, časovým možnostem a ochotě tázaného. Zásadní je také způsob záznamu rozhovoru – měli by se na něm shodnout tazatel i tázaný. Je možné využít zvukový či grafický záznam (během nebo po rozhovoru).

Hendl (1997, s. 86) upozorňuje na následující aspekty rozhovoru: *„V interview hrají důležitou roli 2 aspekty. Jde o přístup vůči informantovi a postoj vůči obsahu*

sdělení. Během rozhovoru musí tazatel udržovat motivaci dotazovaného k vyprávění tím, že se určitým způsobem chová, ale zároveň nesmí svým chováním ovlivnit obsah sdělení tím, že kladně nebo záporně reaguje na odpovědi dotazovaného.“

Jako výzkumná metoda byl použit polostrukturovaný rozhovor. Během rozhovoru bylo původně položeno celkem 33 otázek, které byly rozděleny do 5 oblastí: započetí dobrovolnické činnosti, vlastní aktivity dobrovolníků se seniory, nouzové situace, další aktivity v zařízení a základní informace. Avšak po úvodním výzkumu v Domově pro seniory Velké Meziříčí byly některé otázky vyřazeny. Týkaly se zejména zahájení dobrovolnické činnosti a jednání, tento proces si klienti často nepamatovali, nebyl pro ně důležitý. Každému respondentovi bylo položeno nakonec celkem 19 otázek[4], které se týkaly délky spolupráce s dobrovolníkem, společných činností, nespokojenosti, dále byly také otázky zaměřeny na společenské akce, spokojenost dotazovaných i na jejich psychickou stránku.

Odpovědi byly zachycovány dvěma způsoby. Jednalo se o zapisování výpovědí přímo během rozhovoru či použití diktafonu k jeho nahrání. Senior byl vždy v úvodu rozhovoru seznámen s oběma možnostmi a mohl si zvolit, která je pro něj výhodnější.

3.3 Charakteristika výzkumného vzorku

Do výzkumného vzorku byli zařazeni senioři, kteří jsou uživateli sociální služby domov pro seniory v kraji Vysočina. Jejich dalším společným znakem je, že využívají činnosti dobrovolníka.

V úvodní fázi výzkumu byl vytvořen seznam domovů pro seniory, které se nacházejí v Kraji Vysočina, a to dle internetového registru Ministerstva práce a sociálních věcí. Dle tohoto seznamu byli pracovníci (pracovnice) jednotlivých domovů kontaktováni (kontaktovány) nejdříve prostřednictvím emailu – zejména se jednalo o základní informaci, zda v daném domově dobrovolníci působí. Pokud byla odpověď souhlasná – pracovník /pracovnice byla požádána o spolupráci, poté bylo realizováno osobní setkání a praktické provedení rozhovorů. Některé pracovníky domovů bylo nutné kontaktovat telefonicky – a zjistit tak nutné informace. V daném zařízení vždy odpovědný sociální pracovník – sám nebo ve spolupráci např. s ředitelem nebo s jiným pracovníkem, vybral seniory, kteří by se rozhovorů účastnili. Senioři byli osloveni buď sociálním pracovníkem či přímo realizátorem výzkumu a záviselo na nich,

[4] Přesné znění otázek je možné nalézt v příloze č. 5.

zda byli ochotní informace poskytnout. Časově se plánovaná délka rozhovorů měla pohybovat mezi 10-20 minutami. V některých případech se dotazovaní více rozhovořili o často soukromých informacích, které ale s využíváním dobrovolnictví souvisejí. Některé rozhovory tak trvaly 30 nebo 60 minut.

Celkem bylo osloveno 25 domovů pro seniory[5], z toho 7 domovů dobrovolníky nevyužívá. Rozhovory byly realizovány v celkem 10 domovech. Z toho vyplývá, že rozhovory neproběhly v 8 domovech, ve kterých dobrovolníci působí a činnost vykonávají. Důvody byly různé, například se opakovaně nepodařilo navázat kontakt různorodým způsobem, vzorek případných respondentů byl příliš malý (např. 1 dotazovaný), nebyl nalezen vhodný termín pro realizaci výzkumu či klienti daného domova nebyli schopni na otázky v rozhovoru odpovídat.

Rozhovory byly realizovány v následujících domovech[6], v závorkách uvádíme počet realizovaných interview: Domov pro seniory Velké Meziříčí (5), Domov pro seniory Mitrov (7), Domov pro seniory Náměšť nad Oslavou (7), Domov pro seniory Telč (11), Domov pro seniory Manželů Curiérových (2), Domov pro seniory Havlíčkův Brod (6), Domov důchodců Humpolec (7), Domov seniorů Stříbrné Terasy (3), Sociální služby města Havlíčkova Brodu (3) a Charitní domov Moravec (6). Realizace rozhovorů proběhla v období od června do září roku 2012 a jejich celkový počet je 57.

U jednotlivých respondentů bylo nutné získat následující základní údaje: pohlaví, věk, dosažené vzdělání a délka pobytu v zařízení. Informace jsou zpracovány u jednotlivých domovů i souhrnně.

[5] Jejich seznam je možné nalézt v příloze č. 1.
[6] Domovy, které byly v rámci výzkumného šetření navštíveny, jsou zachyceny na fotografiích v příloze č. 2.

4 Výsledky

Kapitola vyhodnocuje údaje, které byly od respondentů získány prostřednictvím rozhovoru. Seniorům bylo položeno celkem 19 otázek zaměřených na realizaci dobrovolnictví, jejich spokojenost s dobrovolnictvím a také na jejich pobyt v domově. Základní údaje přímo o seniorech byly následující: pohlaví, věk, vzdělání a délka pobytu v domově. Tyto údaje jsou vyhodnoceny tabulkami.

4.1 Shrnutí údajů o všech dotazovaných klientech

V této podkapitole jsou shrnuty získané základní údaje o všech 57 seniorech. Vyhodnocení je vyjádřeno tabulkami.

Tabulka 5. Pohlaví klientů

Pohlaví	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Muž	12	21,05
Žena	45	78,95
Celkem	57	100,00

Celkem byl rozhovor realizován s 57 klienty celkem 10 domovů pro seniory. Počet klientů, se kterými byl veden rozhovor, se v jednotlivých domovech lišil. Dle tabulky 5 se rozhovorů se celkem 45 žen a 12 mužů.

Tabulka 6. Věkové složení

Věk	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
45-50	1	1,75
51-56	1	1,75
57-62	1	1,75
63-68	3	5,26
69-74	6	10,53
75-80	12	21,05
81-86	15	26,32
87-92	17	29,82
93-98	1	1,75
99 a více	0	0,00
Celkem	57	100,00

Dle uvedení přesného věku byli klienti rozděleni do celkem 10, resp. 9 věkových kategorií, které byly vytvořeny v rámci teoretického vymezení dělení stáří autorky Haškovcové (2010, blíže na s. 17). Dle tabulky 6 je patrný různorodý počet seniorů v jednotlivých kategoriích, nejvíce (17) jich patří do kategorie 87-92 let. Druhou nejpočetnější skupinu tvoří senioři ve věku od 81 do 86 let, jedná se o 15 seniorů. Celkem 12 lze zařadit do věkového vymezení 75-80 let. Dalších 6 seniorů uvedlo takový věk, který je začlenil do skupiny 69-74 let. U 3 klientů domovů byl uveden věk mezi 63 a 68 lety. Další věkové kategorie byly zastoupeny vždy jedním seniorem, jednalo se o skupiny: 57-62 let, 51-56 let, 45-50 let a 93-98 let. Každý ze seniorů byl dotázán na svůj věk a každý z nich uvedl přesný údaj.

Tabulka 7. Vzdělání klientů

Vzdělání	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Obecná škola	13	22, 81
Měšťanka	21	36,84
Střední s výučním listem	7	12,28
Střední s maturitou	9	15,79
Vysokoškolské	7	12,28
Celkem	57	100,00

Klienti domovů většinou uváděli označení školy, než označení vzdělání jaké užíváme v současné době například při vyplňování různých žádostí apod. Uvedené kategorie vzdělání v tabulce 7 byly uvedeny přímo jednotlivými respondenty.

Nejvíce klientů uvedlo jako svoje nejvyšší dosažené vzdělání: měšťanka, jednalo se o 21 klientů. Dalších 13 vypovědělo, že jejich vzdělání je obecná škola[7]. Celkem 9 seniorů dosáhlo vzdělání středního s maturitou. Souhlasný počet klientů, a to 7, se zařadilo do skupiny vzdělání středního s výučním listem a vysokoškolského.

[7] Uvádíme přesné výpovědi klientů. Ovšem platí, že obecná škola a měšťanka jsou synonymní výrazy pro základní typ vzdělání.

Tabulka 8. Délka pobytu klientů

Délka pobytu	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Do 1 měsíce	1	1,75
1 m - 6 m	4	7,02
7 m - 12 m	9	15,79
1,1 - 3 roky	14	24,56
3,1 - 6 let	14	24,56
6,1 - 10 let	10	17,54
10,1 a více	3	5,26
Nevím	1	1,75
Už dlouho	1	1,75
Celkem	57	100,00

Přesný časový údaj délky pobytu v zařízení uvedlo celkem 55 klientů, jak je patrné z tabulky 8. Jeden klient odpověděl, že neví a další jeden klient vypověděl, že: *„už dlouho“*. Jednotlivé přesné časové údaje byly rozděleny do několika skupin. Nejpočetnější kategorii tvořili lidé, kteří služeb domova pro seniory využívají 1,1 až 3 roky a 3,1 až 6 let. Jednalo se o 14 klientů. Celkem 10 dotazovaných uvádí, že v příslušném domově pobývají 6,1 až 10 let. Kategorii pobytu 7 až 12 měsíců jako údaj svého pobytu poskytlo celkem 9 respondentů. U 4 dotazovaných je pobyt prozatím 1 až 6 měsíců. Celkem 3 klienti pobývají v domově 10,1 a více let. Poslední kategorie pobytu do 1 měsíce je zastoupena 1 seniorem.

4.2 Domov pro seniory Velké Meziříčí

V Domově pro seniory Velké Meziříčí byl rozhovor proveden celkem s pěti klienty. Jednalo se o tři ženy a dva muže, jejich další údaje uvádíme níže v pořadí: pohlaví, věk, vzdělání a délka pobytu v domově. Tyto údaje jsou zpracovány v následujících tabulkách.

A. Žena, 69 let, s výučním listem, 1 rok
B. Muž, 70 let, vysokoškolské, už dlouho
C. Žena, 80 let, vysokoškolské, 7 let
D. Muž, 75 let, obecná, 5 let
E. Žena, 69 let, obecná, 10 měsíců

Tabulka 9. Pohlaví klientů Domova pro seniory VM

Pohlaví	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Muž	2	40,00
Žena	3	60,00
Celkem	5	100,00

V tabulce 9 je zaznamenáno zastoupení pohlaví seniorů, kteří se účastnili rozhovoru. Jednalo se o 2 muže a zbytek tvořily ženy.

Tabulka 10. Věkové složení klientů Domova pro seniory VM

Věk	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
45-50		
51-56		
57-62		
63-68		
69-74	3	60,00
75-80	2	40,00
81-86		
87-92		
93-98		
99 a více		
Celkem	5	100,00

Dle uvedení věku byli klienti rozděleni do dvou skupin. Jak je patrné z tabulky 10: v první se nachází 3 klienti a jedná se o věkovou kategorii 69-74 let. Ve druhé skupině jsou zbývající 2 klienti ve věku 75-80 let.

Tabulka 11. Vzdělání klientů Domova pro seniory VM

Vzdělání	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Obecná škola	2	40,00
Měšťanka		
Střední s výučním listem	1	20,00
Střední s maturitou		
Vysokoškolské	2	40,00
Celkem	5	100,00

Možnosti vzdělání byly v tabulce 11 uvedeny 3, první nejpočetnější skupinu tvořili klienti s obecnou školou, jednalo se o 2 z celkového počtu. Jeden respondent uvedl nejvyšší dosažené vzdělání střední s výučním listem. U posledních dvou je dosažené vzdělání vysokoškolské.

Tabulka 12. Délka pobytu klientů Domova pro seniory VM

Délka pobytu	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Do 1 měsíce		
1 m - 6 m		
7 m - 12 m	2	40,00
1,1 - 3 roky		
3,1 - 6 let	1	20,00
6,1 - 10 let	1	20,00
10,1 a více		
Nevím		
Už dlouho	1	20,00
Celkem	5	100,00

Z tabulky 12 vyplývá, že délka pobytu klientů v domově byla poměrně různorodá. Dva respondenti se shodli na délce v rozmezí 7 až 12 měsíců. Poté už byl každý jeden klient zařazen do jiné skupiny délky pobytu v zařízení, a to ve skupině od 3,1 až 6 let, 6,1 až 10 let a už dlouho.

Vyhodnocení odpovědí na otázky rozhovoru

1) Jak dlouho už s dobrovolníkem spolupracujete?

Na otázku poskytli všichni dotazovaní odpověď, konkrétní časový údaj uvedli 3 klienti domova, jednalo se o období 1 roku. Dva zbývající vysvětlili, že s dobrovolníkem spolupracují již dlouho, přesný údaj neznali.

2) Jaké upřednostňujete činnosti?

Každý z dotazovaných uvedl, že si s dobrovolníkem povídají a chodí na procházku. Navíc byla u dvou respondentů uvedena další činnost, a to doprovod k lékaři. Jedna dotazovaná shrnula činnosti následně: *„Na procházku nebo se mnou k lékaři nebo si povídáme, vždycky něco nadhodí, tak se rozpovídáme dohromady.“* (E: Žena, 69 let, obecná, 10 měsíců).

3) Kdy činnosti probíhají?

Žádný z dotazovaných neuvedl přesný den, popř. čas, ve který by se s dobrovolníkem scházeli, celkem 4 z nich uvedli, že se potkávají nepravidelně a nahodile. Jeden dotazovaný uvedl bližší časový údaj i hodnocení: *„No tak na hodinu, hodinu a půl. Oni mě vezmou na ten vozíček, jak tady máme ty vozíky a jedou s náma ven nebo do jídelny nebo tak. Dobrý je to jo.“* (B: Muž, 70 let, vysokoškolské, už dlouho).

4) Kde činnosti probíhají?

Všichni dotazovaní uvádí jako místo dobrovolnické činnosti „venku“. Další tři udávají kromě tohoto místa i společenskou místnost: *„Na společenské místnosti nebo venku.“* (E: Žena, 69 let, obecná, 10 měsíců). Celkem 2 dotazovaní doplňují ještě další místo, a to jejich vlastní pokoj v domově.

5) Nabídl dobrovolník i jiné?

Žádný z dotazovaných neuvedl zřejmě, že by jim dobrovolník jiné činnosti nabídl. Celkem 3 z nich ale zároveň svoji odpověď doplňují, že jim současný stav vyhovuje a jiné činnosti je ani nenapadly.

6) Souhlasil /souhlasila byste s dobrovolnickou činností, i pokud by činnost probíhala s více klienty?

Celkem 2 dotazované uvedly, že je to pro ně nová možnost, jak dobrovolnickou činnost realizovat a že by s touto formou souhlasily. Tři zbývající respondenti spíše preferují individuální činnost s dobrovolníkem, ale striktně tuto možnost neodmítají.

7) Jste spokojena, nechybí Vám něco?

Spokojenost v odpovědi vyjadřují všichni dotazovaní, jednotlivé výpovědi se však liší: *„Dobrá spolupráce, jsem spokojen. Jsou ochotný.“* (B: Muž, 70 let, vysokoškolské, už dlouho); *„Není problém, vždycky se domluvíme.“* (A: Žena, 69 let, s výučním listem, 1 rok); *„Dobrá spolupráce.“* (E: Žena, 69 let, obecná, 10 měsíců).

8) Hraje roli i pohlaví dobrovolníka?

Pro celkem 3 klienty je pohlaví dobrovolníka důležité a volí ho ve dvou případech raději stejného pohlaví, jako jsou sami: *„Hraje pro mě roli, je důležité. Radši tu paní. Oni by řekli, že mám novýho šamstra.“* (A: Žena, 69 let, s výučním listem, 1 rok). Jeden respondent volí dobrovolníka opačného pohlaví: *„No, radši ženský, muž ne.“* (D: Muž, 75 let, obecná, 5 let). Dva zbývající klienti uvádí, že jim je lhostejné, jakého pohlaví je dobrovolník: *„Ne, je to jedno, jestli muž nebo žena.“* (B: Muž, 70 let, vysokoškolské, už dlouho); *„Nehraje, také chodil muž.“* (E: Žena, 69 let, obecná, 10 měsíců).

9) Sdělují Vám dobrovolníci i informace ze svého soukromí?

U čtyř klientů zazněl v odpovědi souhlas na tuto otázku. Navíc si informace ze svého soukromí sdělují navzájem: *„Ano, vykládáme si, stěžujeme si jedna na druhou.“* (A: Žena, 69 let, s výučním listem, 1 rok). Jeden dotazovaný vysvětluje, že prozatím si s dobrovolníkem sdělují spíše obecné informace, ale nevylučuje, že by si je v budoucnu navzájem nesdělovali.

10) Co si myslíte o dobrovolnictví?

Kladné hodnocení dobrovolníků i jejich činnosti zaznělo v každé odpovědi. Senioři vyjadřují obdiv a spokojenost: *„Je to obdivuhodný“* (B: Muž, 70 let, vysokoškolské, už dlouho). Jedna klientka zdůrazňuje: *„Nezávidím jim to s náma, mají to těžké.“* (A: Žena, 69 let, s výučním listem, 1 rok).

11) Víte, co dělat v případě, že Vám není dobře?

Celkem dva klienti tuto situaci zatím nezažili, proto dle vlastních slov nepřemýšleli o jejím řešení. Jeden klient má následující řešení: *„Tak by odešel někam jinam.“* (B: Muž, 70 let, vysokoškolské, už dlouho). Jedna dotazovaná uvádí, že odpověď neví. Zbývající respondent sice tuto situaci připouští, ale dobrovolnická činnost probíhá stejně: *„Někdy se stane, tak to zvládnu.“* (D: Muž, 75 let, obecná, 5 let).

12) Víte, co dělat, když nemůže dobrovolník přijít?

Žádný z dotazovaných neuvedl přesné řešení této situace. Každý z nich vypovídá, že dobrovolníci chodí nepravidelně a ani sami neznají termín další návštěvy, omluvy v časovém předstihu tak nejsou nutné.

13) Víte na koho se obrátit, pokud nejste s dobrovolníkem a s jeho činností spokojen(a)?

Celkem 2 klienti by nespokojenost oznámili sestřičce. Jeden dotazovaný nespokojenost nepřipouští, stížnosti nejsou nutné. Jedna klientka by nespokojenost adresovala: *„přímo jemu“*. (C: Žena, 80 let, vysokoškolské, 7 let). Zbývající dotazovaný uvádí jako svoji důvěryhodnou osobu klíčového pracovníka.

14) Účastníte se společenských akcí?

Účast na společenských akcích potvrzují čtyři dotazovaní, někteří k souhlasu doplňují následující informace: *„No, to tady pořádaj. Taky jedzím. Přijedou sem a naložijou na vozík a zavezou, jo, jo.“* (B: Muž, 70 let, vysokoškolské, už dlouho); *„Chodím rád.“* (D: Muž, 75 let, obecná, 5 let). Jedna dotazovaná společenské akce nenavštěvuje, důvod neuvádí.

15) Vyhovují Vám nabízené možnosti, nebo některé chybí?

Celkem 4 respondenti nepostrádají žádné akce či činnosti, nabízené možnosti jim vyhovují, uvádíme následující hodnocení: *„Všecko dobrý.“* (A: Žena, 69 let, s výučním listem, 1 rok); *„Zatím nechybí žádná, jsem spokojenej.“* (B: Muž, 70 let, vysokoškolské, už dlouho); *„Ne. Je jich dost.“* (E: Žena, 69 let, obecná, 10 měsíců). Jedna dotazovaná uvádí, že se těchto akcí neúčastní a proto neví odpověď na tuto otázku.

16) Chybí vám zde něco celkově?

Celkem 4 dotazovaní uvádí, že není nic, co by jim v domově chybělo. Naopak vyjadřují svoji spokojenost. Jeden dotazovaný odpovídá následně: *„Trocha zeleně a příroda tady kolem*.“ (D: Muž, 75 let, obecná, 5 let).

17) Víte, na koho se můžete obrátit nebo co dělat v případě, že jste s něčím či někým nespokojena v rámci zařízení?

Celkem dvě dotazované klientky uvádí osobu sestřičky: *„Sestřičkám, no.“* (C: Žena, 80 let, vysokoškolské, 7 let). Dva respondenti uvádí, že znají osobu, které si mohou stěžovat a tím jejich odpověď na otázku končí. Zbývající senior zdůrazňuje, že ke stížnostem není důvod.

18) Jak se cítíte po psychické stránce?

Kladnou odpověď uvádí 3 dotazovaní: *„Dobře, celkem to jde.“* (B: Muž, 70 let, vysokoškolské, už dlouho). Zbývající 2 klienti poukazují na určitou nerovnováhu – záleží na čase: *„Někdy je dobře, někdy špatně.“* (C: Žena, 80 let, vysokoškolské, 7 let).

19) Jste spokojen(a)?

Spokojenost vyjadřují všichni dotazovaní. Každý z nich ji ale hodnotí ze svého hlediska a zvažuje svá kritéria, uvádíme doslovné výpovědi všech klientů: *„Ano. Tady je to moderní, je to nový, je to rozdíl. Větší pokoje.“* (A: Žena, 69 let, s výučním listem, 1 rok); *„Zatím jsem spokojený se vším. Co potřebujeme, to dostaneme. Tohle jo. Nemůžeme naříkat.“* (B: Muž, 70 let, vysokoškolské, už dlouho); *„Já su spokojena. Já si nemůžu na nic naříkat, sestřičky jsou hodný.“* (C: Žena, 80 let, vysokoškolské, 7 let); *„Ano, všechno v pořádku.“* (D: Muž, 75 let, obecná, 5 let); *„Jsem, to se nedá srovnat s tím starým, co bylo před tím. Je to tady fajn.“* (E: Žena, 69 let, obecná, 10 měsíců).

4.3 Domov pro seniory Mitrov

Rozhovor v Domově pro seniory Mitrov proběhl se sedmi následujícími klienty, jejichž údaje jsou uspořádány následně: pohlaví, věk, vzdělání až po délku pobytu v domově:

A. Žena, 81 let, střední s maturitou, 4 roky
B. Žena, 91 let, měšťanka, 5 let
C. Žena, 90 let, obecná, 1 rok
D. Žena, 76 let, obecná, 30 let
E. Žena, 87 let, obecná, 7 let
F. Žena, 85 let, střední s maturitou, 22 let
G. Muž, 70 let, střední s maturitou, 8 let

Tabulka 13. Pohlaví klientů Domova pro seniory Mitrov

Pohlaví	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Muž	1	14,29
Žena	6	85,71
Celkem	7	100,00

Dle tabulky 13 bylo celkem realizováno 7 rozhovorů, mezi dotazovanými byl 1 muž, zbytek tvořily ženy.

Tabulka 14. Věkové složení klientů Domova pro seniory Mitrov

Věk	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
45-50		
51-56		
57-62		
63-68		
69-74	1	14,29
75-80	1	14,29
81-86	2	28,58
87-92	3	42,87
93-98		
99 a více		
Celkem	7	100,00

V rámci věku byli klienti domova rozděleni do čtyř kategorií. Dle tabulky 14 se nejvíce klientů (3) nachází ve skupině 87-92 let. Dva klienti patří do kategorie 81 až 86 let. Jeden dotazovaný je v kategorii 69-74 let a poslední respondent je zahrnut do kategorie 75-80 let.

Tabulka 15. Vzdělání klientů Domova pro seniory Mitrov

Vzdělání	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Obecná škola	3	42,87
Měšťanka	1	14,29
Střední s výučním listem		
Střední s maturitou	3	42,87
Vysokoškolské		
Celkem	7	100,00

V tabulce 15 je zaznamenáno, že celkem 3 dotazovaní mají dosažené vzdělání obecné, další 3 dotazovaní uvedli, že studovali střední školu s maturitou. Jeden respondent uvedl jako absolvovanou školu měšťanku.

Tabulka 16. Délka pobytu v zařízení Domova pro seniory Mitrov

Délka pobytu	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Do 1 měsíce		
1 m - 6 m		
7 m - 12 m	1	14,29
1,1 - 3 roky		
3,1 - 6 let	2	28,57
6,1 - 10 let	2	28,57
10,1 a více	2	28,57
Nevím		
Už dlouho		
Celkem	7	100,00

Délka pobytu v zařízení byla dle tabulky 16 u klientů různorodá, klienti byli zařazeni do čtyř kategorií, shodně se dva klienti nacházejí v kategoriích: 3,1 až 6 let, 6,1 až 10 let a 10,1 a více let. Jeden dotazovaný pobývá v domově v rozmezí 7 až 12 měsíců.

Vyhodnocení odpovědí na otázky rozhovoru

1) Jak dlouho už s dobrovolníkem spolupracujete?

Délka spolupráce byla skutečně různorodá. Nejdelší spolupráce byla uvedena 18 let. Poté jeden klient uvedl délku 8 let, a ta je shodná s jeho pobytem v domově. Dále klientka s dobrovolníkem spolupracuje 4 roky. Dvě klientky uvádí odpověď 1 rok. Jedna dotazovaná uvádí období půl roku a jedna vypověděla následující: „*To nevím, ani jak dlouho nevím.*“ (B: Žena, 91 let, měšťanka, 5 let).

2) Jaké upřednostňujete činnosti?

Všichni dotazovaní uvedli jako hlavní činnost – povídání si. U pěti z nich byla tato činnost uvedená jako jediná. Dotazovaný muž k této činnosti připojuje i následující: *„Nebo si jdeme sednout ven.“* (G: Muž, 70 let, střední s maturitou, 8 let). Jedna dotazovaná uvedla kromě povídání si i zpívání a hraní.

3) Kdy činnosti probíhají?

Na pravidelných návštěvách dobrovolníků se shodlo 6 dotazovaných. Jedna dotazovaná uvedla odlišnou odpověď: „*Jak jim to vyjde, střídají se.*“ (E: Žena,

87 let, obecná, 7 let). Na pravidelnosti se šest dotazovaných shodlo, avšak někteří pravidelnost zpřesňují – každé úterý. Jedna dotazovaná uvedla, že dříve ji navštěvovali pravidelně, avšak teď jsou návštěvy méně časté. Dva dotazovaní vysvětlili i případnou absenci dobrovolníků – „ *Teď jsou dovolený, tak to dvakrát vypadlo.“* (F: Žena, 85 let, střední s maturitou, 22 let); *„Do Mitrova je omezená doprava.“* (G: Muž, 70 let, střední s maturitou, 8 let). Jedna klientka zdůraznila i časové rozpětí společné činnosti s dobrovolníkem a to méně než hodinu.

4) Kde činnosti probíhají?

U všech dotazovaných probíhá dobrovolnická činnost na pokojích, ve kterých v domově žijí. Dva respondenti uvedli kromě pokoje i další místa: *„V pokoji nebo venku nebo na chodbě.“* (G: Muž, 70 let, střední s maturitou, 8 let); popř.: *„nebo venku“*. (F: Žena, 85 let, střední s maturitou, 22 let).

5) Nabídl Vám dobrovolník i jiné činnosti?

Celkem čtyřem klientům dobrovolník jiné činnosti nabídl. V jednom případě dotazovaná uvedla, že ale stávající činnosti vyhovují, tudíž není důvod ke změně. Jedna respondentka uvádí i důvod, proč zatím žádné nové činnosti nevolila: *„Ano, ptala se mě, ale já stejně nevidím, je to zbytečné.“* (B: Žena, 91 let, měšťanka, 5 let). Jedna dotazovaná uvedla, že se s dobrovolníkem na případných nových činnostech společně domlouvají v průběhu společně stráveného času.

Jedna dotazovaná vyjádřila spokojenost a neshledala zatím žádný důvod ke změně. Dva dobrovolníci jiné činnosti nenabídli, jednou dotazovaná uvedla: *„Zatím ne.“* (E: Žena, 87 let, obecná, 7 let).

6) Souhlasil /souhlasila byste s dobrovolnickou činností, i pokud by činnost probíhala s více klienty?

Dva dotazovaní odpověděli, že činnost již s dalšími klienty probíhá a tato situace jim nevadí a prozatím vyhovuje. Tři dotazované uvedly, že by s případnou společnou činností souhlasily – jedna dokonce uvedla: *„Klidně, ani mě to nenapadlo, že by mohlo.“* (E: Žena, 87 let, obecná, 7 let). Jedna dotazovaná spíše upřednostňuje, pokud je činnost pouze s ní a dobrovolníkem a vysvětluje důvod: *„Spíše ne, já nevydržím dlouho sedět.“* (B: Žena, 91 let, měšťanka, 5 let). Jedna respondentka se vyjádřila následně: *„Spíše vyhovuje 1 na 1. Více lidí, každý má*

jiný názor, a když je spojíte, nepopovídají si o tom, co je trápí.“ (F: Žena, 85 let, střední s maturitou, 22 let).

7) Jste spokojena, nechybí Vám něco?

Všichni dotazovaní vyjádřili spokojenost, ovšem její míra byla různorodá a další komentáře byly rozdílné. V rámci celkové spokojenosti zazněly odpovědi: *„Ano, líbí se mi to.“* (B: Žena, 91 let, měšťanka, 5 let); *„Chovají se dobře.“* (E: Žena, 87 let, obecná, 7 let). Další uvádějí i důvod své spokojenosti: *„Moc spokojena, pěkně se nám povídá.“* (C: Žena, 90 let, obecná, 1 rok); *„Ano, máme rodinný vztah, víme o sobě všechno.“* (F: Žena, 85 let, střední s maturitou, 22 let); *„Perfektní spolupráce. Už jsme v přátelském vztahu. Jsem rád, že někdo přijde. Přinášejí nové věci – nové informace. Mají úžasný přehled a rozlet. Můžu se s nimi bavit o čemkoli.“* (G: Muž, 70 let, střední s maturitou, 8 let); *„Paní Š. je hodná, příjemná. Líbí se mi, jsem spokojena, nic nechybí.“* (D: Žena, 76 let, obecná, 30 let). Jedna dotazovaná uvedla spokojenost, avšak s určitou drobnou mírou nespokojenosti se stávající situací: *„Celkem jo, ale teď moc nechodí.“* (A: Žena, 81 let, střední s maturitou, 4 roky).

8) Hraje roli i pohlaví dobrovolníka?

Roli pohlaví u dobrovolníků nehraje celkem u třech klientů. Jeden z nich zdůrazňuje, proč není pohlaví dobrovolníka důležité: „*Nehraje, hlavní je lidský přístup.“* (G: Muž, 70 let, střední s maturitou, 8 let). Čtyři klientky upřednostňují dobrovolníky stejného pohlaví – v tomto případě ženy a svoje rozhodnutí vysvětlují následně: *„Chlapa ne, mám na ně jenom špatné vzpomínky.“* (C: Žena, 90 let, obecná, 1 rok); *„Muž by vadil, toho nechci.“* (A: Žena, 81 let, střední s maturitou, 4 roky). Dvě z nich určují určité podmínky, za kterých by jim dobrovolník opačného pohlaví nevadil a role pohlaví by tudíž nebyla důležitá: *„Chlapa bych nechtěla, to bych ho musela znát.“* (B: Žena, 91 let, měšťanka, 5 let); *„Muž nevadí, ale je omezený rozsah řeči – sice si vykládáme, ale lepší je to s ženou.“* (F: Žena, 85 let, střední s maturitou, 22 let).

9) Sdělují Vám dobrovolníci i informace ze svého soukromí?

Pět dotazovaných si s dobrovolníkem navzájem sdělují i informace ze svého soukromí. Jedna dotazovaná dokonce uvedla: *„Ano, víme o sobě všechno.“* (F: Žena, 85 let, střední s maturitou, 22 let). Jedna respondentka vyjádřila i dobré

porozumění s dobrovolnicí: *„Ano, povídáme si i o příbuzných. My si rozumíme velice dobře. O soukromí si hodně povídáme.“* (B: Žena, 91 let, měšťanka, 5 let). Jedna z těchto pěti uvádí, že si informace sdělují, ale jenom občas se nějaké informace dozví. Jedna dotazovaná informace ze soukromí nezaznamenala a jedna uvádí následující zamítavou odpověď: *„Ne, ze soukromí nic, hlavně takové všelijaké.“* (A: Žena, 81 let, střední s maturitou, 4 roky).

10) Co si myslíte o dobrovolnictví?

V rámci odpovědí jsme zaznamenali pouze kladné hodnocení a pozitivní názory na myšlenku dobrovolnictví. Senioři vyjadřují obdiv k dobrovolníkům, oceňují jejich ochotu a jsou za jejich návštěvy vděční: *„Je to moc úžasné, vždycky mě potěší, je to zpestření.“* (A: Žena, 81 let, střední s maturitou, 4 roky).

11) Víte, co dělat v případě, že Vám není dobře?

Celkem čtyři dotazované uvádějí, že jim při dobrovolnické činnosti nebylo zatím špatně a proto tuto situaci zatím neřešily. Jedna uvádí: *„Vždycky se těším.“* (F: Žena, 85 let, střední s maturitou, 22 let). Jedna respondentka odpověděla, že: *„Tak nějak to vždycky zvládnu.“* (C: Žena, 90 let, obecná, 1 rok) – připouští tedy, že ji někdy nebylo dobře, ale dobrovolnická činnost se realizovala. Jedna dotazovaná sdělila svůj postup následně: *„Tak řeknu a ona jde jinam.“* (A: Žena, 81 let, střední s maturitou, 4 roky). Jeden dotazovaný uvedl, že ví, co má dělat, ale: *„Zatím to nebylo aktuální a nebylo nutné to řešit.“* (G: Muž, 70 let, střední s maturitou, 8 let).

12) Víte, co dělat, když nemůže dobrovolník přijít?

Odpověď na tuto otázku je nutné posoudit v závislosti na četnosti návštěv dobrovolníků. U těch klientů, ke kterým dobrovolníci docházejí pravidelně, se většinou dobrovolník omlouvají v časovém předstihu: *„Dopředu se omluví, když nemůže přijít.“* (D: Žena, 76 let, obecná, 30 let). Jeden respondent uvedl následující v souvislosti s absencí: *„Jedenkrát nepřišli a omluvili se dopředu. Ale téměř vždycky někdo přijde.“* (G: Muž, 70 let, střední s maturitou, 8 let). Jednou zazněla odpověď, že případná absence dobrovolníka se řeší následně: *„Sestra přijde vyřídit, že ten a ten nepřijde.“* (B: Žena, 91 let, měšťanka, 5 let). U jedné klientky jsou návštěvy dobrovolníka zcela nepravidelné a v závislosti na tom, byla její odpověď následující: *„Chodí nepravidelně, tak je to jedno.“* (E: Žena, 87 let, obecná, 7 let).

13) Víte na koho se obrátit, pokud nejste s dobrovolníkem a s jeho činností spokojen(a)?

U třech dotazovaných zazněla v souvislosti s touto otázkou odpověď, že jsou spokojeni, žádné problémy nemají, a proto není důvod se na někoho s případnou nespokojeností obracet. Dva respondenti nespokojenost nepociťují, ale odhadují, komu by případnou nespokojenost hlásili: *„Tady někomu, ale není důvod, tak nevím."* (C: Žena, 90 let, obecná, 1 rok); *„Asi sestřičkám."* (E: Žena, 87 let, obecná, 7 let). Dvě dotazované uvedly, že si případné nesrovnalosti řeší ihned s dobrovolníkem, jedna k tomu dodává: *„Žádný konflikt nebyl, vyříkáme si hned vše mezi sebou."* (F: Žena, 85 let, střední s maturitou, 22 let).

14) Účastníte se společenských akcí?

Společenských akcí se nezúčastňují tři dotazované a uvádějí jako důvod: *„Nemám zájem."* (C: Žena, 90 let, obecná, 1 rok); *„Nevydržím sedět dlouho."* (B: Žena, 91 let, měšťanka, 5 let); *„Bolí mě nohy."* (A: Žena, 81 let, střední s maturitou, 4 roky). Zbývající čtyři respondenti na společenské akce chodí – někteří je vyjmenovávají: *„keramika, vaření, koncerty, cvičení paměti."* (E: Žena, 87 let, obecná, 7 let); *„Dokonce jsme hrávali pro ostatní divadlo, i jsme s ním cestovali."* (F: Žena, 85 let, střední s maturitou, 22 let). Jako důvod se shodují na jejich zájmu, o některé aktivity a smysluplné využití času.

15) Vyhovují Vám nabízené možnosti, nebo některé chybí?

V rámci odpovědi na tuto otázku nevyjádřil žádný z dotazovaných nespokojenost, popř. nevyhovující aktivity. Žádný neuvedl činnost, kterou by postrádal. Všichni celkem pět dotazovaných vyjadřují spokojenost s výběrem činností.

16) Chybí vám zde něco celkově?

Odpověď nic – uvedly celkem tři dotazované. Jeden respondent odpověděl, že: *„Nechybí, jsem naprosto spokojen."* (G: Muž, 70 let, střední s maturitou, 8 let). Jedna dotazovaná sice v počátku své odpovědi uvádí, že jí nechybí nic, dodává však: „*Snad možná společnice."* (E: Žena, 87 let, obecná, 7 let). Jedna dotazovaná postrádá: *„Možná domáčtější jídlo."* (A: Žena, 81 let, střední s maturitou, 4 roky). Opět jedna dotazovaná vyjadřuje určitou nejednoznačnost: *„Něco je lepší, něco je horší."* (B: Žena, 91 let, měšťanka, 5 let).

17) Víte, na koho se můžete obrátit nebo co dělat v případě, že jste s něčím či někým nespokojena v rámci zařízení

Osobu, na kterou se mohou v případě nespokojenosti obrátit, znají dle výpovědí čtyři respondenti. Jako konkrétní osobu uvádějí i ředitele nebo sestřičky. Jedna dotazovaná případné řešení nespokojenosti uvádí takto: *„Vím, na koho se obrátit, oni mě to vždycky pomohou řešit. Takže tady se na to lidi najdou a ochotně to udělají.“* (F: Žena, 85 let, střední s maturitou, 22 let). Jedna dotazovaná uvádí naprostou spokojenost a nemá důvod být nespokojená. Dvě dotazované neuvádějí přímo jednoznačnou odpověď, spíše poukazují na následující: *„Copak můžu říkat, musím být ráda, že mě tu nechají.“* (C: Žena, 90 let, obecná, 1 rok). Z odpovědí jedné z nich vyplývá, že by případnou nespokojenost neřešila: *„Ne, to bych nikomu neřekla.“* (B: Žena, 91 let, měšťanka, 5 let).

18) Jak se cítíte po psychické stránce?

Po psychické stránce se celkem tři dotazovaní cítí dobře. Jedna dotazovaná uvádí: *„Až na to trápení se zdravím dobrý.“* (C: Žena, 90 let, obecná, 1 rok). Další klientka poukazuje na úpravy (VÝMĚNA OKEN) kvůli kterým se příliš dobře necítí: *„Bylo to lepší, teď je tady kvůli úpravám rušno.“* (F: Žena, 85 let, střední s maturitou, 22 let). Dvě dotazované se cítí spíše špatně, jedna částečně zdůvodňuje proč: *„Cítím se na smrt, hodně lidí v okolí umírá.“* (B: Žena, 91 let, měšťanka, 5 let).

19) Jste spokojen(a)?

Spokojenost vyjadřuje pět dotazovaných – jedna uvádí i souvislost se stavebními úpravami domova: *„Ano, spokojena. Nevadí ani změny – je vymalováno a jsou nová okna, tak co. Líbí se mi tu. Všude je něco.“* (D: Žena, 76 let, obecná, 30 let). Z této skupiny jedna dotazovaná ale poukazuje na určité rezervy, které k úplné spokojenosti chybí: *„Jo, dobře vaří, obsluha dobrá, ale návštěvy za mnou často nejezdí.“* (C: Žena, 90 let, obecná, 1 rok) a jedna respondentka dále ještě svoji spokojenost upřesňuje: „*Co bych mohla chtít víc. Pečovatelky mají hodně práce.“* (E: Žena, 87 let, obecná, 7 let). Jedna dotazovaná uvádí nespokojenost s jídlem: *„Než dvě je lepší jedno a kloudný.“* (A: Žena, 81 let, střední s maturitou, 4 roky) a jedna klientka se vyjádřila následně: *„Nejlepší je, když je člověk zdravý a doma.“* (B: Žena, 91 let, měšťanka, 5 let).

4.4 Domov pro seniory Náměšť nad Oslavou

Rozhovor v Domově pro seniory Náměšť nad Oslavou byl proveden celkem se sedmi klienty zařízení. Jednalo se o ženy, s mužem nebyl realizován rozhovor žádný. Respondenti jsou následující, jejich údaje jsou uspořádány: pohlaví, věk, vzdělání, délka pobytu v zařízení. Dále jsou tyto údaje zpracovány níže v tabulkách.

A. Žena, 87 let, měšťanka, 1,5 roku
B. Žena, 92 let, měšťanka, 7 let
C. Žena, 85 let, měšťanka, 12 let
D. Žena, 89 let, měšťanka, 3 roky
E. Žena, 86 let, měšťanka, 2 roky
F. Žena, 79 let, měšťanka, 2 roky
G. Žena, 81 let, s výučním listem, 8 měsíců

Tabulka 17. Pohlaví klientů Domova pro seniory Náměšť nad Oslavou

Pohlaví	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Muž	0	0,00
Žena	7	100,00
Celkem	7	100,00

Z tabulky 17 vyplývá, že rozhovory byly realizovány pouze s ženami, bylo jich celkem 7.

Tabulka 18. Věkové složení klientů Domova pro seniory Náměšť nad Oslavou

Věk	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
45-50		
51-56		
57-62		
63-68		
69-74		
75-80	1	14,29
81-86	3	42,86
87-92	3	42,86
93-98		
99 a více		
Celkem	7	100,00

V rámci rozdělení klientů do skupin dle věku vznikly celkem tři skupiny. V tabulce 18 se v první 75-80 let nachází jedna respondentka, ve druhé kategorii (81- 86 let) jsou klientky 3. Závěrečnou skupinu 87-92 let tvořily 3 dotazované.

Tabulka 19. Vzdělání klientů Domova pro seniory Náměšť nad Oslavou

Vzdělání	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Obecná škola		
Měšťanka	5	71,43
Střední s výučním listem		
Střední s maturitou	2	28,57
Vysokoškolské		
Celkem	7	100,00

Nejvíce klientek v tabulce 19 uvedlo, že jejich nejvyšší dosažené vzdělání je měšťanka, jednalo se o 5 dotazovaných. Zbývající 2 respondentky uvedly dosažené vzdělání střední s maturitou.

Tabulka 20. Délka pobytu klientů Domova pro seniory Náměšť nad Oslavou

Délka pobytu v zařízení	**Absolutní četnost**	**Relativní četnost (%)**
Do 1 měsíce		
1 m - 6 m		
7 m - 12 m	1	14,29
1,1 - 3 roky	4	57,16
3,1 - 6 let	2	28,57
6,1 - 10 let		
10,1 a více		
Nevím		
Už dlouho		
Celkem	7	100,00

Z údajů v tabulce 20 je zřejmé, že jedna klientka v domově pobývá 7 až 12 měsíců. Nejvíce klientek – 4 – svůj pobyt v domově časově vymezuje a řadí se proto do kategorie 1,1 až 3 roky. Poslední dvě klientky jsou v kategorii 3,1 až 6 let.

Vyhodnocení odpovědí na otázky rozhovoru

1) Jak dlouho už s dobrovolníkem spolupracujete?

Celkem tři dotazované uvedly, že přesnou délku spolupráce s dobrovolníkem neznají. Dvě respondentky časově ohraničily spolupráci s dobrovolníkem na období 1 roku. Jedna dotazovaná uvádí následující časový údaj: *„Chodí dlouho.*“ (C: Žena, 85 let, měšťanka, 12 let). Jedna respondentka odpověděla, že s dobrovolníkem spolupracuje pět let.

2) Jaké upřednostňujete činnosti?

Každá z dotazovaných uvedla, že si s dobrovolníkem „povídají“. Dvě dotazované uvedly povídání jako jedinou činnost: „Hlavně si povídáme společně.“ (C: Žena, 85 let, měšťanka, 12 let). Celkem 3 respondentky s dobrovolníkem dále „chodí ven“. Jedna dotazovaná uvádí ještě další činnost: *„Povídaly jsme si, četla něco, co donesla.“* (E: Žena, 86 let, měšťanka, 2 roky) a poslední klientka uvedla následující činnosti: *„Povídáme si, jdeme ven, pohladíme si pejska.“* (G: Žena, 81 let, s výučním listem, 8 měsíců).

3) Kdy činnosti probíhají?

Celkem 3 dotazované přesný čas, resp. četnost návštěv dobrovolníků neznají. Zbytek dotazovaných, tzn. 4 respondentky, uvádějí pravidelnost, každá však různým způsobem, a to následně: *„Pravidelně.“* (A: Žena, 87 let, měšťanka, 1,5 roku); *„Asi 1x týdně 2 hodiny.“* (B: Žena, 92 let, měšťanka, 7 let); *„Obyčejně chodí v pátek.“* (F: Žena, 79 let, měšťanka, 2 roky); *„Pravidelně 1x za týden“* (E: Žena, 86 let, měšťanka, 2 roky).

4) Kde činnosti probíhají?

U pěti klientek jsou zmíněna následující místa: *„venku nebo na chodbě.“* (B: Žena, 92 let, měšťanka, 7 let). Dvě zbývající navíc uvádí i svůj vlastní pokoj, ve kterém se také část dobrovolnické činnosti realizuje.

5) Nabídl dobrovolník i jiné?

Celkem 4 dotazované vypověděly, že jim jiné činnosti byly nabídnuty: *„Ano, nabídla, že se můžou jít podívat k rybníku.“* (A: Žena, 87 let, měšťanka, 1,5 roku). Dvě respondentky vyjadřují, že pokud by ony jinou činnost navrhly,

dobrovolník by souhlasil: *„Kdybych navrhla, určitě by šla.“* (E: Žena, 86 let, měšťanka, 2 roky). Jedna respondentka vypovídá, že jí stávající činnosti vyhovují a měnit nechce nic.

6) Souhlasil /souhlasila byste s dobrovolnickou činností, i pokud by činnost probíhala s více klienty?

Celkem 4 respondentky by s výše uvedenou formou dobrovolnické činnosti souhlasily, navíc jedna z nich doplňuje: *„Kolektiv je větší a lepší.“* (F: Žena, 79 let, měšťanka, 2 roky). Zbývající 3 klientky spíše upřednostňují individuální práci s dobrovolníkem: *„Lepší je 1 na 1.“* (A: Žena, 87 let, měšťanka, 1,5 roku); *„To bych byla nerada. To ne.“* (D: Žena, 89 let, měšťanka, 3 roky).

7) Jste spokojena, nechybí Vám něco?

Spokojenost vyjadřuje každá dotazovaná klientka. Některé z nich odpověď dále konkrétně rozvíjí: *„Je milá, příjemná, zvykly jsme si na sebe. Ale už to nechtěla dělat, možná měla jiné plány.“* (A: Žena, 87 let, měšťanka, 1,5 roku); *„Ano, jsem spokojena, mám pomocnici se vším.“* (D: Žena, 89 let, měšťanka, 3 roky); *„Ale ano, jsem spokojena. Já nejsem tak náročná.“* (E: Žena, 86 let, měšťanka, 2 roky).

8) Hraje roli i pohlaví dobrovolníka?

Celkem čtyřem klientkám je lhostejné, zda přijde dobrovolník ženského nebo mužského pohlaví. Zbývající tři klientky si raději volí dobrovolníka stejného pohlaví a jedna svoji preferenci vysvětluje: *„Vadilo by to – no to by mě tedy vadilo, nepříjemné kvůli vzhledu.“* (A: Žena, 87 let, měšťanka, 1,5 roku). Jedna dotazovaná se až ulekla, že by dobrovolník mohl být muž: *„Chlap, ježiš ne.“* (D: Žena, 89 let, měšťanka, 3 roky).

9) Sdělují Vám dobrovolníci i informace ze svého soukromí?

U šesti dotazovaných si klientky navzájem s dobrovolníkem sdělují i soukromé informace: *„Ptala se na všechno možný.“* (A: Žena, 87 let, měšťanka, 1,5 roku); *„Taky informace o našem soukromí navzájem.“* (D: Žena, 89 let, měšťanka, 3 roky). Jedna dotazovaná sdělování soukromých informací vylučuje: *„Důvěrnosti ne, ze soukromí ne.“* (C: Žena, 85 let, měšťanka, 12 let).

10) Co si myslíte o dobrovolnictví?

Žádná klientka nevyjádřila záporné hodnocení. Naopak ve všech výpovědích je patrná spokojenost s dobrovolníky a kladné hodnocení jejich činnosti. Celkem 3 dotazované vyjadřují obdiv a u jedné zaznívají v rámci odpovědi následující slova: *„Já bych to nedělala“* (B: Žena, 92 let, měšťanka, 7 let).

11) Víte, co dělat v případě, že Vám není dobře?

Odpověď: *„Zatím se to nestalo, tak nevím“* (A: Žena, 87 let, měšťanka, 1,5 roku) zazněla u tří klientek domova. Dvě zdůrazňují, že v tom případě požádají dobrovolníka, aby odešel. Jedna vypovídá: *„Já se už na něj těším, tak mi nikdy není špatně.“* (F: Žena, 79 let, měšťanka, 2 roky). A poslední klientka se s případným špatným stavem nikomu nesvěřuje: *„To bych nikomu neřekla.“* (G: Žena, 81 let, s výučním listem, 8 měsíců).

12) Víte, co dělat, když nemůže dobrovolník přijít?

U těch klientek, u kterých probíhá dobrovolnická činnost pravidelně, jsou zavedeny ústní omluvy dobrovolníků v časovém předstihu. Jedná se o 4 klientky. Dvě další uvádí, že se vždy někdo dostaví a činnost s nimi realizuje. Zbývající dotazovaná vypovídá o nepravidelnosti: *„Více se jich střídá a tak někdy někdo přijde a někdy ne.“* (D: Žena, 89 let, měšťanka, 3 roky).

13) Víte na koho se obrátit, pokud nejste s dobrovolníkem a s jeho činností spokojen(a)?

Dvě klientky by dle vlastních slov svoji případnou nespokojenost sdělily vrchní sestře: *„Ano vím, na paní vrchní.“* (B: Žena, 92 let, měšťanka, 7 let). Tři klientky by problémy s dobrovolníkem řešily se sestřičkami: *„To mají zařizovat sestřičky.“* (D: Žena, 89 let, měšťanka, 3 roky). Jedna dotazovaná uvedla, že by si problémy vyřešila přímo s dobrovolníkem a zbývající respondentka uvedla odpověď, ve které nejmenovala konkrétní osobu a vyjádřila určitou obavu z nespokojenosti: *„Ano, vím. Bych nerada měla nepříjemnosti.“* (E: Žena, 86 let, měšťanka, 2 roky).

14) Účastníte se společenských akcí?

Celkem 5 klientek se společenských akcí účastní. Jedna respondentka svoji odpověď vysvětluje: *„Ano, co tady v té holé zdi, aby se člověk trochu rozptýlil.“*

(E: Žena, 86 let, měšťanka, 2 roky). Konkrétní příklady akcí uvádí jedna dotazovaná: *„Na společenské místnosti cvičíme, posloucháme muziku.“* (G: Žena, 81 let, s výučním listem, 8 měsíců). Jedna klientka si akce, kterých se účastní, vybírá, neúčastní se všech. A zbývající dotazovaná uvádí svoji nízkou účast: *„Málo, moc se mi nechce, nechávám se přemlouvat.“* (D: Žena, 89 let, měšťanka, 3 roky).

15) Vyhovují Vám nabízené možnosti, nebo některé chybí?

Konkrétní činnost nebo akci, která by chyběla, neuvedla žádná z dotazovaných. Jedna navíc uvedla: *„Líbí se mi jistěže. Něco se aspoň dozvím.“* (C: Žena, 85 let, měšťanka, 12 let). Klientka, která se akcí příliš neúčastní, odpověď na výše uvedenou otázku neznala.

16) Chybí vám zde něco celkově?

Stručnou odpověď *„ne“* uvedlo celkem 5 dotazovaných, svoji odpověď doplňují slovy o spokojenosti a jedna z nich zdůrazňuje: *„Co já bych ještě mohla chtít“* (Žena, 81 let, s výučním listem, 8 měsíců) Dvě zbývající dotazované postrádají častější návštěvy příbuzných.

17) Víte, na koho se můžete obrátit nebo co dělat v případě, že jste s něčím či někým nespokojena v rámci zařízení?

Nespokojenost by celkem 3 klientky zařízení řešily se sestřičkami, navíc jedna z nich dále uvádí: *„Ano, vím. Sestřičky jsou ochotný.“* (G: Žena, 81 let, s výučním listem, 8 měsíců). Dvě dotazované uvedly následující osobu, na kterou by se v případě nespokojenosti obrátily: *„Ano, vrchní sestře.“* (B: Žena, 92 let, měšťanka, 7 let). Poslední dvě respondentky uvedly, že osobu pro řešení nespokojenosti znají, to byla celá jejich odpověď, kterou už dále nerozvíjely: *„Ano, vím.“* (F: Žena, 79 let, měšťanka, 2 roky).

18) Jak se cítíte po psychické stránce?

Celkovou spokojenost popisují dvě dotazované, jedna z nich dále vysvětluje: *„Jsem ráda, že jsem mezi lidma.“* (B: Žena, 92 let, měšťanka, 7 let). Jedna respondentka poukazuje na svoji psychickou stránku takto: *„Cítím se dobře, až na ty starosti. Když už jsme dvě, je to lepší.“* (E: Žena, 86 let, měšťanka, 2 roky). Tři dotazované uvádí určitou nejednoznačnost pocitů: *„Co my už můžeme chtít.“* (C: Žena, 85 let, měšťanka,

12 let); *„No, bolí mě nohy, tak nic moc.“* (D: Žena, 89 let, měšťanka, 3 roky); *„Normálně.“* (F: Žena, 79 let, měšťanka, 2 roky). Poslední dotazovaná uvádí výčet onemocnění, svůj psychický stav blíže nepopisuje: *„Pálí mě žáha, amputovali mně nohy, mám dietu.“* (G: Žena, 81 let, s výučním listem, 8 měsíců).

19) Jste spokojen(a)?

Spokojenost vyjadřuje celkem 5 dotazovaných. Dále svoje odpovědi blíže nevysvětlují. Dvě respondentky poukazují na zdravotní stav, který jejich spokojenost ovlivňuje: *„Se zdravím jsou problémy.“* (E: Žena, 86 let, měšťanka, 2 roky).

4.5 Domov pro seniory Telč

Celkem proběhlo v Domově pro seniory Telč 11 rozhovorů. Základní údaje klientů jsou uvedeny níže, navíc jsou zpracovány i do tabulek. Jedná se o následující údaje: pohlaví, jejich věk, dosažené vzdělání a délka pobytu v zařízení.

A. Žena, 65 let, měšťanka, 7 let
B. Žena, 70 let, měšťanka, 5 let
C. Žena, 83 let, měšťanka, 3 roky
D. Žena, 83 let, střední s maturitou, 3 roky
E. Žena, 90 let, měšťanka, 3 roky
F. Žena, 87 let, měšťanka, 6 let
G. Muž, 85 let, měšťanka, 10 let
H. Muž, 88 let, měšťanka, 10 let
I. Muž, 60 let, měšťanka, 7 let,
J. Muž, 68 let, vysokoškolské, 6 let
K. Žena, 87 let, měšťanka, 7 měsíců

Tabulka 21. Pohlaví klientů Domova pro seniory Telč

Pohlaví	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Muž	4	36,36
Žena	7	63,64
Celkem	11	100,00

Celkem bylo dle tabulky 21 v domově pro seniory realizováno 11 rozhovorů. Ty byly vedeny se čtyřmi muži a sedmi ženami v srpnu a září roku 2012.

Tabulka 22. Věkové složení klientů Domova pro seniory Telč

Věk	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
45-50		
51-56		
57-62	1	9,10
63-68	2	18,18
69-74	1	9,10
75-80		
81-86	3	27,27
87-92	4	36,36
93-98		
99 a více		
Celkem	11	100,00

Každý z dotazovaných uvedl svůj věk, údaje byly zařazeny do tabulky 22. Celkem jedenáct respondentů se rozdělilo do pěti vytvořených věkových kategorií. Nejvíce klientů domova uvedlo věk v kategorii od 87 do 92 let, byli to 4 klienti. Do kategorie 81 až 86 let byli zařazeni 3 dotazovaní. Dva klienti se nacházejí ve věkovém rozmezí 63-68 let. V kategorii 57-62 let je 1 dotazovaný a stejný počet je v kategorii 69-74 let.

Tabulka 23. Vzdělání klientů Domova pro seniory Telč

Vzdělání	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Obecná		
Měšťanka	9	81,82
Střední s výučním listem		
Střední s maturitou	1	9,10
Vysokoškolské	1	9,10
Celkem	11	100,00

Nejvíce dotazovaných dle tabulky 23 označilo svoje nejvyšší vzdělání měšťanku, jednalo se o 9 respondentů. Jeden klient uvedl vzdělání střední s maturitou a jeden vzdělání vysokoškolské.

Tabulka 24. Délka pobytu klientů Domova pro seniory Telč

Délka pobytu	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Do 1 měsíce		
1 m - 6 m		
7 m - 12 m	1	9,09
1,1 - 3 roky		
3,1 - 6 let	6	54,55
6,1 - 10 let	4	36,36
10,1 a více		
Nevím		
Už dlouho		
Celkem	11	100,00

Klienti byli dle uvedené délky pobytu v zařízení zařazeni do tří skupin, viz tabulka 24. Nejpočetnější byla skupina, ve které 6 jedinců uvedlo délku pobytu v rozmezí 3,1 až 6 let. Celkem 4 klienti uvedli délku pobytu od 6,1 až 10 let. Jeden dotazovaný byl dle své odpovědi zařazen do kategorie 7 měsíců až 1 rok.

Vyhodnocení odpovědí na otázky rozhovoru

1) Jak dlouho už s dobrovolníkem spolupracujete?

Celkem 8 dotazovaných uvádí, že se doba spolupráce s dobrovolníkem shoduje s délkou pobytu seniora v domově, nejdelší spolupráci zaznamenali následující respondenti: „*Od začátku co jsem tady*.“ (I: Muž, 60 let, měšťanka, 7 let); *„Celou tu dobu co jsem tady.“* (A: Žena, 65 let, měšťanka, 7 let). Délka spolupráce u ostatních byla šest let, pět let, tři roky a sedm měsíců. Jedna dotazovaná uvádí i vlastní proces zahájení dobrovolnické činnosti: „*Chodili k synovi a potom i ke mně*.“ (F: Žena, 87 let, měšťanka, 6 let). Dva dotazovaní neuvádí přesné časové vymezení spolupráce, uvádí: *„už dlouho“*. (H: Muž, 88 let, měšťanka, 10 let). Jeden respondent nevěděl, jak dlouhá je spolupráce, vymezil ji alespoň následně: *„To nevím, jsem tady od 21.11. 2006. Oni sem nechodili hned, až pozdějc.“* (J: Muž, 68 let, vysokoškolské, 6 let).

2) Jaké upřednostňujete činnosti?

U všech dotazovaných se objevily téměř totožné výpovědi a následující činnosti: zpívání, popř. hraní či povídání. Jedna dotazovaná činnosti vysvětlila následně: *„Jednou za 14 dní povídají, jednou za 14 dní zpívají.“* (D: Žena, 83 let, střední s maturitou,

3 roky). Další respondentka uvádí i svoje ohodnocení: *„Zpívají a hrajou, moc se nám to líbí.“* (K: Žena, 87 let, měšťanka, 7 měsíců). Další klientka vyjádřila nepravidelnost činností: *„Povídají nebo zpívají, jak kdy.“* (C: Žena, 83 let, měšťanka, 3 roky).

3) Kdy činnosti probíhají?

Všichni dotazovaní uvádí stejnou frekvenci návštěv dobrovolníků, přičemž odpovědi jsou následující: *„1x za 14 dní“* (E: Žena, 90 let, měšťanka, 3 roky) nebo *„pravidelně 1x 14 dní“* (I: Muž, 60 let, měšťanka, 7 let) či *„každých 14 dní“*. (G: Muž, 85 let, měšťanka, 10 let). Jedna dotazovaná upřesňuje časovou i činností frekvenci: *„Jednou za 14 dní povídají, jednou za 14 dní zpívají.“* (D: Žena, 83 let, střední s maturitou, 3 roky).

4) Kde činnosti probíhají?

Všichni dotazovaní uvedli společné místo, a to jejich vlastní pokoj v domově. Toto místo jako jediné uvedly dvě dotazované, navíc uvádí informace o dobrovolnících: *„Chodí někdy tři, jak se to kdy sejde.“* (C: Žena, 83 let, měšťanka, 3 roky). Kombinace míst – pokoj a jídelna uvedli celkem 3 respondenti, s poznámkou: *„střídáme to.“* (H: Muž, 88 let, měšťanka, 10 let). Celkem dva dotazovaní odpovídají, že kromě pokoje probíhají činnosti také na verandě. Dvě místa, a to pokoj a společenskou místnost uvádějí dvě dotazované, navíc tato místa zdůvodňují: *„V pokoji či ve společenské místnosti. My jsme tady nejmenší pokoj, tak by se nás tady moc nevešlo.“* (E: Žena, 90 let, měšťanka, 3 roky); *„Ve společenské místnosti. Kdo nemůže chodit, tak za ním přijdou na pokoj. Nebo kdo může, tak nahoře v jídelně.“* (K: Žena, 87 let, měšťanka, 7 měsíců). Jedna respondentka uvádí následující vymezení prostoru, ve kterém probíhá dobrovolnická činnost: *„Po pokojích, na jídelně – zpívací skupina, na chodbě a my se přidružíme.“* (A: Žena, 65 let, měšťanka, 7 let). Jeden respondent vyjmenovává následující výčet míst: *„Na pokojích, chodbě, verandě či v jídelně.“* (G: Muž, 85 let, měšťanka, 10 let).

5) Nabídl dobrovolník i jiné?

Celkem 8 respondentů uvádí, že jim nabízené činnosti vyhovují a dobrovolník jim ani žádné nenabízel. Jeden dotazovaný své tvrzení vysvětluje následně: *„Takhle to vyhovuje. Ven ne, chodí pozdějc odpoledne.“* (J: Muž, 68 let, vysokoškolské, 6 let). Tři dotazovaní uvedli, že se dobrovolníci na jiné činnosti ptali, ale nebyl důvod

je vykonávat, klientům stávající činnosti vyhovují a netouží dle vlastních slov po změně.

6) Souhlasil /souhlasila byste s dobrovolnickou činností, i pokud by činnost probíhala s více klienty?

Jedna klientka domova uvádí, že by s touto realizací souhlasila, ale byla by méně častá než individuální návštěvy dobrovolníka. Ostatní dotazovaní uvádí, že by souhlasil, navíc u většiny z nich je realizováno právě skupinové dobrovolnictví a názory respondentů na ně jsou následující: *„Nevadí mi kolektiv, máme to tak rádi.“* (A: Žena, 65 let, měšťanka, 7 let); *„Nevadí, proč by mělo. Řekneme si anekdoty, je to hezký.“* (E: Žena, 90 let, měšťanka, 3 roky); *„Už probíhá, ne, nevadí, je nás aspoň na to víc.“* (H: Muž, 88 let, měšťanka, 10 let); *„Už probíhá. Nevadí, před Vánocema – to úplný cirkus.“* (J: Muž, 68 let, vysokoškolské, 6 let).

7) Jste spokojena, nechybí Vám něco?

Na spokojenosti se shodují všichni dotazovaní. Někteří, kromě odpovědi: *„ano“* dodávají i následující poznámky: *„Jsem velice spokojená.“* (A: Žena, 65 let, měšťanka, 7 let); *„Paní G. Je moc milá, ona každýho objala a za krk. Přijde až na pokoj. Opravdu umí ty lidi rozesmát.“* (C: Žena, 83 let, měšťanka, 3 roky); *„Paní G. Je moc hodná, i tančí.“* (D: Žena, 83 let, střední s maturitou, 3 roky); *„Tady všici nejsou stejní, ale jsou hodní a veselí.“* (E: Žena, 90 let, měšťanka, 3 roky); *„Jsme nadšení, jsou veselí a hodní. S každým se pozdraví, nevybírá si.“* (F: Žena, 87 let, měšťanka, 6 let); „*Spokojen ano, líbí se mi to.“* (H: Muž, 88 let, měšťanka, 10 let); *„Jsem spokojený. Alespoň se tu něco děje.“* (I: Muž, 60 let, měšťanka, 7 let).

8) Hraje roli i pohlaví dobrovolníka?

Pro nikoho z dotazovaných není pohlaví dobrovolníka důležité: *„Chodí i muži i ženy, je to jedno.“* (C: Žena, 83 let, měšťanka, 3 roky) Navíc jeden dotazovaný odpověď zdůvodňuje následně: *„Je mi to jedno, hlavně, že někdo přijde.“* (G: Muž, 85 let, měšťanka, 10 let)

9) Sdělují Vám dobrovolníci i informace ze svého soukromí?

Celkem 6 dotazovaných uvádí, že si s dobrovolníkem navzájem sdělují i soukromé informace, uvádí zejména informace, které se týkají rodinných příslušníků.

U třech dotazovaných zazněla odpověď, v rámci které si s dobrovolníkem informace ze soukromí nesdělují, hovoří spolu spíše o: *„Jen obyčejný témata, o čem rozumíme.“* (C: Žena, 83 let, měšťanka, 3 roky) Jeden dotazovaný uvádí následující odpověď: *„Zatím ne“*. (G: Muž, 85 let, měšťanka, 10 let) Jeden respondent uvádí jasnou zápornou odpověď, ze které vyplývá, že si tyto informace navzájem nesdělují.

10) Co si myslíte o dobrovolnictví?

V odpovědích na tuto otázku shledáváme pozitivní hodnocení dobrovolníků i jejich činnosti, uvádíme následující příklady hodnocení: *„Je to velice příjemný, člověka to potěší.“* (A: Žena, 65 let, měšťanka, 7 let); *„Líbí se mě to.“* (B: Žena, 70 let, měšťanka, 5 let); *„Je to pěkný, aspoň nám to víc utíká.“* (C: Žena, 83 let, měšťanka, 3 roky); *„Někdy to potěší.“* (H: Muž, 88 let, měšťanka, 10 let). Jeden dotazovaný uvádí zajímavý postřeh, který se týká jeho názoru na dobrovolnickou činnost očima pracovníků domova: *„Někdy mám dojem, že se to personálu moc nelíbí. Pletou se jim v práci.“* (J: Muž, 68 let, vysokoškolské, 6 let).

11) Víte, co dělat v případě, že Vám není dobře?

Celkem tři dotazovaní uvádí, že výše vymezená situace ještě nenastala, tudíž nebylo nutné ji řešit. Jeden dotazovaný však uvádí, jak by se choval: *„Nestalo se, tak by odešli.“* (H: Muž, 88 let, měšťanka, 10 let). Další skupina čtyř dotazovaných se v odpovědi vyjádřila ve smyslu, že dobrovolníci je navštíví na pokoji a jejich špatný zdravotní stav uvidí, proto odchází za jinými klienty. Uvádím odpověď v tomto smyslu: *„Přímo na pokoji se zeptají, jestli je dobře.“* (I: Muž, 60 let, měšťanka, 7 let). Jedna dotazovaná navíc uvádí i další možnost: *„Oni přijdou a uvidí to. Nebo je zavřený pokoj a tak tam nejdou.“* (A: Žena, 65 let, měšťanka, 7 let). Další tři dotazované uvedly, že v případě špatného zdravotního stavu z různých důvodů se s dobrovolníky nesetkají, protože: *„Tak nikam nejdu.“* (B: Žena, 70 let, měšťanka, 5 let). Jedna dotazovaná odpověď vůbec nevěděla, zatím o ní vůbec nepřemýšlela.

12) Víte, co dělat, když nemůže dobrovolník přijít?

Všichni z dotazovaných se shodují, že vždy skupina dobrovolníků do domova přijde. Nenastala situace, že by domov nenavštívili. Ovšem více dotazovaných uvádí situaci, kdy žádný dobrovolník svoji činnosti nevykonává: *„Nechodí o prázdninách. Dlouho tady nebyli, přes dovolený nejsou. To se rozptýlý. Mají to povolený*

do 16,45 hodin.“ (J: Muž, 68 let, vysokoškolské, 6 let). Navíc další dotazovaný vypovídá následující důležitý důvod, proč vždy někdo v daném termínu klienty v rámci dobrovolnické činnosti navštíví: *„Vždycky někdo přijde. Jezdí jich víc a střídají se.“* (G: Muž, 85 let, měšťanka, 10 let).

13) Víte na koho se obrátit, pokud nejste s dobrovolníkem a s jeho činností spokojen(a)?

Celkem devět dotazovaných uvádí, že jsou s dobrovolnickou činností spokojeni a důvod k nespokojenosti žádný není: *„Jsem moc spokojen.“* (G: Muž, 85 let, měšťanka, 10 let); *„Nikdy jsem nebyla, tak to vůbec neřeším.“* (A: Žena, 65 let, měšťanka, 7 let). Jedna dotazovaná navíc doplňuje svůj celkový přístup k nespokojenosti: *„My tady na pokoji nemáme žádné vymračování. Jsme spokojení.“* (E: Žena, 90 let, měšťanka, 3 roky). Jeden respondet ve své odpovědi určitou možnost nespokojenosti připouští, avšak ji nepovažuje za důležitou: *„Ale proč, vždyť to není nic mimořádného, abych si stěžoval. To ne.“* (J: Muž, 68 let, vysokoškolské, 6 let). Jedna respondentka případné stížnosti nebo nespokojenost řeší následně: *„Vždycky se to dostane k tomu pravýmu.“* (F: Žena, 87 let, měšťanka, 6 let).

14) Účastníte se společenských akcí?

Svoji účast na společenských akcích potvrzují všichni dotazovaní. Někteří doplňují, že ale záleží na tom, jaké ho druhu jsou. Většina dotazovaných vybrané společenské akce vymezuje a blíže specifikuje: *„Jednou až dvakrát do měsíce se slaví narozeniny. Zpíváme, sejdeme se v jídelně. Kdo může, tak tančí – málo tanečníků máme, snad jen 3 nebo 4, kteří chodí bez holi. Chlapy tancujou 3, tancujou jak vítr. Slavíme narozeniny ještě soukromě. Tak každá doneseme dort, zákusky, chlebíčky či kafe. Kafíčko si uvaříme a slavíme to jako samy. To si sedneme a zpíváme. Je s námi paní P. Je to pěkný, no. Vánoce tu máme pěkný.“* (C: Žena, 83 let, měšťanka, 3 roky); *„Dokonce i soutěžíme a jezdíme do Pacova, Budišova.“* (G: Muž, 85 let, měšťanka, 10 let); *„Ano, chodíme, minulej týden ten zpěvák tak krásně zpíval písničky, toho, jak se jmenuje…“* (K: Žena, 87 let, měšťanka, 7 měsíců). Jedna dotazovaná ovšem vyjádřila následující obavu: *„Asi se bude narozeninový den rušit. Je to finančně náročné.“* (D: Žena, 83 let, střední s maturitou, 3 roky).

15) Vyhovují Vám nabízené možnosti, nebo některé chybí?

Nabízené možnosti vyhovují celkem 10 klientům. Jedna dotazovaná navíc tuto činnost pracovníků dále komentuje následně: *„Ano, snaží se nás zabavit, i když jsme blbý báby.“* (C: Žena, 83 let, měšťanka, 3 roky). Jedna dotazovaná činnosti hodnotí: *„Je to takový povzbuzení. Jinak máme pořád něco.“* (F: Žena, 87 let, měšťanka, 6 let). Jeden dotazovaný uvádí činnost, která by ho zaujala, vysvětluje i důvod, proč o ní zatím nikomu neřekl: *„Mě baví fyzika, astrofyzika, mikrofyzika. Uvažoval jsem o tom, že bych to řekl řediteloví, ale ono by to ostatní stejně nebavilo. Tak jsem to neřekl.“* (J: Muž, 68 let, vysokoškolské, 6 let).

16) Chybí vám zde něco celkově?

Žádní z dotazovaných nevyjádřil žádnou činnost nebo cokoliv jiného, co by v zařízení chybělo. Vyjadřují svoji pochvalu a obdiv k realizaci služby.

17) Víte, na koho se můžete obrátit nebo co dělat v případě, že jste s něčím či někým nespokojena v rámci zařízení?

Celkem 7 dotazovaných ve své odpovědi uvádí klíčového pracovníka, a to přímo jeho jméno nebo výše uvedené označení. Jedna dotazovaná navíc už nespokojenost řešila: *„Obrátím se na klíčového pracovníka, je to dobrá věc. Zprostředkuje situaci, jednou už jsem využila, hádala jsem se s jednou paní.“* (A: Žena, 65 let, měšťanka, 7 let). Další tři respondenti uvádí osobu, na kterou by se obrátili a své požadavky jí sdělili: *„Sestřičkám.“* (I: Muž, 60 let, měšťanka, 7 let). Jeden dotazovaný vymezil následující možnosti: *„Máme možnost – na verandě je schránka, tam musíme písemně. V pondělí po snídani máme schůzky s ředitelem a sociální pracovnicí. Takový briefing. Tam můžeme říct. Vzájemná komunikace.“* (J: Muž, 68 let, vysokoškolské, 6 let).

18) Jak se cítíte po psychické stránce?

Žádný z dotazovaných na tuto otázku neodpověděl přímou odpovědí, že se cítí špatně. Většina z dotazovaných se dle vlastních slov cítí dobře: *„Cítím se dobře – já měl od malička obrnu. Tak jsem tady a je mi tady dobře.“* (I: Muž, 60 let, měšťanka, 7 let). Jedna dotazovaná však uvádí: *„Máme i trápení.“* (C: Žena, 83 let, měšťanka, 3 roky). Další respondentka vymezuje i důvody, proč se občas dobře necítí: *„No, člověk přichází do let. A začíná všelicos bolet, a tak tam ta legrace odchází no, máme radosti i starosti.“* (D: Žena, 83 let, střední s maturitou, 3 roky). Další klienti domova

vymezují, že občasně se dobře necítí, ale co by ve svém věku vlastně chtěli, proto k výraznější nespokojenosti není důvod.

19) Jste spokojen(a)?

Spokojenost v odpovědi zazněla u každého respondenta, ovšem někteří k ní doplňují: *„No, ano. Když už jsem tady. Je tu dobrá péče, zotavila jsem se tady z dost blbý nemoce.“* (A: Žena, 65 let, měšťanka, 7 let). Navíc jedna klientka uvádí i zajímavý pohled na spokojenost: *„Je tady pěkně. Ale blaze tomu, kdo sem nemusí. Když máte děti a můžete být s dětmi, to víte, tak je to doma. Není to, že by ústav. Tady je strašně slabej ústav, ale máme se dobře. Prostě ty lidi, každej je jinej, musíte myslet – tady jsou starý lidi. Někteří už jsou hloupí. Nám to někdy blbne už. Takže takhle to je, jídlo máme, vyperou nám, umejou nám, ustelou nám, kdo nemůže. Kdo může, tak si to ustele. Všechno nám udělají prostě. A pouští nám televizi – ty plesy, jak tady máme. Kdo chce. Tak nám to pak ukazujou, baví nás tady. Myslím si, že ani lepší neumí. Někomu se líbí, někomu ne.“* (C: Žena, 83 let, měšťanka, 3 roky). Další dotazovaná ke své spokojenosti uvádí následující: *„Doma je doma. Lidí zapomínají. Čisto je tu.“* (D: Žena, 83 let, střední s maturitou, 3 roky). Jeden respondent vymezuje i určitý problém, který s pobytem v domově souvisí: *„Ano. Jenom jsem už nebyl 2 roky na procházce venku. Ubývá mi sil. Oni nás sice, když je pěkně vyvezou ven, tak na 1 až 1,5 hodiny. Ale sám jsem nikde nebyl.“* (G: Muž, 85 let, měšťanka, 10 let). Další hodnocení klienta*: „Jsem tu navýsost spokojený. Všechen personál moc hodný. Dají najíst, všechno. Je to dobrý.“* (I: Muž, 60 let, měšťanka, 7 let). Další klient svoji spokojenost podkládá těmito důvody: *„Jde to, všechno máme zajištěný. Nemusíme běhat po doktorech, lékárnách.“* (J: Muž, 68 let, vysokoškolské, 6 let). Jedna dotazovaná vyjádřila nespokojenost v jedné oblasti: *„Já nejsem spokojená s jídlem, protože toho dávají strašně moc. Musí prý dát každému stejně. Mně se to nelíbí, když se to vyhodí. Takový plýtvání.“* (K: Žena, 87 let, měšťanka, 7 měsíců).

20) Chtěl(a) byste ještě něco doplnit?

Možnost doplnění využili dva klienti. Uvádíme jejich celé výpovědi. *„Sdílení půjčují pomůcky pro postižené. Šikovná věc.“* (J: Muž, 68 let, vysokoškolské, 6 let); *„Jsem vyfocená s dobrovolníky, byla jsem i v novinách.“* (B: Žena, 70 let, měšťanka, 5 let).

4.6 Domov pro seniory Třebíč

V domově pro seniory Třebíč byly rozhovory vedeny se dvěma klientkami, jednalo se o dvě následující ženy, údaje o nich jsou řazeny: pohlaví, věk, vzdělání a délka pobytu v zařízení a jsou zpracovány v níže uvedených tabulkách.

A. Žena, 88 let, vyučená, 2 roky

B. Žena, 80 let, měšťanka, 5 let

Tabulka 25. Pohlaví klientů Domova pro seniory Třebíč

Pohlaví	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Muž		
Žena	2	100,00
Celkem	2	100,00

Rozhovor byl dle údajů v tabulce 25 realizován se dvěma ženami, muž dotazovaný nebyl.

Tabulka 26. Věkové složení klientů Domova pro seniory Třebíč

Věk	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
45-50		
51-56		
57-62		
63-68		
69-74		
75-80	1	50,00
81-86		
87-92	1	50,00
93-98		
99 a více		
Celkem	2	100,00

Jedna dotazovaná patří dle údajů v tabulce 26 do věkové skupiny 75-80 let, druhá do skupiny 87-92 let.

Tabulka 27. Vzdělání klientů Domova pro seniory Třebíč

Vzdělání	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Obecná škola		
Měšťanka	1	50,00
Střední s výučním listem	1	50,00
Střední s maturitou		
Vysokoškolské		
Celkem	2	100,00

V tabulce 27 je dosažené vzdělání u jedné dotazované klientky střední s výučním listem, druhá uvedla absolvovanou měšťanku.

Tabulka 28. Délka pobytu klientů Domova pro seniory Třebíč

Délka pobytu	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Do 1 měsíce		
1 m - 6 m		
7 m - 12 m		
1,1 - 3 roky	1	50,00
3,1 - 6 let	1	50,00
6,1 - 10 let		
10,1 a více		
Nevím		
Už dlouho		
Celkem	2	100,00

Délka pobytu je dle tabulky 28 u jedné klientky je v rozmezí 1,1 až 3 roky a u druhé 3,1 až 6 let.

Vyhodnocení odpovědí na otázky rozhovoru

1) Jak dlouho už s dobrovolníkem spolupracujete?

Jedna dotazovaná uvádí, že s dobrovolníkem spolupracuje orientačně několik měsíců. Druhá respondentka si nevzpomněla, jak dlouho jí dobrovolník navštěvuje, navíc uvádí: *„Nevím ani, jak jsme se k sobě dostali.“* (B: Žena, 80 let, měšťanka, 5 let).

2) Jaké upřednostňujete činnosti?

Povídání uvedly obě dotazované, jedna k této činnosti navíc uvádí i další, a to následující: *„Od každého trošku – procházky, povídáme si, čteme.“* (B: Žena, 80 let, měšťanka, 5 let).

3) Kdy činnosti probíhají?

Obě klientky se shodují na nepravidelnosti návštěv dobrovolníků, jedna se pokusila o bližší specifikaci: *„Jak to vyjde, tak 2x za měsíc.“* (A: Žena, 88 let, vyučená, 2 roky).

4) Kde činnosti probíhají?

Pokoj uvádí obě dotazované, jedna připojuje ve své odpovědi i další místo, kterým je *„venku“*. (B: Žena, 80 let, měšťanka, 5 let).

5) Nabídl dobrovolník i jiné?

Všechny dotazované se shodují v odpovědi, že jim žádné jiné činnosti nabídnuty nebyly, ovšem důvody jsou už u nich různé: *„Zatím tu byla jenom párkrát.“* (A: Žena, 88 let, vyučená, 2 roky); *„Ona ne, já se spíš ptám.“* (B: Žena, 80 let, měšťanka, 5 let).

6) Souhlasil /souhlasila byste s dobrovolnickou činností, i pokud by činnost probíhala s více klienty?

Jedna dotazovaná uvádí, že by s touto činností souhlasila, druhá uvádí zápornou odpověď: *„spíš ne“*. (A: Žena, 88 let, vyučená, 2 roky).

7) Jste spokojena, nechybí Vám něco?

Spokojenost uvádí obě respondentky. Jedna z nich svoji odpověď více specifikuje: *„Jo, jsem zatím ano, rozumíme si, je to zpestření, že někdo přijde.“* (A: Žena, 88 let, vyučená, 2 roky).

8) Hraje roli i pohlaví dobrovolníka?

Jedna dotazovaná uvádí, že u ní pohlaví dobrovolník není důležité, druhá odpovědi pomíjí pohlaví a spíše se zaměřuje na povahu a charakter: *„Že by přišel muž, záleželo by jaký?“* (A: Žena, 88 let, vyučená, 2 roky).

9) Sdělují Vám dobrovolníci i informace ze svého soukromí?

Informace ze svého soukromí si navzájem sděluje jedna klientka, druhá informace podobného druhu neposkytuje, ani je nezískává: *„Spíše obecnosti, soukromé informace ne. Já se jí nevyptávám. Ona je o hromadu mladší.“* (B: Žena, 80 let, měšťanka, 5 let).

10) Co si myslíte o dobrovolnictví?

Obě dotazované vyjadřují spokojenost s dosavadní dobrovolnickou činností. Vyjadřují se pochvalně také o myšlence dobrovolnictví, zejména o chuti věnovat svůj volný čas druhým.

11) Víte, co dělat v případě, že Vám není dobře?

Obě dotazované uvádí, že tuto situaci neřešily, protože se vždy cítily při příchodu dobrovolníka dobře.

12) Víte, co dělat, když nemůže dobrovolník přijít?

Všechny respondentky odpovídají, že si s dobrovolníkem individuálně plánují další návštěvu, jedna uvádí: *„Domlouváme se dopředu, a to zatím vždycky přišla.“* (A: Žena, 88 let, vyučená, 2 roky).

13) Víte na koho se obrátit, pokud nejste s dobrovolníkem a s jeho činností spokojen(a)?

Jedna dotazovaná svoji nespokojenost neřeší: *„Neříkám nic.“* (A: Žena, 88 let, vyučená, 2 roky). V podstatě ji ale nevylučuje, prostě o ní s nikým verbálně nekomunikuje. Druhá respondentka uvádí, proč zatím nebyl k nespokojenosti důvod: *„Ne, my se nehádáme. My se tak často pravidelně nesetkáváme, aby něco bylo.“* (B: Žena, 80 let, měšťanka, 5 let).

14) Účastníte se společenských akcí?

Obě klientky vysvětlují, že příležitostně se společenských akcí účastní, není to však pravidlem. Jedna blíže specifikuje: *„Občas chodím, když je mi dobře, ale někdy není nálada.“* (A: Žena, 88 let, vyučená, 2 roky).

15) Vyhovují Vám nabízené možnosti, nebo některé chybí?

Obě dotazované shodně odpovídají, že možností je celá řada a může si každý vybrat podle svého vkusu, svých zájmů a potřeb.

16) Chybí vám zde něco celkově?

Jedna dotazovaná poukazuje na následující problematickou oblast: *„Jídlo by mělo být lepší.“* (B: Žena, 80 let, měšťanka, 5 let). Druhá dotazovaná byla otázkou zaskočena: *„Nevím, teď honem ne.“* (A: Žena, 88 let, vyučená, 2 roky).

17) Víte, na koho se můžete obrátit nebo co dělat v případě, že jste s něčím či někým nespokojena v rámci zařízení?

Obě dotazované znají osobu, na kterou se v případě potřeby mohou obrátit, jedna uvádí i jméno. Druhá však doplňuje: *„Vím komu, říkám hned, ale zatím nebylo až tak nutné.“* (B: Žena, 80 let, měšťanka, 5 let).

18) Jak se cítíte po psychické stránce?

Klientky shodně odpovídají slovem dobře, jedna navíc uvádí: *„Dá se to zvládnout.“* (B: Žena, 80 let, měšťanka, 5 let).

19) Jste spokojen(a)?

Jedna dotazovaná v rámci své spokojenosti hodnotí následující body: *„Jídlo docela chutná, spí se mi dobře.“* (A: Žena, 88 let, vyučená, 2 roky). Druhá hodnotí následující: *„To víte, že se mi to líbí. Já se tady znám s lidma.“* (B: Žena, 80 let, měšťanka, 5 let).

4.7 Domov pro seniory Havlíčkův Brod

Celkem bylo v Domově pro seniory Havlíčkův Brod realizováno 6 rozhovorů, celkem s pěti ženami a jedním mužem. Ve vyhodnocení jednotlivých odpovědí na kladené otázky jsou u přímých výpovědí uvedeni jejich autoři s následujícími údaji: pohlaví, věk, vzdělání a délka pobytu v zařízení.

A. Žena, 87 let, vysokoškolské, 2 roky
B. Žena, 80 let, obecná, 3 roky
C. Žena, 82 let, obecná, 2 roky

D. Žena, 90 let, měšťanka, 10 měsíců

E. Žena, 86 let, střední s výučním listem, 2 roky

F. Muž, 54 let, vysokoškolské, 14 let

Tabulka 29. Pohlaví klientů Domova pro seniory Havlíčkův Brod

Pohlaví	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Muž	1	16,67
Žena	5	83,33
Celkem	6	100,00

Z údajů v tabulce vyplývá, že celkem odpovídalo na otázky v rámci realizace rozhovoru 6 klientů domova, z toho bylo 5 žen a jeden muž.

Tabulka 30. Věkové složení klientů Domova pro seniory Havlíčkův Brod

Věk	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
45-50		
51-56	1	16,67
57-62		
63-68		
69-74		
75-80	1	16,67
81-86	2	33,34
87-92	2	33,34
93-98		
99 a více		
Celkem	6	100,00

V rámci kategorií věkového složení v tabulce 30 byli klienti zařazeni do čtyř kategorií. Jeden respondent ve skupině od 51 do 56 let. Opět jeden dotazovaný se nachází v kategorii 75 až 80 let. Celkem dva klienti jsou zařazeni do věkové skupiny 81-86 let. Zbývající dva klienti jsou v kategorii následující od 87 do 92 let.

Tabulka 31. Dosažené vzdělání klientů Domova pro seniory Havlíčkův Brod

Vzdělání	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Obecná škola	2	33,34
Měšťanka	1	16,67
Střední s výučním listem	1	16,67
Střední s maturitou		
Vysokoškolské	2	33,34
Celkem	6	100,00

V rámci uvedeného vzdělání, kterého dle tabulky 31 jednotliví klienti během svého života dosáhli, bylo nejčastěji uváděno jako nejvyšší dosažené vzdělání – obecné, celkem ho uvedli 2 dotazovaní, rovněž 2 klienti dosáhli vysokoškolského vzdělání. Jeden dotazovaný uvádí měšťanku. Zbývající respondent vypověděl, že jeho nejvyšší dosažené vzdělání je střední s výučním listem.

Tabulka 32. Délka pobytu klientů v Domově pro seniory Havlíčkův Brod

Délka pobytu	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Do 1 měsíce		
1 m - 6 m		
7 m - 12 m	1	16,67
1,1 - 3 roky	4	66,68
3,1 - 6 let		
6,1 - 10 let		
10,1 a více	1	16,67
Nevím		
Už dlouho		
Celkem	6	100,00

Největší skupinu dle tabulky 32 tvoří klienti, kteří v domově pobývají v rozmezí 1,1 roku až třech let, jedná se o 4 klienty. Dále jeden respondent je zařazen do kategorie 7 měsíců až 12 měsíců. Také jeden dotazovaný uvádí délku pobytu více než 10,1 let

.

Vyhodnocení odpovědí na otázky rozhovoru

1) Jak dlouho už s dobrovolníkem spolupracujete?

Celkem 3 dotazovaní vypovídají, že si přesný časový údaj ohraničující jejich spolupráci s dobrovolníkem nepamatují. Dvě respondentky vymezují spolupráci na období několika měsíců. Jeden dotazovaný uvádí, že spolupráce s dobrovolníkem trvala 1 rok.

2) Jaké upřednostňujete činnosti?

Všichni dotazovaní odpověděli, že si s dobrovolníkem povídají (jedna dotazovaná použila slovo *„vykládáme si“*). U třech dotazovaných byla uvedena tato činnost jako jediná. Jedna dotazovaná uvedla další činnost – čtení a vysvětlila důvod: *„Protože já špatně vidím.“* (E: Žena, 86 let, střední s výučním listem, 2 roky). Jednou zazněla odpověď, kdy povídání byla činnost vedlejší, hlavní aktivitou byly základy práce na počítači. Tento respondent uvedl ještě jinou činnost: *„Taky se chodí se mnou podívat ven.“* (F: Muž, 54 let, vysokoškolské, 14 let). Jedna dotazovaná uvádí povídání v tomto smyslu: *„Povídáme si – nemám ale ráda něco nadiktované a nemám ráda násilné vynucování tématu. Máme tedy pestrou škálu témat.“* (A: Žena, 87 let, vysokoškolské, 2 roky).

3) Kdy činnosti probíhají?

Mezi dotazovanými byl stejný počet těch, které dobrovolníci navštěvují pravidelně jako těch, které navštěvují nepravidelně. Celkem u třech dotazovaných se v odpovědi na výše uvedenou otázku objevila pravidelnost návštěv dobrovolníků u seniorů. Pravidelnost je uvedena ve smyslu určitý počet návštěv za týden, popř. 14 dní. Den setkávání není určen. Tito tři dotazovaní uvádí stejný časový úsek dne, ve kterém s nimi dobrovolník tráví čas, jedná se o 2 hodiny. Ve dvou případech byla zaznamenána odpověď nepravidelně s dovětkem: *„Jak měl čas.“* (F: Muž, 54 let, vysokoškolské, 14 let). *„Jak jí to vyjde.“* (B: Žena, 80 let, obecná, 3 roky). Jeden respondent uvedl také odpověď, která zaznamenala nepravidelnost, navíc jí zdůvodňuje: *„Někdy 2x blízko za sebou a někdy dlouho ne. Neměla jenom mě.“* (E: Žena, 86 let, střední s výučním listem, 2 roky).

4) Kde činnosti probíhají?

Mezi respondenty byla větší část těch, kteří uvedli, že se dobrovolnická činnost odehrává na pokoji než jinde. Jako místo činnosti uvedlo vlastní pokoj v domově 5 dotazovaných, z toho dva toto místo doplnili o další. V jednom případě se jednalo o společenskou místnost a ve druhém zněla odpověď *„venku“*. Odpověď jednoho respondenta uváděla v podstatě také pokoj, nikoliv však přímo: *„Venku – vozil mě po areálu, ale spíše hlavně u počítače.“* (F: Muž, 54 let, vysokoškolské, 14 let).

5) Nabídl dobrovolník i jiné?

Dva dotazovaní uvádějí, že jim dobrovolník jiné činnosti nabídl, v jednom případě byla reakce na nabídku následující: *„Vždy jsme se domluvili. “* (F: Muž, 54 let, vysokoškolské, 14 let). Ve druhém se nabízená aktivita uskutečnila: *„Byly jsme společně venku.“* (E: Žena, 86 let, střední s výučním listem, 2 roky). Zbývající dotazování se shodují, že není důvod něco měnit a jiné aktivity nabízet, jedna respondentka vysvětluje svoji situaci následně: *„Nenabídla, protože to bylo vždycky dopoledne. To jsme ven nemohly. Je chladno, se mnou je to obtížnější.“* (D: Žena, 90 let, měšťanka, 10 měsíců). Dvě klientky odpověděly, že nebyl důvod něco měnit a jedna dotazovaná opět zdůvodňuje: *„A proč, stejně nic jiného nemůžu.“* (C: Žena, 82 let, obecná, 2 roky).

6) Souhlasil /souhlasila byste s dobrovolnickou činností, i pokud by činnost probíhala s více klienty?

Celkem 5 respondentů uvedlo, že by jim případná dobrovolnická činnost s více klienty nevadila a souhlasili by s ní. V jednom případě byl patrná ochota se této situaci přizpůsobit: *„Nadšená bych nebyla, ale nevadilo by to.“* (A: Žena, 87 let, vysokoškolské, 2 roky).

7) Jste spokojena s využívanými službami, nechybí Vám něco?

Spokojenost vyjadřují všichni dotazovaní, ovšem svoji spokojenost popisují různorodým způsobem: *„Jsem velmi spokojená.“* (A: Žena, 87 let, vysokoškolské, 2 roky); *„Moc se už těším a jsem moc spokojená.“* (B: Žena, 82 let, obecná, 2 roky); *„Spojený jsem, ještě abych nadával, moc spokojený.“* (F: Muž, 54 let, vysokoškolské, 14 let).

8) Hraje roli i pohlaví dobrovolníka?

Celkem 2/3 dotazovaných uvedlo, že by jim možná přítomnost dobrovolníka opačného pohlaví nevadila a tudíž u nich roli pohlaví dobrovolníka nehraje. Jedna respondentka vyjádřila nejednoznačnost pocitů: *„Muž, ježíš tak to nevím, nikdy jsem tady žádného neviděla.“* (C: Žena, 82 let, obecná, 2 roky) Jedna respondentka vyjádřila preferenci dobrovolníka stejného pohlaví: *„Radši paní.“* (B: Žena, 80 let, obecná, 3 roky) Jedna dotazovaná vyjádřila i názor, proč pro ni pohlaví dobrovolníka není důležité: *„Mám dva syny, takže mladým mužům taky rozumím.“* (E: Žena, 86 let, střední s výučním listem, 2 roky)

9) Sdělují Vám dobrovolníci i informace ze svého soukromí?

Mezi respondenty uvedlo celkem 5 z nich, že si povídají a vzájemně sdělují různé informace, a to i ze soukromí: *„Povídaly jsme si o všem možným.“* (D: Žena, 90 let, měšťanka, 10 měsíců). Jeden respondent uvedl zajímavý pohled na tuto otázku: *„To já jsem mu hlavně o soukromí povídal.“* (F: Muž, 54 let, vysokoškolské, 14 let). Jedna dotazovaná uvádí, že preferovala následující témata: *„Spíše konkrétní témata, snažíme se to svézt na určitou kolej.“* (A: Žena, 87 let, vysokoškolské, 2 roky).

10) Co si myslíte o dobrovolnictví?

„Je to dobrá věc.“ (A: Žena, 87 let, vysokoškolské, 2 roky). Takto hodnotí dobrovolnictví celkem 3 klientky. Další uvádí následující pozitivní hodnocení: *„Obdivuji je, že za námi mají chuť ještě chodit“* (E: Žena, 86 let, střední s výučním listem, 2 roky). Další kladné hodnocení je následující: *„Líbí se mi to.“* (F: Muž, 54 let, vysokoškolské, 14 let). Jedna dotazovaná odpovědět nedokázala.

11) Víte, co dělat v případě, že Vám není dobře?

Téměř všichni dotazovaní se shodli, že tato situace nenastala, tudíž jí zatím neřešili. V rámci odpovědí vyjadřovali spíše nadšení a radost z příchodu dobrovolníka: *„Nebylo nikdy špatně. Já už jsem se těšil. Naučil jsem se základy.“* (F: Muž, 54 let, vysokoškolské, 14 let) *„Ani ne, nemůžu říct – už jsem se na ni těšívala.“* (D: Žena, 90 let, měšťanka, 10 měsíců); *„Já se vždycky těším, že přijde.“* (C: Žena, 82 let, obecná, 2 roky); *„Já jsem byla vždycky ráda, když přišla, byla to taková změna. Jistě je to takový rozptýlení.“* (E: Žena, 86 let, střední s výučním listem, 2 roky). Pouze

jedna dotazovaná uvedla, že i když jí nebylo zdravotně nejlépe: *„Pokračovalo se, tak jenom běžné řeči.“* (A: Žena, 87 let, vysokoškolské, 2 roky).

12) Víte, co dělat, když nemůže dobrovolník přijít?

Celkem 4 dotazovaní uváděli odpověď následující: *„Nemusela se omlouvat dopředu – přišla, jak jí to vyšlo.“* (D: Žena, 90 let, měšťanka, 10 měsíců). Jedna dotazovaná uvádí, že se dobrovolník omlouvá: *„Dopředu“*. (C: Žena, 82 let, obecná, 2 roky). Jedna dotazovaná ve své odpovědi také uvádí, že dobrovolník chodí nepravidelně, proto se není nutné omlouvat v případě nepřítomnosti: *„Ona se tu vždy najednou ocitne. Já daleko neuteču.“* (A: Žena, 87 let, vysokoškolské, 2 roky).

13) Víte na koho se obrátit, pokud nejste s dobrovolníkem a s jeho činností spokojen(a)?

U celkem čtyř dotazovaných se v odpovědi objevilo, že není nutné si stěžovat, protože bylo vše v pořádku: *„Nám to klapalo, nebylo potřeba.“* (F: Muž, 54 let, vysokoškolské, 14 let). Jedna dotazovaná uvedla, že by se v případné nespokojenosti obrátila na klíčového pracovníka, uvedla i přesné jméno. Jedna respondentka nespokojenost řeší dle vlastních slov následně: *„Říkám to hned každému.“* (A: Žena, 87 let, vysokoškolské, 2 roky).

14) Účastníte se společenských akcí?

Svoji účast na společenských akcích potvrzuje celkem 5 dotazovaných, jeden dokonce uvádí svoji následující účast: *„Na všechny chodím. Já jsem kronikář, tak se musím účastnit.“* (F: Muž, 54 let, vysokoškolské, 14 let). Z těchto dotazovaných jedna respondentka zdůvodňuje svoji účast na nich: *„Chodím na akce, ono to lepší utíká. Když se každou chvilku něco děje. Je to takový…Doma bych byla sama. Tady přece ten kolektiv je.“* (D: Žena, 90 let, měšťanka, 10 měsíců). Z této skupiny 2 respondentky uvádějí, že akcí je velké množství a jmenují konkrétní – koncerty, divadla. Jedna dotazovaná společenské akce nevyhledává: *„Celkem ne, nemůžu říct.“* (A: Žena, 87 let, vysokoškolské, 2 roky).

15) Vyhovují Vám nabízené možnosti, nebo některé chybí?

Žádný z respondentů neuvedl konkrétní možnost akce, která by mu chyběla. Většina odpovědí obsahovala tvrzení, že žádné akce nechybí. Jejich výběr

je dle respondentů dostatečný. Jedna dotazovaná, ale poukazuje na fakt, že možnost nespokojenosti je vždy: *„Mně osobně ne. Ono je ten den využitý. Klubový sestřičky jsou moc príma.“* (C: Žena, 82 let, obecná, 2 roky). A jedna respondentka se vyjadřuje pochvalně celkově k pobytu v domově: *„Ne, zjistila jsem, že to není tak hrozný, jak jsem myslela.“* (A: Žena, 87 let, vysokoškolské, 2 roky).

16) Chybí vám zde něco celkově?

Celkově nechybí nic pěti klientům, jedna z nich navíc uvádí: *„Všichni tady jsou moc hodný.“* (C: Žena, 82 let, obecná, 2 roky). Jedna dotazovaná postrádá domov: *„No, vlastní domov.“* (A: Žena, 87 let, vysokoškolské, 2 roky).

17) Víte, na koho se můžete obrátit nebo co dělat v případě, že jste s něčím či někým nespokojena v rámci zařízení?

Celkem čtyři dotazovaní uvedli ve své odpovědi osobu klíčového pracovníka – většinou přímo jmenují, jedna dotazovaná dodává: *„Poslouží mi opravdu, když potřebuji.“* (B: Žena, 80 let, obecná, 3 roky). Navíc jedna z těchto respondentů odpovídá, že případné nespokojenosti by řešila s klíčovým pracovníkem, ale navíc uvádí: *„Já jsem celý život dělala v obchodě. Ještě jsem až před důchod dělala. Žádný rozbroje jsem neměla, ani mrzutosti. Snesla jsem se s každým.“* (E: Žena, 86 let, střední s výučním listem, 2 roky). Jedna dotazovaná uvádí jako osobu, na kterou se může obrátit: *„Sestřičkám, paní ředitelka se ptá – je moc hodná, moc hodná, ale já nemůžu naříkat na nikoho.“* (D: Žena, 90 let, měšťanka, 10 měsíců). Jedna dotazovaná odpovídala na tuto otázku následně: *„Zazvoním – drtivou většinu vyhověj. Tím, že přijdou je to veliký dílo.“* (A: Žena, 87 let, vysokoškolské, 2 roky).

18) Jak se cítíte po psychické stránce?

Dobře se dle vlastních slov cítí celkem 5 respondentů, jedna dotazovaná z nich navíc uvádí: *„Pana doktora máme, tak nám poslouží. Nic už nepotřebuji.“* (B: Žena, 80 let, obecná, 3 roky). Jedna dotazovaná komentuje celý proces přijetí a nástupu do domova a jeho vliv na psychickou stránku: *„Víte, já jsem to obrečela, nechtěla jsem sem. Přímou přízeň nemám. Nemám nikoho, kdo by mně pomohl. Domov jsem ztratila. Averze mizí s pobytem tady. Jak tady se mnou jednají“.* (A: Žena, 87 let, vysokoškolské, 2 roky).

19) Jste spokojen(a)?

Všichni dotazovaní vyjadřují svoji spokojenost, někteří k ní dodávají*: „Nechybí nic*.“ (B: Žena, 80 let, obecná, 3 roky) *„Jsem spokojena, ať je každá akce.“* (C: Žena, 82 let, obecná, 2 roky). Navíc jedna dotazovaná hodnotí i přístup personálu a jeho vliv na spokojenost: *„Na personálu záleží. Oni jsou solidní a pěkně jednají. Dělají ¾ spokojenosti s pobytem tady. Podle toho bych soudila oddělení. Představovala jsem si to úplně jiný, jsem spokojena.“* (A: Žena, 87 let, vysokoškolské, 2 roky)

Možnost doplnění využila jedna dotazovaná a uvádí následující výpověď, ve které poukazuje obecně na práci s lidmi: *„Styk s lidma je největší práce. U zaměstnání s lidma, nikdo by nevěřil, jak je jedna z nejtěžších. Aby se s lidma dobře vycházelo. Jaký jsou sestry, takové je oddělení. Člověk člověku musí vyhovět, aby se chovali slušně. Kazím morálku – každou chvilku zvoním. Myslím, že jsem jeden z nejhorších pacientů.“* (A: Žena, 87 let, vysokoškolské, 2 roky).

4.8 Domov pro seniory Humpolec

Rozhovory v Domově pro seniory Humpolec byly realizovány s následujícími klientkami, jejichž údaje jsou v pořadí: pohlaví, věk, dosažené vzdělání a délka pobytu v zařízení. Údaje jsou zpracovány v níže uvedených tabulkách.

A. Žena, 80 let, obecná, 3 roky
B. Žena, 80 let, obecná, 14 dní
C. Žena, 77 let, měšťanka, 7 let
D. Žena, 76 let, měšťanka, 7 let
E. Žena, 83 let, obecná, 5 let
F. Žena, 81 let, s výučním listem, nevím
G. Žena, 92 let, obecná, 6 let

Tabulka 33. Pohlaví klientů Domova pro seniory Humpolec

Pohlaví	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Muž	0	0,00
Žena	7	100,00
Celkem	7	100,00

Dle tabulky 33 bylo v domově pro seniory Humpolec celkem realizováno 7 rozhovorů. V zastoupení pohlaví se jednalo o 7 žen, s mužem žádný rozhovor v tomto domově nebyl proveden.

Tabulka 34. Věkové složení klientů Domova pro seniory Humpolec

Věk	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
45-50		
51-56		
57-62		
63-68		
69-74		
75-80	4	57,14
81-86	2	28,57
87-92	1	14,29
93-98		
99 a více		
Celkem	7	100,00

Nejvíce klientů bylo dle údajů v tabulce 34 v kategorii 75-80 let, jednalo se o 4 klienty. Dále 2 respondenti byli zařazeni do skupiny 81-86 let. Zbývající dotazovaný se nachází ve skupině věkového rozmezí 87-92 let.

Tabulka 35. Vzdělání klientů Domova pro seniory Humpolec

Vzdělání	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Obecná škola	4	57,14
Měšťanka	2	28,57
Střední s výučním listem	1	14,29
Střední s maturitou		
Vysokoškolské		
Celkem	7	100,00

V tabulce 35 označili 4 dotazovaní své nejvyšší dosažené vzdělání jako školu obecnou. Dva dotazovaní uvedli měšťanku. Jeden respondent má střední vzdělání s výučním listem.

Tabulka 36. Délka pobytu klientů Domova pro seniory Humpolec

Délka pobytu	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Do 1 měsíce	1	14,29
1 m - 6 m		
7 m - 12 m		
1,1 - 3 roky	1	14,29
3,1 - 6 let	2	28,57
6,1 - 10 let	2	28,57
10,1 a více		
Nevím	1	14,29
Už dlouho		
Celkem	7	100,00

Délka pobytu v zařízení byla dle údajů v tabulce 36 u jednotlivých klientů poměrně různorodá. Dva klienti uvedli délku pobytu v zařízení v rozmezí 3,1 až 6 let. Také 2 klienti vymezili pobyt v rozsahu 6,1 až 10 let. Poté už bylo zastoupení skupin jedním klientem, a to do 1 měsíce, 1,1 až 3 roky a jedna dotazovaná si délku pobytu nepamatuje, odpověď neznala.

Vyhodnocení odpovědí na otázky rozhovoru

1) Jak dlouho už s dobrovolníkem spolupracujete?

Celkem 5 dotazovaných nevědělo přesný časový údaj, jak dlouho s dobrovolníkem spolupracují. Jedna z nich připustila následující možnost: *„Nevím, ale myslím si, že od začátku, co jsem tady.“* (A: Žena, 80 let, obecná, 3 roky). Dvě z této skupiny respondentů sice uvádějí, že odpověď neznají, avšak dodávají, že spolupracují dlouho. Jedna klientka udává údaj 14 dní. Poslední dotazovaná vymezuje spolupráci časově na zhruba roční spolupráci.

2) Jaké upřednostňujete činnosti?

U pěti dotazovaných se objevila společná činnost: *„povídáme si“*. Dále se u třech dotazovaných objevuje společná činnost, kterou dobrovolník vykonává, a to jsou masáže. Čtení – jako odpověď zazněla u celkem dvou klientek. Také 2 klientky chodí s dobrovolníkem ven: *„Chodíme ven na procházky*.“ (B: Žena, 80 let, obecná, 14 dní); *„No, chodily jsme k rybníku, podívat se na kačenky.“* (F: Žena, 81 let, s výučním listem, nevím). Jedna dotazovaná uvádí následující výčet činností,

které vykonává dle svých slov s dobrovolníkem: *„Povídáme si, vaříme, opékáme špekáčky, krájíme jablka, uděláme si to, co potřebujeme pro sebe. Ono toho moc není. Já nevím, kdo je dobrovolnice a kdo ne, no choděj sem, mluvíme s nima. Já vopravdu nevím. Oni se mně tady smějou. Na masáže chodíme taky, to je dobrovolný a to chodíme co rády. To pomáhá.“* (A: Žena, 80 let, obecná, 3 roky). Celkem 6 dotazovaných uvedlo více činností výše zmíněných, pouze jedna klientka vymezila pouze jednu: *„Chodím na masáže.“* (C: Žena, 77 let, měšťanka, 7 let).

3) Kdy činnosti probíhají?

Pravidelnost návštěv dobrovolníků uvádí celkem 5 dotazovaných, každý ovšem s různými časovými údaji: *„Pravidelně každý týden – skoro tu hodinu nám věnuje.“* (G: Žena, 92 let, obecná, 6 let); *„Chodí pravidelně v úterý a ve čtvrtek.“* (E: Žena, 83 let, obecná, 5 let). Zbývající 2 dotazované odpovídají, že je dobrovolníci navštěvují nepravidelně, jedna tuto nepravidelnost zdůvodňuje: *„No, jak jí to vyjde. Ona má děti.“* (F: Žena, 81 let, s výučním listem, nevím).

4) Kde činnosti probíhají?

Pokoj uvádí každá z dotazovaných. Dvě dotazované uvádí toto místo jako jediné. Další dvě respondentky uvádí následující odpověď: *„Na pokoji, ale hlavně venku.“* (B: Žena, 80 let, obecná, 14 dní). Další dotazovaná kromě pokoje, provádí s dobrovolníkem činnost i v rehabilitační místnosti. Jedna respondentka vymezuje halu domova jako místo, ve kterém také probíhá dobrovolnická činnost. Poslední dotazovaná uvádí následující výčet míst: *„Na pokoji, společenská místnost, kuchyň, rehabilitační místnost.“* (A: Žena, 80 let, obecná, 3 roky).

5) Nabídl dobrovolník i jiné činnosti?

Celkem čtyři dotazované v odpovědi nabídku zamítají, vyhovují jim činnosti, které vykonávají a o jiných neuvažují: *„My to takhle děláme pořád a vyhovuje nám to.“* (F: Žena, 81 let, s výučním listem, nevím); *„Já to měnit nebudu.“* (B: Žena, 80 let, obecná, 14 dní). Jedna dotazovaná vymezuje nabídku činností následně: *„Jsou činnosti už dané, my si vybíráme.“* (A: Žena, 80 let, obecná, 3 roky). Jedna dotazovaná odpovídá, že jí nabídka byla učiněna: *„Nabídla se a jela se mnou na nákup, kdybych řekla, určitě by se mnou jela. Já nestojím o to, aby se se mnou někdo tahal.“* (E: Žena,

83 let, obecná, 5 let). Poslední dotazované nabídka učiněna nebyla: *„Ne, je jen na ty masáže.“* (G: Žena, 92 let, obecná, 6 let).

6) Souhlasil /souhlasila byste s dobrovolnickou činností, i pokud by činnost probíhala s více klienty?

Dvě dotazované uvádí, že tato forma dobrovolnické činnosti už probíhá a vyhovuje jim. Další dvě respondentky by s touto formou dobrovolnictví souhlasily, u jedné je patrná určitá nerozhodnost: *„Nevím, asi ano.“* (G: Žena, 92 let, obecná, 6 let). Jedna klientka odpověď nezná: *„Já nevím, teď chodí jen za mnou.“* (C: Žena, 77 let, měšťanka, 7 let). Také jedna dotazovaná by s touto činností nesouhlasila, vyhovuje jí následující: *„Jenom když jsme samy dvě.“* (B: Žena, 80 let, obecná, 14 dní). Poslední respondentka odpovídá následně, také je patrná určitá váhavost: *„Spíš když jsme samy, ale nevadilo by mi to.“* (F: Žena, 81 let, s výučním listem, nevím).

7) Jste spokojena, nechybí Vám něco?

Všechny dotazované vyjádřily spokojenost, nechybí jim dle vlastních slov nic. Pro názornost uvádíme přesné znění odpovědí: *„Jo, je to zas takovýho něco jinýho.“* (E: Žena, 83 let, obecná, 5 let); *„Jinak je hodná, mám ji ráda.“* (F: Žena, 81 let, s výučním listem, nevím); *„Moc, jsem moc spokojena.“* (G: Žena, 92 let, obecná, 6 let); *„To jsme moc spokojený.“* (A: Žena, 80 let, obecná, 3 roky).

8) Hraje roli i pohlaví dobrovolníka?

Celkem 7 dotazovaným je lhostejné, jakého pohlaví je dobrovolník. Jedna dotazová z této skupiny odpovídajících uvádí: *„Je to jedno, hlavně, když přijde.“* (F: Žena, 81 let, s výučním listem, nevím); *„Nevadil by muž, proč?“* (E: Žena, 83 let, obecná, 5 let). Zbývající jedna dotazovaná uvádí, že s mužem dobrovolníkem nesouhlasí: *„Muže ne, ten by vadil.“* (B: Žena, 80 let, obecná, 14 dní).

9) Sdělují Vám dobrovolníci i informace ze svého soukromí?

U šesti dotazovaných zazněla odpověď, že společně komunikují o různých tématech a také o soukromí. Vymezují, že si tyto informace sdělují navzájem. Jedna respondentka vymezila, že soukromé informace přijme, avšak: *„No, tak něco nám řeknou, jenomže to už nám v hlavě nezbyde. To se vytratí. Já si nevzpomenu někdy ani na svý.“* (A: Žena, 80 let, obecná, 3 roky) Poslední dotazovaná uvádí zápornou

odpověď na výše uvedenou otázku: *„Moc si u těch masáží nepovídáme, hlavně když přijde se zeptá, jak se mám.“* (G: Žena, 92 let, obecná, 6 let).

10) Co si myslíte o dobrovolnictví?

Celkem 5 dotazovaných se vyjadřuje ve smyslu obdivu dobrovolníků, činnost si pochvaluje: *„Ano, je to dobrá věc.“* (B: Žena, 80 let, obecná, 14 dní). Dvě dotazované vysvětlují svůj postoj následně: *„Já nevím, kdo je kdo.“* (A: Žena, 80 let, obecná, 3 roky).

11) Víte, co dělat v případě, že Vám není dobře?

Celkem tři dotazované udávají, že jim v přítomnosti dobrovolníka špatně nikdy nebylo, takže neví, jak by reagovaly. Ani o tom nepřemýšlely. Dvě respondentky uvádějí, že tato situace zatím nenastala, ale v případě, že ano, odešli by dobrovolníci za jinými klienty. Situace by se řešila až přímo v domově. Další dvě dotazované odpovídají následně: *„Tak by odešel za někým jiným.“* (C: Žena, 77 let, měšťanka, 7 let).

12) Víte, co dělat, když nemůže dobrovolník přijít?

Celkem u dvou klientek nastává následující situace: *„Řekne to dopředu.“* (C: Žena, 77 let, měšťanka, 7 let). Zbývající respondentky odpovídají, že dobrovolník dorazil zatím pokaždé, když byla návštěva s předstihem nahlášena a žádná z dotazovaných se hlouběji nad touto otázkou nezamýšlela.

13) Víte na koho se obrátit, pokud nejste s dobrovolníkem a s jeho činností spokojen(a)?

Celkem tři dotazované odpovídají, že jsou spokojené a proto neví, na koho se mají obrátit: *„Ne, já jsem spokojená.“* (F: Žena, 81 let, s výučním listem, nevím). Další dvě dotazované uvádějí, že jsou spokojené, případné problémy by řešily se setřičkami: *„Já jsem spokojena, sestřičkám.“* (C: Žena, 77 let, měšťanka, 7 let). Zbývající 2 dotazované by nespokojenost řešily s vrchní sestrou.

14) Účastníte se společenských akcí?

Celkem šest dotazovaných se společenských akcí účastní. Některé uvádějí i konkrétní příklady: *„Ráno cvičíme, lehká práce tak pomáháme, na vycházku, dokud*

je pěkně." (A: Žena, 80 let, obecná, 3 roky); *„Ano, cvičíme, zpíváme, hádanky. Já nechodím, ale dovezou mě."* (C: Žena, 77 let, měšťanka, 7 let); *„Ano, chodíme, cvičíme, když je hezky, pouštěj filmy."* (E: Žena, 83 let, obecná, 5 let). Jedan dotazovaná vyjadřuje i hodnocení: *„To já chodím a docela ráda. Hrajem kuželky, počítaly jsme. Dovezou mě na vozíku." „Ano, cvičení, na kino, televizi poslouchám, taky koncerty – dechovku, tak zpíváme. Jezdíme na soutěže ve všem mezi sebou ty domovy."* (G: Žena, 92 let, obecná, 6 let). Poslední dotazovaná odpovídá, že žádné akce nenavštěvuje, důvod proč ne, neuvádí.

15) Vyhovují Vám nabízené možnosti, nebo některé chybí?

U pěti dotazovaných zazněla v odpovědi spokojenost s nabízenými možnostmi: *„Je jich hodně, každý si vybere."* (F: Žena, 81 let, s výučním listem, nevím). Jedna dotazovaná uvedla, že odpověď nezná. Jedna poskytla svůj názor na možnosti činností: *„Nevím, no já se kdyžtak zabývám luštěním křížovek či čtením, já si najdu vždycky něco, co potřebuju."* (A: Žena, 80 let, obecná, 3 roky).

16) Chybí vám zde něco celkově?

Celkově nic nechybí pěti dotazovaným. Jedna z nich uvádí odpověď, že některým osobám něco chybět může: *„Mně osobně nic, já jsem spokojená."* (E: Žena, 83 let, obecná, 5 let). U dvou dotazovaných něco v domově chybí: *„Teď jsem tady už moc spokojená. Ale chybí mně koupání."* (A: Žena, 80 let, obecná, 3 roky); *„No, domov."* (B: Žena, 80 let, obecná, 14 dní).

17) Víte, na koho se můžete obrátit nebo co dělat v případě, že jste s něčím či někým nespokojena v rámci zařízení?

Celkem tři dotazované uvádí jako osobu sestřičky. Jedna dotazovaná vymezuje následující osobu: *„Asi zase vrchní sestře."* (B: Žena, 80 let, obecná, 14 dní). Jedna respondentka se domnívá, že se může obrátit na: *„Můžu to někomu říct, komukoliv."* (F: Žena, 81 let, s výučním listem, nevím). Jedna dotazovaná by volila následující způsob: *„Máme to napsat do těch stížností."* (E: Žena, 83 let, obecná, 5 let). Poslední odpověď je následující: *„No, tak já nevím, tady žádnej z nich už nechce vědít. Občas se jídlo nepovede, ale podvolit se musíme vždycky."* (A: Žena, 80 let, obecná, 3 roky).

18) Jak se cítíte po psychické stránce?

Odpovědi byly velice různorodé, ve všech se objevila určitá vyváženost, ve smyslu dobré a špatné psychické stránky jejich osobnosti. Uvádíme následující příklady odpovědí: *„Teď už je dobře, teď už nemusím nikam chodit.“* (A: Žena, 80 let, obecná, 3 roky); *„No, někdy dobře, někdy špatně.“* (B: Žena, 80 let, obecná, 14 dní); *„Jde to.“* (C: Žena, 77 let, měšťanka, 7 let); *„Tak celkem dobře, nestěžujeme si, žijeme, jak to jde.“* (G: Žena, 92 let, obecná, 6 let).

19) Jste spokojen(a)?

Spokojenost vyjadřují 4 respondentky, jedna z nich ale uvádí určitou problémovou oblast: *„Celkem jo, ale to jídlo mi občas nechutná. Jídlo je jenom jedno.“* (E: Žena, 83 let, obecná, 5 let). Jedna dotazovaná vyjadřuje zatím následující hodnocení: *„No, jestli si zvyknu, nevím.“* (B: Žena, 80 let, obecná, 14 dní). Dvě zbývající respondentky odpovídají v určité smířlivé spokojenosti se současným stavem: *„Ale co můžu dělat, protože doma jsem zůstat nemohla, oni všichni choděj do práce, tak se o mě nemůžou starat a já nemůžu na nohy.“* (C: Žena, 77 let, měšťanka, 7 let); *„Někdy si řeknem, že to jídlo mohlo být lepší, ale sníme to. Zbytek necháme. Někdy mi něco chybí, jak co.“* (G: Žena, 92 let, obecná, 6 let).

4.9 Domov seniorů Stříbrné terasy

V Domově seniorů Stříbrné terasy byl rozhovor realizován se 3 klientkami, muž nebyl dotazován žádný. Údaje o respondentech jsou uvedeny v pořadí pohlaví, věk, vzdělání a délka pobytu v zařízení. Tyto údaje jsou rozpracovány v níže uvedených tabulkách.

A. Žena, 86 let, měšťanka, 6 měsíců
B. Žena, 91 let, střední s maturitou, 6 měsíců
C. Žena, 89 let, vyučená, 6 měsíců

Tabulka 37. Pohlaví klientů Domov seniorů ST

Pohlaví	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Muž	0	
Žena	3	100,00
Celkem	3	100,00

V domově seniorů ST se rozhovoru dle údajů v tabulce zúčastnily celkem 3 klientky, jednalo se pouze o ženy. Rozhovor s mužem nebyl v tomto domově realizován žádný.

Tabulka 38. Věkové složení klientů Domova seniorů ST

Věk	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
45-50		
51-56		
57-62		
63-68		
69-74		
75-80		
81-86	1	33,33
87-92	2	66,67
93-98		
99 a více		
Celkem	3	100,00

Výsledky v tabulce 38 ukazují, že 3 dotazované klientky byly dle svého uvedeného věku zařazeny do dvou věkových kategorií. Jedna klientka je v kategorii 81– 86 let. Dvě zbývající patří do věkové skupiny 87 až 92 let.

Tabulka 39. Vzdělání klientů Domova seniorů ST

Vzdělání	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Obecná škola		
Měšťanka	1	33,33
Střední s výučním listem	1	33,33
Střední s maturitou	1	33,33
Vysokoškolské		
Celkem	3	100,00

Dosažené vzdělání uvedené v tabulce 39 je u každé dotazované jiné. Jsou zastoupeny následující: měšťanka, střední s výučním listem a střední s maturitou.

Tabulka 40. Délka pobytu klientů Domova seniorů ST

Délka pobytu	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Do 1 měsíce		
1 m - 6 m	3	100,00
7 m - 12 m		
1,1 - 3 roky		
3,1 - 6 let		
6,1 - 10 let		
10,1 a více		
Nevím		
Už dlouho		
Celkem	3	100,00

Z údajů vyplývajících z tabulky 40 je zřejmé, že všechny dotazované uvedly takovou délku pobytu v zařízení, která je zařadila do stejné kategorie, a to do pobytu v rozmezí 1 až 6 měsíců.

Vyhodnocení odpovědí na otázky rozhovoru

1) Jak dlouho už s dobrovolníkem spolupracujete?

Všechny dotazované odpověděly shodně, že spolupráce je od doby nástupu do domova, z toho vyplývá, že s dobrovolníkem spolupracují zhruba 6 měsíců.

2) Jaké upřednostňujete činnosti?

U všech dotazovaných zazněla v odpovědi jedna činnost, a to *„povídáme si“*. Jedna respondentka uvedla k výše zmíněné činnosti i další, a to četba. Ve dvou odpovědích zaznělo pečení, u jedné klientky vaření.

3) Kdy činnosti probíhají?

Dvě dotazované uvedly, že činnosti probíhají každý den. Jedna uvádí následující odpověď: *„Jedenkrát týdně jedna hodina. Je to problematické to dojíždění.“* (B: Žena, 91 let, střední s maturitou, 6 měsíců).

4) Kde činnosti probíhají?

U všech dotazovaných se v odpovědi objevilo místo pokoj. U jedné dotazované to bylo uvedení tohoto místa jako jediného. Jedna respondentka specifikovala pokoj

jako místnost, ve které probíhají terapie. Třetí dotazovaná uvedla kromě pokoje i: *„na společenské místnosti, v kuchyni a venku.“* (A: Žena, 86 let, měšťanka, 6 měsíců).

5) Nabídl dobrovolník i jiné činnosti?

Jedna dotazovaná tuto nabídku sice od dobrovolníka dostala, ale nepřijala ji: *„Ona říkala, že by se mnou šla ven, ale to jsem nechtěla.“* (B: Žena, 91 let, střední s maturitou, 6 měsíců). Zbylé dvě dotazované uvedly, že už nyní je činností hodně, každý si může zvolit a není potřeba dalších.

6) Souhlasil /souhlasila byste s dobrovolnickou činností, i pokud by činnost probíhala s více klienty?

V odpovědích se tentokrát klientky téměř vůbec neshodly. Jedna uvedla, že činnosti již skupinově probíhá a souhlasí s ní, druhá uvedla, že je lepší pokud dobrovolník je u jednoho klienta a třetí možnosti odpovědí doplnila, že by jí skupinově prováděné dobrovolnictví nevadilo.

7) Jste spokojena s využívanými službami, nechybí Vám něco?

Odpověď na tuto otázku byla téměř shodná u všech dotazovaných – spokojené jsou a nic nechybí. Jedna dotazovaná ještě svoji odpověď doplnila: *„Nerada bych jí ztratila.“* (B: Žena, 91 let, střední s maturitou, 6 měsíců).

8) Hraje roli i pohlaví dobrovolníka?

Jedné dotazované je pohlaví dobrovolníka lhostejné, nehraje pro ni roli. Druhá upřednostňuje spíše ženy jako dobrovolnice a třetí uvádí následující odpověď: *„Muž by nemohl vadit.“* (A: Žena, 86 let, měšťanka, 6 měsíců).

9) Sdělují Vám dobrovolníci i informace ze svého soukromí?

Dvě dotazované uvedly, že občas si vzájemně sdělí informace ze svého soukromí, třetí respondentka uvádí, že témata konverzace jsou většinou obecná a informace ze soukromí si zatím nesdělují.

10) Co si myslíte o dobrovolnictví?

Všechny dotazované hodnotí kladně činnost dobrovolníků, obdivují je za jejich ochotu věnovat jim svůj čas.

11) Víte, co dělat v případě, že Vám není dobře?

Jedna dotazovaná uvádí, že tato situace zatím nenastala, zamyslela se však, pokud by situace nastala, jak by se zachovala: *„Holt by to nebylo možný.“* (B: Žena, 91 let, střední s maturitou, 6 měsíců) Další dvě dotazované uvedly, že v tomto případě se aktivit nezúčastňují.

12) Víte, co dělat, když nemůže dobrovolník přijít?

Jedna dotazovaná uvedla, že v tomto případě dobrovolník zatelefonuje dopředu a omluví se. Druhá respondentka se nepamatovala, že by tato situace nastala, proto ani nepřemýšlela o tom, jak by situaci řešila. Třetí klientka uvedla následující: *„Dobrovolníci se střídají, vždycky někdo dorazí.“* (A: Žena, 86 let, měšťanka, 6 měsíců)

13) Víte na koho se obrátit, pokud nejste s dobrovolníkem a s jeho činností spokojen(a)?

Odpovědi byly různorodé. Jedna klientka uvedla, že pokud by nespokojená byla, tak by to oznámila a zná osobu, na kterou by se v této nespokojenosti mohla obrátit. Druhá dotazovaná naprosto vyloučila jakýkoliv případný konflikt nebo nespokojenost, uvedla, že je to zpestření. Třetí poukázala na následující: *„Ano vím, ale není důvod.“* (C: Žena, 89 let, vyučená, 6 měsíců).

14) Účastníte se společenských akcí?

Všechny dotazované uvedly, že se společenských akcí účastní – některé jmenovaly konkrétní události – koncerty, kino apod. Jedna odpověď zmapovala i určité problematické okruhy plánování činností: *„Ale každý máme jiný vkus a chceme něco jiného.“* (B: Žena, 91 let, střední s maturitou, 6 měsíců).

15) Vyhovují Vám nabízené možnosti, nebo některé chybí?

Jedna dotazovaná uvedla, která událost či činnost chybí: „*Dost postrádám kulturní akce.“* (B: Žena, 91 let, střední s maturitou, 6 měsíců). Druhá uvedla, že postrádá klasickou hudbu, ať již živou či reprodukovanou. Třetí klientka byla s výběrem, který má k dispozici spokojená.

16) Chybí vám zde něco celkově?

Všechny dotazované uvedly na počátku své odpovědi slovo NE, u jedné respondentky to byla celá odpověď na tuto otázku. Druhá klientka však posléze usoudila, že možná postrádá: *„Trochu zeleně – je to všechno uzavřené.“* (A: Žena, 86 let, měšťanka, 6 měsíců). Třetí odpověděla takto: *„Ne, nic nechybí. Jsem velice spokojená. Obsluha je skvělá – vlídná, laskavá a vstřícná.“* (B: Žena, 91 let, střední s maturitou, 6 měsíců)

17) Víte, na koho se můžete obrátit nebo co dělat v případě, že jste s něčím či někým nespokojena v rámci zařízení?

Všechny dotazované odpověděly, že znají osobu, na kterou se mohou obrátit v případě nespokojenosti. Jedna klientka dle následující výpovědi uvádí, že pokud je nespokojená, upozorňuje na to na příslušném místě, kterého se nespokojenost týká: *„Když se mi něco nelíbí, řeknu to. Vím komu, i v kanceláři.“* (A: Žena, 86 let, měšťanka, 6 měsíců) Třetí dotazovaná vypověděla, že svoje případné stížnosti adresuje staničním sestrám, v závěru odpovědi ale dodává, že je spokojená.

18) Jak se cítíte po psychické stránce?

Jedna dotazovaná uvedla stručnou odpověď – dobře. Druhá klientka toto slovo také zdůraznila, navíc dodala: *„Nic mě nebolí, akorát, že nevidím.“* (B: Žena, 91 let, střední s maturitou, 6 měsíců) Třetí zdůraznila určitou variabilitu jejího psychického stavu zejména v závislosti na jejím zdravotním stavu: *„No, občas se cítím špatně, hlavně kvůli nemocem.“* (A: Žena, 86 let, měšťanka, 6 měsíců)

19) Jste spokojen(a)?

Spokojenost vyjádřily všechny dotazované, každá tuto spokojenost ohodnotila z různých stanovisek. Jedna dotazovaná zdůraznila: *„Jsem ráda, že jsem sama, každý starý má právo na soukromí. Pečují o nás jako o mimina. Doma – to by ani doma člověk neměl.“* (B: Žena, 91 let, střední s maturitou, 6 měsíců). Další klientka kladně hodnotila dobrou stravu a přístupnost různých pomůcek, poukázala však na vyšší ceny stravy. Třetí dotazovaná uvedla současnou celkovou spokojenost v zařízení.

4.10 Sociální služby města HB - Dům pro seniory HB

V domově pro seniory Havlíčkův Brod byly rozhovory realizovány celkem 3. Z toho bylo interview vedeno se dvěma ženami a jedním mužem. Údaje o nich jsou uspořádány v následujícím pořadí: pohlaví, věk, vzdělání a pobyt v zařízení. Tyto údaje jsou dále zpracovány v tabulkách.

A. Žena, 85 let, měšťanka, 3 roky
B. Muž, 75 let, s maturitou, 2 roky
C. Žena, 91 let, s maturitou, 1 rok

Tabulka 41. Pohlaví klientů Domu pro seniory HB

Pohlaví	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Muž	1	33,33
Žena	2	66,67
Celkem	3	100,00

Z výsledků, které jsou uvedeny v tabulce 41 je zřejmé, že se rozhovorů účastnili dvě ženy a jeden muž. Celkem byly realizovány 3.

Tabulka 42. Věkové složení klientů Domu pro seniory HB

Věk	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
45-50		
51-56		
57-62		
63-68		
69-74		
75-80	1	33,33
81-86	1	33,33
87-92	1	33,33
93-98		
99 a více		
Celkem	3	100

Věkové zastoupení klientů bylo dle údajů v tabulce 43 různorodé, byli zařazeni do tří skupin dle věku: 75-80 let, 81-86 let a 87-92 let.

Tabulka 43. Dosažené vzdělání klientů Domu pro seniory HB

Vzdělání	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Obecná škola		
Měšťanka	1	33,33
Střední s výučním listem		
Střední s maturitou	2	66,67
Vysokoškolské		
Celkem	3	100,00

Tabulka 43 uvádí následující dosažené vzdělání klientů Domu pro seniory HB: střední škola s maturitou, to bylo nejvyšší dosažené vzdělání celkem u dvou klientů. Jeden zbývající dotazovaný uvedl školu měšťanku.

Tabulka 44. Délka pobytu klientů Domu pro seniory HB

Délka pobytu	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Do 1 měsíce		
1 m - 6 m		
7 m - 12 m	1	33,33
1,1 - 3 roky	2	66,67
3,1 - 6 let		
6,1 - 10 let		
10,1 a více		
Nevím		
Už dlouho		
Celkem	3	100,00

Tabulka 44 uvádí následující údaje: celkem dva dotazovaní pobývají v domově v rozmezí 1,1 až 3 roky. Jeden respondent využívá služeb domova v rozsahu 7 až 12 měsíců.

Vyhodnocení odpovědí na otázky rozhovoru

1) Jak dlouho už s dobrovolníkem spolupracujete?

Délka spolupráce byla u každého dotazovaného různorodá, jedna respondentka uvedla období jednoho roku, druhá dotazovaná: *„Není to tak dlouho, půl roku.“* (C: Žena, 91 let, s maturitou, 1 rok) a poslední klient vymezuje spolupráci zhruba 8 měsíců.

2) Jaké upřednostňujete činnosti?

U všech dotazovaných se objevila činnost vzájemné komunikace s dobrovolníkem. Jedna dotazovaná navíc uvádí: *„Povídáme si, máme si furt, co povídat.“* (C: Žena, 91 let, s maturitou, 1 rok). Jeden dotazovaný kromě výše zmíněné činnosti realizuje s dobrovolníkem i následující: *„Povídáme si, posloucháme muziku.“* (B: Muž, 75 let, s maturitou, 2 roky).

3) Kdy činnosti probíhají?

Dva dotazovaní uvádí přesné časové vymezení: *„Chodí za mnou každý týden v úterý.“* (A: Žena, 85 let, měšťanka, 3 roky); *„1x týdně ve středu od 15 do 16:30.“* (C: Žena, 91 let, s maturitou, 1 rok). Poslední dotazovaný vysvětluje časové vymezení následně*: „Zavolá Petře a dá vědět. Nahodile přijde, měla víc času o prázdninách.“* (B: Muž, 75 let, s maturitou, 2 roky).

4) Kde činnosti probíhají?

Všichni dotazovaní uvádějí shodné místo, a to jejich pokoj. Nikde jinde činnost s dobrovolníkem neprobíhá.

5) Nabídl dobrovolník i jiné?

Zamítavá odpověď zazněla u všech dotazovaných. Jedna respondentka, ale připouští, že v budoucnu by nabídka mohla být učiněna: *„Zatím ne.“* (C: Žena, 91 let, s maturitou, 1 rok). Jeden dotazovaný uvádí i hodnocení činností: *„Neptá se, připraví je dopředu. Jo, dobře připravený jsou.“* (B: Muž, 75 let, s maturitou, 2 roky).

6) Souhlasil /souhlasila byste s dobrovolnickou činností, i pokud by činnost probíhala s více klienty?

Jeden dotazovaný v odpovědi zdůrazňuje, že už takováto forma dobrovolnictví probíhá: *„Už probíhá, nevadí to, zabaví nás všechny, ani jeden nespíme.“* (B: Muž, 75 let, s maturitou, 2 roky). V odpovědi jedné respondentky je patrná snaha přizpůsobit se situaci: *„To by mě snad taky nevadilo, to jak to potřebuje.“* (A: Žena, 85 let, měšťanka, 3 roky). Jedna klientka by s touto formou činnosti nesouhlasila v následujícím případě: *„Vadí mi to tehdy, když se baví ostatní spolu a mě úplně vynechaly. Už se mi to stalo 2x. A to přijde za mnou.“* (C: Žena, 91 let, s maturitou, 1 rok).

7) Jste spokojena, nechybí Vám něco?

Spokojenost vyjadřuje každý z dotazovaných a dále ji přibližuje každý už vlastními slovy následně: *„Jsem za to hrozně vděčná, za všechno, když jsem za mnou přijde. Padly jsme si do oka, je strašně zlatá, jsem hrozně ráda.“* (A: Žena, 85 let, měšťanka, 3 roky); *„Nadmíru spokojen. S takovým přijetím, nečekal jsem je, úžasný.“* (B: Muž, 75 let, s maturitou, 2 roky); *„Jo, spokojena. Je to hrozně milá holka. Nesnáším samotu, zlobí mě nervy“* (C: Žena, 91 let, s maturitou, 1 rok).

8) Hraje roli i pohlaví dobrovolníka?

Pohlaví není důležité pro žádného z dotazovaných. Jedna respondentka avšak upozorňuje: *„Muž, kdyby byl příjemný, nějakej protiva ne.“* (C: Žena, 91 let, s maturitou, 1 rok).

9) Sdělují Vám dobrovolníci i informace ze svého soukromí?

Všichni dotazovaní se shodují, že si informace ze svého soukromí sdělují navzájem s dobrovolníkem: *„Ano, vzájemně. Taky o rodině. Co dostala k svátku.“* (C: Žena, 91 let, s maturitou, 1 rok).

10) Co si myslíte o dobrovolnictví?

Myšlenku dobrovolnictví považují všichni dotazovaní za obdivuhodnou, moc se jim líbí a zaujala je.

11) Víte, co dělat v případě, že Vám není dobře?

Shodně všichni dotazovaní odpovídají, že tato situace nenastala a nezabývají se jejím případným řešením: *„Nestalo se mně, aby bylo špatně, to ne.“* (A: Žena, 85 let, měšťanka, 3 roky). Jedna respondentka navíc doplňuje: *„Jsem ráda, že přijde.“* (C: Žena, 91 let, s maturitou, 1 rok).

12) Víte, co dělat, když nemůže dobrovolník přijít?

S dobrovolníkem se všichni dotazovaní na případné absenci domlouvají v časovém předstihu: *„Omlouvá se dopředu, že nepřijde.“* (C: Žena, 91 let, s maturitou, 1 rok).

13) Víte na koho se obrátit, pokud nejste s dobrovolníkem a s jeho činností spokojen(a)?

Dva respondenti udávají, že by to řekli následující osobě: *„Určitě Petrunce, to je taková dobrá duše.“* (B: Muž, 75 let, s maturitou, 2 roky). Jedna klientka konflikt nepřipouští: *„Nikdy jsem neměla konflikt, když se mi něco nelíbí, tak to řeknu.“* (C: Žena, 91 let, s maturitou, 1 rok).

14) Účastníte se společenských akcí?

Dvě klientky se akcí příliš nezúčastňují. Svoji neúčast vysvětlují: *„Já mám špatné nohy, tak ani nechodím. Mám kazety.“* (A: Žena, 85 let, měšťanka, 3 roky); *„Na přednáškách mě leccos nebaví, myslím si, že už jsem stará, ž nepotřebuji žádné informace. Třeba bych na něco šla, bojím se chodit. Zapomínám.“* (C: Žena, 91 let, s maturitou, 1 rok). Poslední dotazovaný se akcí účastní a hodnotí je následně: *„Snažím se téměř všechny akce, velice se mi líbí narozeninový den. Mám moc rád muziku.“* (B: Muž, 75 let, s maturitou, 2 roky).

15) Vyhovují Vám nabízené možnosti, nebo některé chybí?

Dva dotazovaní jsou s nabízenými možnostmi naprosto spokojeni: *„Ne, já jsem tu jak v nebi.“* (A: Žena, 85 let, měšťanka, 3 roky). Jedna dotazovaná postrádá následující: *„Divadlo by mě bavilo. Toužím strašně po kamarádce. A není to úplně k sobě* (klíčový pracovník*)“* (C: Žena, 91 let, s maturitou, 1 rok).

16) Chybí vám zde něco celkově?

Žádný z dotazovaných se nevyjádřil, že by mu v zařízení něco chybělo. Všichni se shodují na své spokojenosti.

17) Víte, na koho se můžete obrátit nebo co dělat v případě, že jste s něčím či někým nespokojena v rámci zařízení?

Každý z dotazovaných uvádí různorodou odpověď: *„Tady mám paní, určitě bych se svěřila, snažím se konflikty nevyvolávat. Nechci to mít s nikým ani dobrý, ani špatný. Sestřičce, vím která to je.“* (A: Žena, 85 let, měšťanka, 3 roky); *„Na Petru, ona je bleskosvod. Když něco je, odvolávám se na ni. Taky se pobavím s paní uklízečkou.“* (B: Muž, 75 let, s maturitou, 2 roky); *„Možná, sociální pracovnici. Na mě nemají sestřičky čas, no.“* (C: Žena, 91 let, s maturitou, 1 rok).

18) Jak se cítíte po psychické stránce?

Odpovědi byly opět různorodé, uvádíme jejich plné znění. Vyjadřují většinou pozitivní odpovědi: *„Mám radost, mám pravnučku. Moje jediný přání – návštěvy.“* (A: Žena, 85 let, měšťanka, 3 roky); *„Moc dobře.“* (B: Muž, 75 let, s maturitou, 2 roky); *„Co vám mám povídat?“* (C: Žena, 91 let, s maturitou, 1 rok).

19) Jste spokojen(a)?

Spokojenost vyjadřují dva dotazovaní, a to následujícím způsobem: *„Tady mám všechno, co můžu chtít. Já jsem měla špatnej byt. Jsem tady spokojená moc.“* (A: Žena, 85 let, měšťanka, 3 roky). Jedna dotazovaná uvádí překvapivou odpověď: *„Byla bych šťastná, kdybych se neprobudila.“* (C: Žena, 91 let, s maturitou, 1 rok).

4.11 Domov pro seniory Moravec

Rozhovory v domově pro seniory Moravec byly realizovány s šesti následujícími klienty, jejichž údaje jsou uvedeny v následujícím pořadí: pohlaví, věk, vzdělání, délka pobytu.

A. Žena, 94 let, vysokoškolské, 8 let
B. Muž, 44 let, s výučním listem, 1 rok
C. Muž, 74 let, vysokoškolské, 2 roky
D. Žena, 68 let, obecná, 1 rok
E. Žena, 82 let, obecná, 2-3 měsíce
F. Muž, 75 let, vyučen, 2 roky

Tabulka 45. Pohlaví klientů Domova pro seniory Moravec

Pohlaví	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Muž	3	50,00
Žena	3	50,00
Celkem	6	100

Rozhovory dle tabulky 45 byly vedeny se třemi ženami a se třemi muži, zastoupení pohlaví bylo tak rovnoměrné.

Tabulka 46. Věkové složení klientů Domova pro seniory Moravec

Věk	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
45-50	1	16,67
51-56		
57-62		
63-68	1	16,67
69-74	1	16,67
75-80	1	16,67
81-86	1	16,67
87-92		
93-98	1	16,67
99 a více		
Celkem	6	100,00

Každý respondent byl dle uvedení svého věku zařazen do jedné kategorie viz tabulka 47. Jedná se o následující věková vymezení: 45-50 let, 63-68 let, 69-74 let, 75-80 let, 81 -86 let, 93-98 let.

Tabulka 47. Vzdělání klientů Domova pro seniory Moravec

Vzdělání	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Obecná škola	2	33,33
Měšťanka		
Střední s výučním listem	2	33,33
Střední s maturitou		
Vysokoškolské	2	33,33
Celkem	6	100,00

Z výsledků tabulky 47 vyplývá, že vždy dva klienti uvedli, že jejich dosažené vzdělání je obecná škola, střední s výučním listem a vysokoškolské.

Tabulka 48. Délka pobytu klientů Domova pro seniory Moravec

Délka pobytu	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Do 1 měsíce		
1 m - 6 m	1	16,67
7 m - 12 m	2	33,34
1,1 - 3 roky	2	33,34
3,1 - 6 let		
6,1 - 10 let	1	16,67
10,1 a více		
Nevím		
Už dlouho		
Celkem	6	100,00

Tabulka 48 uvádí následující údaje: nejvíce klientů (2) pobývá v zařízení 7 měsíců až 1 rok, shodně 2 klienti využívají služeb domova v rozmezí 1,1 až 3 roky. Jeden dotazovaný je v zařízení evidován v rozmezí 1 až 6 měsíců a poslední dotazovaný je klientem zařízení v období 6,1 až 10 let.

Vyhodnocení odpovědí na otázky rozhovoru

1) Jak dlouho už s dobrovolníkem spolupracujete?

Celkem 3 dotazovaní neznají přesný časový údaj, který by zachytil jejich spolupráci s dobrovolníkem. Další tři zbývající uvádí spolupráci v řádu měsíců: *„Tři až čtyři měsíce.“* (B: Muž, 44 let, s výučním listem, 1 rok), resp. *„Dva až tři měsíce, chodí za mnou od začátku.“* (E: Žena, 82 let, obecná, 2-3 měsíce).

2) Jaké upřednostňujete činnosti?

U všech klientů se ve vymezování činností objevilo: *„povídáme si“*. U dvou klientů se navíc objevila následující činnost: *„Povídáme si, chodíme ven.“* (A: Žena, 94 let, vysokoškolské, 8 let); *„Povídáme si a chodíme ven – oni navrhnou a já jdu.“* (E: Žena, 82 let, obecná, 2-3 měsíce).

3) Kdy činnosti probíhají?

U všech dotazovaných byla zjištěna určitá nepravidelnost v návštěvách dobrovolníků. Odpovědi byly podobné: *„Jak to vyjde.“* (B: Muž, 44 let, s výučním listem, 1 rok) Jeden uvádí určitý časový úsek: *„Jak to vychází, asi 1x týdně.“* (C: Muž,

74 let, vysokoškolské, 2 roky). Jeden dotazovaný uvedl následující návštěvnost dobrovolníka: *„2x tady zatím byl.“* (F: Muž, 75 let, vyučen, 2 roky).

4) Kde činnosti probíhají?

U celkem čtyř dotazovaných bylo uvedeno místo činnosti pokoj. Z těchto respondentů 3 uvedli i další místa, a to okolí domova a společenskou místnost: *„Tady na pokoji nebo venku.“* (A: Žena, 94 let, vysokoškolské, 8 let); *„Na pokoji, i chodíme ven.“* (E: Žena, 82 let, obecná, 2-3 měsíce); *„Na pokoji, i na společenské místnosti.“* (F: Muž, 75 let, vyučen, 2 roky). Dva zbývající klienti vykonávají činnost s dobrovolníkem ve společenské místnosti.

5) Nabídl dobrovolník i jiné?

Celkem tři dotazovaní uvedli, že žádné jiné činnosti nepotřebují a nevyhledávají. Nabídka nebyla nutná. Dva respondenti byli otázkou a možností jiných činností překvapeni: *„Ani mně to nenapadlo, nic víc.“* (B: Muž, 44 let, s výučním listem, 1 rok). Poslední respondent nabídku od dobrovolníka dostal, ale zatím mu současné činnosti vyhovují a není nutné realizovat další.

6) Souhlasil /souhlasila byste s dobrovolnickou činností, i pokud by činnost probíhala s více klienty?

Celkem 3 dotazovaní by s realizací skupinové dobrovolnické činnosti souhlasili. Jeden dotazovaný navíc zdůraznil: *„Souhlasil bych, aspoň si víc popovídáme.“* (C: Muž, 74 let, vysokoškolské, 2 roky). Další třem respondentům více vyhovuje, pokud se činnosti účastní pouze oni a dobrovolník, jeden dotazovaný svůj názor vysvětluje: *„Lepší je 1 na 1. Hodně lidí, tak se baví mezi sebou a já neslyším nic. Tak je lepší individuální kontakt.“* (B: Muž, 44 let, s výučním listem, 1 rok). Jedna dotazovaná uvádí jasně zápornou odpověď: *„Nechci více, nikoho dalšího nepotřebuji.“* (D: Žena, 68 let, obecná, 1 rok).

7) Jste spokojena, nechybí Vám něco?

Všichni dotazovaní vyjadřují spokojenost s dobrovolnickou činností. Navíc uvádí následující hodnocení: *„Ano, moc, rozumíme si. I když chodím po svých, mám závratě.“* (A: Žena, 94 let, vysokoškolské, 8 let); *„Jsu, proč bych nebyl, no.“* (F: Muž, 75 let, vyučen, 2 roky).

8) Hraje roli i pohlaví dobrovolníka?

U čtyř klientů není důležité, zda je dobrovolník stejného pohlaví jako oni nebo opačného: *„Chodí muži i ženy, střídají se a nevadí.“* (E: Žena, 82 let, obecná, 2-3 měsíce). Celkem dvě dotazované preferují dobrovolníka stejného pohlaví, jako jsou oni: *„Spíš žena.“* (A: Žena, 94 let, vysokoškolské, 8 let); *„Chlapa určitě ne.“* (D: Žena, 68 let, obecná, 1 rok).

9) Sdělují Vám dobrovolníci i informace ze svého soukromí?

U čtyř dotazovaných byla odpověď kladná, informace ze soukromí si s dobrovolníkem sdělují vzájemně: *„Ano, i o něm.“* (B: Muž, 44 let, s výučním listem, 1 rok). Jeden dotazovaný z nich však vymezuje následující podmínky: *„Jedině ti, co se znají, tak ano o soukromí.“* (C: Muž, 74 let, vysokoškolské, 2 roky). Dva respondenti si informace ze soukromí s dobrovolníkem nesdělují, hovoří spolu o: *„Spíš obecná témata.“* (E: Žena, 82 let, obecná, 2-3 měsíce).

10) Co si myslíte o dobrovolnictví?

Hodnocení: *„Líbí se mi to“* (A: Žena, 94 let, vysokoškolské, 8 let) uvádí 2 dotazovaní. Další hodnocení dobrovolnictví u třech klientů je následující: *„Je to dobrá věc.“* (D: Žena, 68 let, obecná, 1 rok). Zbývající respondent vyjadřuje svůj obdiv: *„Je to až neuvěření, že dnes někdo obětuje čas druhým.“* (C: Muž, 74 let, vysokoškolské, 2 roky).

11) Víte, co dělat v případě, že Vám není dobře?

Celkem u čtyř dotazovaných tato situace nenastala, proto se jí nezabývají. Dva dotazovaní uvádí následující řešení: *„Tak jde za někým jiným.“* (D: Žena, 68 let, obecná, 1 rok); *„Tak nejdu – vždy totiž chodí na pokoj pozvat nás na společenskou místnost.“* (B: Muž, 74 let, vysokoškolské, 2 roky).

12) Víte, co dělat, když nemůže dobrovolník přijít?

Celkem 4 respondenti odpovídají, že omlouvat se v časovém předstihu není nutné, navíc i vzhledem k nepravidelnosti návštěv jsou omluvy zbytečné: *„Není potřeba se omlouvat, přijde, jak má čas.“* (A: Žena, 94 let, vysokoškolské, 8 let); *„Oni se dopředu nehlásí, když přijde, tak přijde.“* (F: Muž, 75 let, vyučen, 2 roky). Jeden dotazovaný uvádí následující řešení: *„Tak nepřijde, no.“* (B: Muž, 44 let,

s výučním listem, 1 rok). A poslední respondent se vyjadřuje, že: *„Střídají se, vždycky někdo přijde.“* (C: Muž, 74 let, vysokoškolské, 2 roky).

13) Víte na koho se obrátit, pokud nejste s dobrovolníkem a s jeho činností spokojen(a)?

Dva respondenti vyjadřují, že se s případnou nespokojeností nikomu nesvěřují: *„To nikomu neříkám.“* (C: Muž, 74 let, vysokoškolské, 2 roky). Jedna dotazovaná by nespokojenost řešila se sestřičkami. Jeden klient by případnou nespokojenost sdělil: *„No, přímo jemu, ale my si rozumíme.“* (F: Muž, 75 let, vyučen, 2 roky). Jedna dotazovaná tuto situaci zatím neřešila: *„Zatím problém nebyl, nemusela jsem to řešit.*“ (E: Žena, 82 let, obecná, 2-3 měsíce). Poslední dotazovaný odpovídá následně: „*Já jsem zvyklý na všechno, jsem spokojený.“* (B: Muž, 44 let, s výučním listem, 1 rok).

14) Účastníte se společenských akcí?

Celkem 5 dotazovaných se účastní společenských akcí. Někteří z nich je konkrétně jmenují: *„Jezdím na zájezdy, mám na starost knihovnu. Já jsem se nikdy neměl jako tady, á si to vše zaplatím, já na to prostředky mám.“* (C: Muž, 74 let, vysokoškolské, 2 roky). Jedna dotazovaná oceňuje velký výběr akcí: *„Ano, tady jich je hodně, každý si může nějakou vybrat.“* (E: Žena, 82 let, obecná, 2 -3 měsíce) Poslední dotazovaný společenské akce nevyhledává, zdůvodňuje to následně: *„Já nevyhledávám lidi, mám knížky a internet.“* (B: Muž, 44 let, s výučním listem, 1 rok)

15) Vyhovují Vám nabízené možnosti, nebo některé chybí?

Žádná akce či činnost v domově nechybí pěti respondentům. Jeden uvádí následující možnost, která mu chybí: *„Chybí mně vůle a volnost – koně pěkně po polích.“* (F: Muž, 75 let, vyučen, 2 roky).

16) Chybí vám zde něco celkově?

Dotazovaní neuvedli žádnou novou činnosti nebo něco jiného, co by jim v zařízení chybělo, někteří uváděli ve své odpovědi již dříve zaznamenané postrádané činnosti.

17) Víte, na koho se můžete obrátit nebo co dělat v případě, že jste s něčím či někým nespokojena v rámci zařízení?

Svoji nespokojenost by 3 dotazovaní adresovali sestřičkám. Dva dotazovaní uvádějí, že k nespokojenosti není důvod, jedna respondentka navíc vysvětluje: *„Zatím ne, žádné stížnosti. Kdybych něco potřebovala, tak to řeknu klíčovému pracovníkovi.“* (E: Žena, 82 let, obecná, 2-3 měsíce). Zbývající dotazovaná by o své nespokojenosti neřekla nikomu.

18) Jak se cítíte po psychické stránce?

Spokojenost s psychickým stavem uvádí 4 respondenti, z nich jeden doplňuje svoji odpověď: *„Docela dobrý, jsou tam výkyvy.“* (B: Muž, 44 let, s výučním listem, 1 rok). Zbývající 2 dotazovaní se cítí dle svých slov nedobře: *„Špatně, je to pro mě ústav. O domov jsem přišla.“* (A: Žena, 94 let, vysokoškolské, 8 let). *„Trošku špatně, mám plno prášků.“* (E: Žena, 82 let, obecná, 2-3 měsíce).

19) Jste spokojen(a)?

Spokojenost vyjadřuje 5 dotazovaných, jeden respondent svoji odpověď vysvětluje: *„Tady je to dobré – sestřičky, úplně parádní, domácí strava, všichni se starají, i civilní sestřičky.“* (C: Muž, 74 let, vysokoškolské, 2 roky). Nespokojená je jedna dotazovaná: *„Ne, jediný domov je ten, kde se žije.“* (A: Žena, 94 let, vysokoškolské, 8 let).

5 Diskuze

Celkem bylo realizováno 57 rozhovorů se seniory, kteří využívají služeb domovů pro seniory v kraji Vysočina. Navštívených domovů bylo 10. Počet seniorů, se kterými byl rozhovor proveden, byl v různých zařízeních různý. Klienti odpovídali na 19 základních otázek. Každý měl navíc možnost svůj rozhovor na závěr doplnit čímkoli – poznámkou apod. V závěru rozhovoru byl dotazovaný požádán o poskytnutí základních údajů o své osobě, každý tyto údaje ochotně sdělil. Jednalo se o pohlaví, věk, dosažené vzdělání a délku pobytu v zařízení. Informace byly zpracovány do tabulek. Výpovědi v rámci rozhovoru byly velice různorodé, proto jsme zvolili

kombinaci jejich vlastních odpovědí a naším komentářem k jednotlivým výpovědím, které byly zpracovány vždy v rámci jednoho zařízení sociálních služeb.

Domov pro seniory Velké Meziříčí

V Domově pro seniory Velké Meziříčí byl rozhovor veden s pěti klienty, jednalo se o 2 muže a 3 ženy. Věkově se senioři zařadili do dvou skupin: 69-74 let (3 klienti), 75-80 let (2 klienti). Dosažené vzdělání bylo uvedeno dvojí: obecná škola (2) a střední škola s výučním listem (1). Délka pobytu byl různorodá, 2 klienti uvedli kategorii
7-12 měsíců, dále 1 klient 3,1 až 6 let, opět 1 dotazovaný 6,1 až 10 let a zbývající odpověděl, že *„už dlouho“*.

Spolupráci s dobrovolníkem časově vymezují 3 senioři – období 1 roku. Dva zbývající uvádí, že spolupráce je dlouhodobá, konkrétní časový údaj neznají.

Všichni dotazovaní vyjmenovali následující činnosti, které s dobrovolníkem provádí: povídání, chození na procházku. Navíc dva dotazovaní přidali další činnost: doprovod k lékaři. Určení dne, popř. četnosti návštěv dobrovolníků neuvedl žádný z dotazovaných, dobrovolníci je navštěvují nepravidelně. Místa, kde činnosti s dobrovolníkem probíhají, byla uvedena tato: venku, společenská místnost, vlastní pokoj. Žádnému z dotazovaných nebyly prozatím jiné činnosti nabídnuty, někteří vysvětlují, že ani po jiných činnostech netouží, vyhovuje jim současný stav. Žádný z oslovených seniorů striktně neodmítl skupinově prováděné dobrovolnictví, byla patrná snaha se situaci přizpůsobit. Spokojeni jsou dle vlastních slov všichni dotazovaní, vyjádření bylo různorodé. Pohlaví dobrovolníka je důležité pro 3 klienty domova, přičemž dva upřednostňují dobrovolníka stejného pohlaví, jeden klient preferuje dobrovolníka opačného pohlaví. Lhostejný postoj k pohlaví dobrovolníka vyjadřují 2 klienti. Celkem 4 klienti potvrdili, že si s dobrovolníkem vzájemně sdělují informace ze soukromí, pouze 1 klient uvádí odpověď zápornou. Všichni dotazovaní se vyjadřují obdivně a spokojeně v rámci hodnocení myšlenky dobrovolnictví.

V případě špatného zdravotního stavu pokračuje 1 klient v dobrovolnické činnosti. Další 1 klient by v této situaci dobrovolníka požádal, aby odešel. Další 3 zbývající klienti situaci nezažili a nepřemýšleli o ní. Žádný z dotazovaných také neřeší s dobrovolníkem případné omluvy jeho nepřítomnosti, dobrovolníci chodí nepravidelně, omluvy nejsou dle slov klientů nutné. Nespokojenost by klienti řešili

se sestřičkami, dobrovolníkem, klíčovým pracovníkem nebo uvádí, že k nespokojenosti nemají důvod.

Společenských akcí se účastní 4 klienti, někteří jmenují konkrétní události a vyjadřují spokojenost s nabízenými možnostmi. Jedna dotazovaná se společenských akcí nezúčastňuje, hodnocení možností tak není možné. Stížnosti by klienti adresovali zejména sestřičkám. Po psychické stránce se 3 klienti cítí dle vlastních slov dobře, dva uvádí nejednoznačnost – někdy hůře a někdy lépe. Spokojenost v zařízení vyjadřují všichni dotazovaní, každý hodnotí různá hlediska.

Domov pro seniory Mitrov

V Domově pro seniory Mitrov byl rozhovor realizován se sedmi klienty, jednalo se o 6 žen a jednoho muže. Celkem byli zařazeni do čtyř věkových skupin, a to do následujících: 69-74 let, 75-80 let, 81-86 let a 87-92 let. Vzdělání bylo uvedeno následující: obecná škola, měšťanka a střední s maturitou. Délka pobytu byla rozčleněna do těchto skupin: 7-12 měsíců, 3,1 až 6 let, 6,1 až 10 let a 10,1 a více let.

Nejdelší spolupráce byla uvedena 18 let. Poté klienti vypověděli následující časová období: 8 let, 4 roky, 1 rok, půl roku a jedna dotazovaná přesný čas neuvedla.

S dobrovolníkem si senioři nejčastěji povídají, také spolu chodí na procházky ven a společně zpívají a hrají. Pravidelné návštěvy zdůrazňuje 6 klientů, pouze jedna dotazovaná uvádí, že se s dobrovolníkem schází dle jeho časových možností. Dobrovolnická činnost probíhá nejčastěji na pokoji klientů, popř. venku či na chodbě. Nabídku vykonávat společně i jiné činnosti dostali 4 klienti, ale pouze jedna z nich nabídku využila. Ostatním klientům stávající situace vyhovuje, není důvod ke změně, popř. nabídka učiněna vůbec nebyla. Celkem 5 klientů by vyjádřilo souhlas, pokud by dobrovolnická činnost měla probíhat skupinově – u dvou dotazovaných už tato forma navíc probíhá. Dvě respondentky upřednostňují individuální činnost, kterou zdůvodňují. Všichni dotazovaní vyjadřují spokojenost s dosavadním průběhem dobrovolnické činnosti, výpovědi jsou značně různorodé. U čtyř klientek je důležité pohlaví dobrovolníka, a to stejné jako jsou ony. Pro tři další klienty je pohlaví dobrovolníka nepodstatné. Vzájemné sdělování soukromých informací potvrzuje 5 dotazovaných, pouze 2 senioři s dobrovolníkem komunikují pouze o všeobecných tématech. Názory na myšlenku dobrovolnictví jsou pozitivní a obsahují obdiv a radost z této činnosti.

Pokud se senior necítí dobře, omluví se přímo na místě dobrovolníkovi a ten odchází, popř. dobrovolnická činnost proběhne bez ohledu na stav klienta. Tato situace prozatím nenastala u pěti dotazovaných, jeden z nich uvedl, že ví, co má v takovém případě dělat. Pokud je dobrovolnická činnost pravidelná, dobrovolníci svoji neúčast omlouvají v časovém předstihu, případně tuto informaci poskytne seniorovi personál domova. Nespokojenost řeší senioři se sestřičkami, s dobrovolníky, popř. ji neřeší vůbec, protože k ní zatím nebyl důvod.

Celkem 4 respondenti se společenských akcí účastní – přesně je jmenují, zbývající svoji neúčast zdůvodňují zdravotním stavem či nezájmem. Nabízené možnosti činností vyhovují všem dotazovaným klientům domova. Nic nechybí třem respondentům, u dalších bylo vyjmenováno následující: společnice nebo domáčtější jídlo. Nespokojenost v domově by klienti řešili se sestřičkami, ředitelem, popř. by stížnost neoznámili nikomu. Dobře se dle vlastních slov cítí celkem 3 dotazovaní, dále klienti poukazují na stavební úpravy, popř. špatný zdravotní stav. Jedna dotazovaná se cítí na smrt. Spokojenost různým způsobem vyjadřuje 5 dotazovaných. Nespokojeni jsou klienti s jídlem a s tím, že nejsou ve svém domácím prostředí.

Domov pro seniory Náměšť nad Oslavou

V Domově pro seniory Náměšť nad Oslavou se rozhovorů účastnilo celkem sedm žen v následujících věkových kategorií: 75-80 let, 81-86 let, 87-92 let. Dosažené vzdělání bylo uvedeno: měšťanka, střední s maturitou. Délka pobytu klientů byla zařazena do těchto skupin: 7-12 měsíců, 1,1 až 3 roky a 3,1 až 6 let.

Nejdelší spolupráci s dobrovolníkem vymezuje 1 klientka na období 5 let, dále zaznívají údaje: 1 rok a dlouho. Odpověď nevím byla zaznamenána u třech dotazovaných.

Klientky si s dobrovolníky povídají, chodí ven či si hrají se psem. Pravidelnost návštěv dobrovolníků uvádí 4 dotazované, zbývající klienty časové vymezení neznají. Návštěvy jsou většinou jedenkrát týdně. Činnosti s dobrovolníkem probíhají venku, na chodbě či v pokoji seniora. Nabídka jiných činností byla učiněna čtyřem respondentkám, další dvě klientky se domnívají, že by realizace nových aktivit proběhla bez problémů a jedna dotazovaná je spokojena se stávající situací. Celkem 4 dotazované by souhlasily se skupinovou formou dobrovolnické činnosti, zbývající 3 tuto formu odmítají. Spokojenost s výkonem dobrovolnictví vyjadřuje

každá dotazovaná, ovšem různým způsobem. Dobrovolníka stejného pohlaví volí 3 klientky, u čtyř zbývajících je lhostejné, zda je dobrovolník mužského či ženského pohlaví. Pouze jedna dotazovaná si s dobrovolníkem nesděluje soukromé informace, naopak s touto výměnou informací souhlasí zbývajících 6 klientek domova. Všechny klientky vyjadřují spokojenost s dobrovolnictvím a celkově kladně hodnotí jeho myšlenku vzájemné pomoci.

Celkem 2 seniorky uvádějí, že by se v případě jejich špatného fyzického nebo psychického stavu dobrovolnická činnost nerealizovala, jedna dotazovaná uvádí, že by i přesto probíhala. Zbývající klientky tuto situaci neřešily, jelikož prozatím nenastala. V případě nepřítomnosti dobrovolníka jsou u většiny klientek zaznamenány ústní domluvy o nepřítomnosti dobrovolníka s konkrétním seniorem. U dvou klientek se vždy nějaký dobrovolník dostaví. V jednom případě se střídají návštěvy a absence dobrovolníka. Stížnosti nebo nespokojenost by seniorky řešily s vrchní sestrou, sestřičkami nebo přímo s dobrovolníkem.

Účast na společenských akcích potvrzují všechny dotazované, ovšem dvě z nich upozorňují na svoji nízkou účast. Nabízené možnosti všem klientkám vyhovují, neznamenaly žádnou, která by chyběla. Nízký počet návštěv v zařízení postrádají celkem dvě seniorky, ostatním nechybí v zařízení nic. Nespokojenost by adresovaly sestřičkám nebo vrchní sestře. Dobrý stav psychické stránky člověka popisují 2 dotazované, zbývající poukazují na nejednoznačnost pocitů. Spokojenost vyjadřuje 5 klientek domova, dvě poukazují na své zdravotní obtíže.

Domov pro seniory Telč

V Domově pro seniory Telč bylo realizováno 11 rozhovorů, muži byli zastoupeni 4, žen bylo 7. Věkem byli senioři zařazeni do následujících kategorií: 57-62 let, 63-68 let, 69-74 let, 81-86 let a 87-92 let. Dosažené vzdělání bylo u klientů vysokoškolské, střední s maturitou a měšťanské. Respondenti pobývají v domově v těchto kategorií: 7-12 měsíců; 3,1 až 6 let a 6,1 až 10 let.

Nejdelší zaznamenaná spolupráce dobrovolníka a seniora je 7 let, dále jsou uváděny údaje: 6 let, 5 let, tři roky a sedm měsíců. Tři dotazovaní vypovídají, že spolupráce je dlouhá – jak přesně, ale nevědí.

Senioři si s dobrovolníky povídají, zpívají a hrají na hudební nástroje. Všichni se shodují na stejné pravidelnosti: 1x 14 dní. Aktivity jsou realizovány na pokoji seniorů, v jídelně, společenské místnosti, na verandě i na chodbě. Celkem 8 klientů

nezachytilo od dobrovolníka žádnou nabídku, která by se týkala možnosti realizovat i jiné činnosti. Zbývajícím klientům současná situace vyhovuje, po změnách netouží. Všichni dotazovaní souhlasí s případnou realizací skupinové dobrovolnické činnosti, jedna dotazovaná ale upozorňuje, že by souhlasila pouze v případě, že by individuální návštěvy dobrovolníka byly častější než skupinové. Na spokojenosti se shodují všichni dotazovaní, výpovědi jsou značně různorodé. Žádný z dotazovaných nevyjádřil preferenci určitého pohlaví dobrovolníka. Celkem 6 seniorů si s dobrovolníky sdělují vzájemně soukromé informace, zbývající společně hovoří o obecných tématech. Všichni dotazovaní vyjadřují kladné hodnocení dobrovolnické činnosti.

Případný špatný fyzický či psychický stav klienta se většinou řeší až přímo na místě výkonu dobrovolnické činnosti. Celkem 3 dotazovaní ale doplňují, že tato situace nenastala. Všichni respondenti se shodují, že vždy nějaký dobrovolník přijde. Nespokojenost s nimi vůbec nepřipouští 9 dotazovaných, zbývající by ji řešili přímo s osobou, které se týká, popř. by ji neřešili vůbec.

Všichni dotazovaní se společenských akcí účastní, konkrétně je vyjmenovávají. Celkem 10 klientů je se stávajícími možnostmi spokojeno, nechybí žádná. Jeden dotazovaný vyjádřil svůj opomíjený okruh zájmů. Žádná konkrétní činnosti nebo věc, kterou by senior postrádal, nebyla uvedena. Nespokojenost v zařízení by senioři řešili s klíčovým pracovníkem, se sestřičkami, se sociální pracovnicí nebo s ředitelem. Většina dotazovaných se dle vlastních slov cítí dobře, připouští občasné trápení. Vyjádření spokojenosti bylo u každého klienta různorodé.

Domov pro seniory Třebíč

V Domově pro seniory Třebíč proběhl rozhovor se dvěmi klientkami. Muž nebyl osloven žádný. Věkové kategorie byly dvě: 75 až 80 let, 87 až 92 let. Dosažené vzdělání bylo uvedeno střední s výučním listem a měšťanka. Délka pobytu byla také různorodá, časově to byl pobyt od 1,1 až 3 roky a 3,1 až 6 let.

Jedna dotazovaná realizuje s dobrovolníkem činnost několik měsíců, druhá dotazovaná přesný časový údaj neuvedla.

Povídání patří mezi hlavní činnost, kterou klientky s dobrovolníkem provádějí, dále jedna z nich uvádí společné procházky a četbu. Návštěvy dobrovolníků u klientek jsou nepravidelné a aktivity probíhají na pokoji seniorek, popř. venku v okolí domova. Jiné činnosti prozatím nabídnuty nebyly. Jedna dotazovaná by se skupinovou formou dobrovolnické činnosti souhlasila, druhé spíše vyhovuje individuální činnost.

Spokojenost vyjadřují obě dotazované. Pro žádnou z nich není pohlaví dobrovolníka rozhodující. Jedna respondentka si s dobrovolníkem soukromé informace sděluje, druhá s dobrovolníkem komunikuje hlavně o obecných tématech. Obě klientky také poukazují na ochotu dobrovolníků věnovat svůj čas druhým, velice tuto činnost oceňují.

Špatně psychicky nebo fyzicky se při příchodu dobrovolníka necítila žádná z dotazovaných, proto ani nepřemýšlely o tom, jak by tuto případně vzniklou situaci řešily. S dobrovolníkem mají vytvořený systém vzájemného sdělování další návštěvy, které jsou nepravidelné. Tento systém jim oběma vyhovuje. Žádná z dotazovaných nevyjádřila přímo, že by s někým případnou nespokojenost řešila.

Společenských akcí se účastní obě dotazované, avšak příležitostně, nikoliv pravidelně. Možností je ale dle jejich vlastních slov hodně, každý si může vybrat. Jedna dotazovaná poukazuje na nutnost zlepšit kvalitu jídla, druhé dotazované nechybí v zařízení nic. Obě dotazované znají osobu, se kterou by nespokojenost v zařízení řešily. Obě se cítí dobře a jsou spokojené, hodnotí různá hlediska: pro jednu klientku je důležité jídlo a spánek a pro druhou kontakt s ostatními lidmi.

Domov pro seniory Havlíčkův Brod

Rozhovor v Domově pro seniory Havlíčkův Brod byl proveden s šesti klienty, jednalo se o 5 žen a jednoho muže. Dle uvedení věku byli senioři zařazeni do následujících kategorií: 51-56 let, 75-80 let, 81-86 let a 87-92 let. Vzdělání bylo u klientů zaznamenáno následující: obecná škola, měšťanka, střední s výučním listem a vysokoškolské. Délka pobytu v domově byla: 7-12 měsíců; 1,1 až 3 roky a 10,1 a více let.

S dobrovolníkem spolupracují dotazovaní několik měsíců, rok nebo si přesný časový údaj spolupráce nepamatují.

Činnosti, které senioři uvedli, jsou tyto: povídání, čtení, základy práce na počítači a procházky venku. Pravidelně navštěvují dobrovolníci 3 klienty, u zbývajících jsou jejich návštěvy nepravidelné, závisí na času dobrovolníka. Dobrovolnická činnost probíhá v pokojích uživatelů, dále ve společenské místnosti nebo venku. U těch klientů, u kterých dobrovolníci nabídku jiné činnosti poskytli, se vybrané činnosti po vzájemné dohodě uskutečnily. Celkem 4 klienti neshledávají žádný důvod prováděné aktivity měnit či realizovat nové. S dobrovolnickou činností, která by probíhala skupinově, by všichni dotazovaní souhlasili, 1 klientka ale uvádí, že by souhlasila, ale vyhovuje jí spíše individuální činnost s dobrovolníkem.

Spokojenost s dobrovolnickou činností uvádí všichni dotazovaní klienti. Pro 4 klienty není důležité pohlaví dobrovolníka. Jedna dotazovaná se až zděsila nad možností dobrovolníka jako muže a 1 dotazovaná preferuje dobrovolníka stejného pohlaví. Soukromé informace si s dobrovolníkem sděluje 5 respondentů. Jedna dotazovaná témata o soukromí vylučuje. Pozitivní hodnocení dobrovolnictví uvádí 5 dotazovaných, jedna respondentka odpovědět na otázku nedokázala.

Celkem 5 klientů vylučuje špatný zdravotní stav při příchodu dobrovolníka a z toho důvodu není nutné řešit, co by v takové situaci dělali. Pouze jedna dotazovaná vysvětluje, že se i přes její špatný stav pokračovala v činnosti dále. Mezi dobrovolníky a seniory je nastaven systém vzájemné komunikace o další návštěvě a omluvy nepřítomnosti nejsou nutné. Nespokojenost s dobrovolníkem by dotazovaní řešili s klíčovým pracovníkem, s konkrétní osobou, popř. není k nespokojenosti důvod a proto není osoba, se kterou by se řešila.

Účast na společenských akcích potvrzuje 5 seniorů, 1 dotazovaná svoji účast nepotvrzuje. Žádné konkrétní návrhy na nové činnosti nebo akce neposkytl žádný ze seniorů. Jedné klientce chybí její vlastní domov, ostatní klienti nepostrádají dle vlastních slov nic. Nespokojenost řeší klienti s klíčovým pracovníkem, sestřičkami či s ředitelkou. Po psychické stránce se cítí dobře celkem 5 klientů, jedna z nich poukazuje na proces adaptace na prostředí domova. Spokojenost vyjadřují všichni dotazovaní, ovšem volí různá slova. Možnost doplnění využila1 dotazovaná, poukazuje obecně na práci s lidmi.

Domov pro seniory Humpolec

V Domově pro seniory Humpolec bylo provedeno celkem 7 rozhovorů s klientkami domova. Klientky jsme zařadili do tří skupin: 75-80, 81-86 a 87-92 let. Vzdělání klientek bylo následující: obecná škola, měšťanka a střední s výučním listem. Délka pobytu v domově je různorodá, byly vytvořeny tyto kategorie: do 1 měsíce; 1,1 až 3 roky; 3,1 až 6 let; 6,1 – 10 let a nevím.

Délka spolupráce s dobrovolníkem je 14 dní, rok a zbývající dotazované odpověď neznaly.

Základní činnosti, které se realizují: povídání, masáže a procházky. Celkem 5 dotazovaných vysvětluje, že je dobrovolníci navštěvují pravidelně, zbývající uvádí, že je dobrovolník navštěvuje podle svých časových možností. Aktivity jsou realizovány v pokoji klientů, venku, ve společenské místnosti,v kuchyni, v hal domova

a v rehabilitační místnosti. Nabídku nových činností zamítají 4 klientky, jiné činnosti nabídl 1 dobrovolník, u ostatních klientek nabídka učiněna vůbec nebyla. Celkem 4 dotazované souhlasí se skupinovou formou dobrovolnické činnosti, u dvou respondentek je patrná váhavost, 1 seniorka preferuje individuální činnost s dobrovolníkem. Spokojené jsou všechny dotazované, navíc žádné z nich nevadí dobrovolník opačného pohlaví, než jsou ony samy. Navzájem si soukromé informace sděluje 6 klientek, pouze jedna s dobrovolníkem komunikuje převážně o obecnějších tématech. Myšlenku dobrovolnictví považuje za obdivuhodnou 5 dotazovaných, ostatní poukazují na to, že neví, kdo je přesně dobrovolník a kdo ne.

Dobrovolníci by případný špatný psychický nebo fyzický stav seniora zjistili až přímo v domově a odešli by dle slov seniorek za jiným klientem, popř. dotazované o této situaci zatím nepřemýšlely a řešení neznají. Klientky se většinou s dobrovolníkem na další návštěvě společně dohodnou, popř. dobrovolníci omluví svoji nepřítomnost v předstihu. Nespokojenost by dotazované neřešily nebo by se obrátily na sestřičky, popř. vrchní sestru.

Celkem 6 klientek se společenských akcí účastní, jedna svoji účast odmítá. Klientky, které akce navštěvují, neshledávají žádné chybějící možnosti. Většině respondentek nechybí nic, některé uvádí koupání a domov. Nespokojenost v zařízení by řešily s vrchní sestrou, se sestřičkami nebo by učinily zápis do knihy stížností. Kolísavost dobrých a špatných pocitů v rámci psychického stavu je patrná u všech dotazovaných. U všech dotazovaných je patrná spokojenost v zařízení, u dvou z nich však z výpovědi vyplývá určitá míra smíření se se stávající situací.

Domov pro seniory Jihlava – Stříbrné Terasy

V Domově pro seniory Jihlava – Stříbrné terasy byly realizovány 3 rozhovory, dotazované byly samé ženy, které se zařadily do těchto věkových skupin: 81-86 let a 87-92 let. Uvedené vzdělání bylo: měšťanka, střední s výučním listem a střední s maturitou. V domově pobývají všechny klientky stejný časový úsek: 1-6 měsíců.

S dobrovolníkem spolupracují všechny dotazované orientačně půl roku. Společně si povídají, čtou, pečou či vaří – a to každý den, resp. 1x týdně. Činnosti probíhají na jejich pokoji v domově, ve společenské místnosti, v kuchyni a venku. Nabídku jiné aktivity od dobrovolníka dostala 1 klientka, ale nevyužila ji, ostatní jsou spokojené se současným stavem. Dvě klientky by souhlasily se skupinovou formou dobrovolnictví, jedna upřednostňuje práci jednoho dobrovolníka a jednoho seniora.

Všechny dotazové jsou spokojené a pro dvě z nich není pohlaví dobrovolníka důležité, jedna preferuje dobrovolníka stejného pohlaví, jako je ona sama. Soukromé informace si navzájem s dobrovolníkem sdělují dvě dotazované. Hodnocení myšlenky dobrovolnictví je u všech dotazovaných kladné.

Pokud klientkám není dobře, aktivit se nezúčastňují. Nepřítomnost dobrovolníka je u jedné klientky telefonickou omluvou, u zbývajících situace nenastala, a proto se nad jejím řešením nezamýšlely. Dotazované znají osobu, které by mohly říci o své nespokojenosti s dobrovolníkem, jedna z nich ale nespokojenost odmítá.

Účast na společenských akcích potvrzují všechny dotazované. Klientkám chybí kulturní akce nebo klasická hudba a v zařízení postrádají přírodu kolem zařízení. V rámci zařízení by nespokojenost řešily klientky se staničními sestrami, popř. dalším personálem. Seniorky se po psychické stránce cítí dle vlastních slov dobře, jedna z nich vyjadřuje kolísavost mezi dobrým a špatným stavem. Spokojené jsou všechny dotazované.

Dům pro seniory Havlíčkův Brod

V Domě pro seniory Havlíčkův Brod byl rozhovor realizován se třemi dotazovanými, jednalo se o dvě ženy a jednoho muže, kteří byli zařazeni do následujících věkových kategorií: 75-80 let, 81-86 let a 87-92 let. Dosažené vzdělání bylo uvedené toto: měšťanka a střední s maturitou. Pobyt klientů v domově je ve skupinách 7-12 měsíců a 1,1 až 3 roky.

Délka spolupráce seniora a dobrovolníka je různorodá: 1 rok, půl roku a 8 měsíců.

Vzájemně spolu s dobrovolníkem komunikují či poslouchají hudbu. Dva klienty navštěvují dobrovolníci pravidelně. Dobrovolnická činnost probíhá vždy na pokoji dotazovaných. Nabídku jiných činností nedostal od dobrovolníka žádný respondent. Se skupinovou formou dobrovolnické činností souhlasí dva dotazovaní, jedné klientce při této formě nevyhovuje, pokud se do činnosti nezapojují všichni. Spokojeni jsou všichni dotazovaní, pohlaví dobrovolníka není důležité pro žádného z respondentů. Soukromé informace si navzájem sdělují všichni dotazovaní. Myšlenka dobrovolnictví zaujala všechny dotazované a obdivují dobrovolníky za jejich činnost.

Špatně nebylo při dobrovolnické činnosti nikomu z dotazovaných a na případné absenci dobrovolníka se dohodnout vzájemně vždy s časovým předstihem.

Nespokojenost s dobrovolníkem a jeho činností by klienti řešili se sociální pracovnicí nebo by ji nesdělili nikomu.

Dvě dotazované se společenských akcí účastní sporadicky, poslední dotazovaný svoji potvrzuje častou účast. Jedna klientka postrádá divadlo, ostatní jsou s výběrem spokojeni. Celkově nechybí v zařízení nikomu nic. Nespokojenost řeší klienti se sestřičkami, se sociální pracovnicí a také s paní uklízečkou. Dobře se cítí většina dotazovaných, jedna uvádí odpověď, ve které je patrná určitá rezignace na cokoliv. Dva respondenti jsou spokojeni, jedna dotazovaná vyjadřuje svoji touhu po smrti.

Domov pro seniory Moravec

V Domově pro seniory Moravec byl rozhovor realizován s šesti klienty, ženy byly zastoupeny 3, muži také 3. Věkově byli respondenti zařazeni do těchto skupin:
45-50 let, 63-68 let, 69-74 let, 75-80 let, 81-86 let a 93-98 let. Vzdělání bylo uvedeno následující: obecná škola, střední s výučním listem a vysokoškolské. Délka pobytu byla vymezena následně: 1-6 měsíců; 7-12 měsíců; 1,1-3 roky a 6,1-10 let.

S dobrovolníkem spolupracují senioři 3-4 měsíce, 2-3 měsíce, popř. přesný údaj neznají.
Společné aktivity jsou povídání a procházky. U všech dotazovaných je patrná nepravidelnost návštěv. Aktivity jsou realizovány v pokoji klientů, dále venku nebo ve společenské místnosti. Jeden dotazovaný nabídku jiných činností dostal, ale nevyužil ji. Zbývajícím respondentům současné aktivity vyhovují. Polovina dotazovaných by se skupinovou formou dobrovolnictví souhlasila, polovina upřednostňuje činnost jednoho dobrovolníka a jednoho seniora. Všichni dotazovaní vyjadřují spokojenost. Pro 4 klienty není pohlaví dobrovolníka důležité, zbývající upřednostňují dobrovolníka stejného pohlaví, jako jsou ony. Vzájemné sdělování soukromých informací s dobrovolníkem probíhá u čtyř seniorů. Zbývající s dobrovolníkem komunikují o obecných tématech. Kladně hodnotí myšlenku dobrovolnictví každý respondent.

V případě špatného stavu se 2 dotazovaní činnosti s dobrovolníkem nezúčastňují, u ostatních tato situace zatím nenastala, nepřemýšleli tudíž o jejím řešení. Vzhledem k nepravidelnosti návštěv dobrovolníků jsme nezachytili žádný společný a dohodnutý postup při nepřítomnosti dobrovolníka. Nespokojenost s dobrovolníkem by klienti řešili se sestřičkami, s dobrovolníkem, popř. by řešena nebyla vůbec.

Celkem 5 dotazovaných se dle svých vlastních slov společenských akcí účastní, 1 dotazovaný je nevyhledává. Jednomu dotazovanému chybí jeho bývalá volnost a možnost pohybu po okolí, ostatní nepostrádají nic. Konkrétní věc, činnost nebo něco jiného nepostrádá nikdo z dotazovaných. Nespokojenost v zařízení by klienti řešili se sestřičkami nebo by ji vůbec nikomu neřekli. Špatně se cítí 2 dotazovaní, ostatní uvádějí dobrý psychický stav. Přímou nespokojenost vyjadřuje 1 klientka, ostatní respondenti jsou spokojeni.

Zhodnocení výzkumných předpokladů

První výzkumný předpoklad byl následující: U převážné většiny klientů působí dobrovolník nepravidelně. Bylo zaznamenáno 57 odpovědí dotazovaných, z toho jich 34 uvedlo, že dobrovolníci je navštěvují pravidelně, jedná se o 59,65 % dotazovaných. Celkem 20 respondentů navštěvují dobrovolníci nepravidelně (tvoří 35,09 %). Zbývající dotazovaní odpověď neznali (5,26 %). Z toho vyplývá, že výzkumný předpoklad nebyl pro zpracovaný výzkumný vzorek potvrzen.

Druhý výzkumný předpoklad zněl takto: Mezi klienty, kteří dobrovolnictví využívají, je více těch, kteří jsou s jeho průběhem spokojeni než těch, kteří spokojeni nejsou. Na otázku odpověděli všichni dotazovaní, a všech 57 respondentů je s dobrovolnictvím spokojeno. Výzkumné předpoklad je možné pro daný výzkumný vzorek potvrdit.

Třetí výzkumný předpoklad byl vyjádřen následně: Mezi seniory využívající dobrovolnictví je více těch, kterým na pohlaví dobrovolníka nezáleží než těch, kterým na tomto faktoru záleží. Odpověď poskytli všichni respondenti, celkem 42 klientů uvedlo, že je jim lhostejné, jakého pohlaví je dobrovolník. Jedná se o 73,68 % dotazovaných. Zbytek – 15 klientů (26,32 %) odpovědělo, že je pro ně pohlaví dobrovolníka důležité. Výzkumné předpoklad pro daný výzkumný vzorek je možné potvrdit.

Závěrečný výzkumný předpoklad se zaměřil na hodnocení psychické stránky osobnosti: Většina seniorů se bude po psychické stránce cítit dobře. Odpověď poskytli všichni respondenti. Celkem 34 (59,65 %) z nich uvádí dobrý psychický stav. Na svůj špatný psychický stav upozorňuje 7 (12,28 %) dotazovaných. Zbytek respondentů vyjadřuje váhavost mezi svým dobrým a špatným psychickým stavem, jedná se o 16 (28,10 %) dotazovaných. Pokud bychom poslední skupinu zařadili

mezi klienty, kteří se cítí špatně, přesto bude stále více těch, kteří se cítí dobře. Z tohoto důvodu lze poslední výzkumné tvrzení pro daný výzkumný vzorek potvrdit.

Celkem tři výzkumná tvrzení byla pro daný výzkumný vzorek potvrzena, jedno výzkumné tvrzení považujeme pro daný výzkumný vzorek za nepravdivé.

Z výzkumného tvrzení vyplývá, že dotazovaní respondenti jsou s dobrovolnictvím spokojeni, dále že u většiny je lhostejné pohlaví dobrovolníka. Bylo zajímavé, že někteří senioři preferují dobrovolníka opačného pohlaví. Dále byla zjištěna pravidelnost návštěv dobrovolníků, která vypadá jako výhodnější pro seniory, dobrovolníky, personál zařízení i koordinátory dobrovolníků. Vymezit určité hranice dobrovolnictví považujeme za důležité. Pravidla mohou vézt k zpřehlednění činnosti i v rámci časových možností zařízení. Většina dotazovaných uvedla dobrý psychický stav, za významné zjištění považujeme i kolísavý psychický stav u téměř třetiny dotazovaných.

Srovnání výpovědí klientů ve vybraných domovech

Na základě shodného počtu respondentů ve třech domovech pro seniory, jsme se následně rozhodli v těchto zařízeních provést vzájemné srovnání výpovědí seniorů. Pro přehlednost uvádíme domovy pod následujícími zkratkami, kterou jsou uvedeny v závorkách: Domov pro seniory Mitrov (DSM), Domov pro seniory Humpolec (DSH), Domov pro seniory Náměšť nad Oslavou (DSN).

V těchto zařízeních uvádí většina dotazovaných jako hlavní společnou činnost s dobrovolníkem povídání. Pobyt venku uvádí v každém domově alespoň jeden senior. V DSN byla uvedena činnost, která v ostatních domovech zaznamenána nebyla, a to společné čtení. V DSH byla jednou seniorkou zmíněna masáž, kterou jí dobrovolník poskytuje. VDSM byla jako v jediném domově zmíněna i další činnosti – zpívání a hraní.

V každém domově uvádí většina dotazovaných, že je dobrovolníci navštěvují pravidelně, menšinově byly zastoupeny nepravidelné návštěvy. Ovšem pravidelnost je u každého klienta velice různorodá – někteří dotazovaní uváděli údaj 1x týdně, další respondenti vysvětlili, že je dobrovolníci navštěvují v určitý daný den. Dále také klienti sdělili dobu, po kterou s nimi dobrovolník činnosti vykonává.

V DSM a DSH probíhá dobrovolnická činnost u všech klientů v jejich vlastním pokoji v domově. Dále někteří uvádí i další místa: venku, chodba, společenská či rehabilitační místnost či kuchyňka. V DSN byl pokoj jako místo realizace

dobrovolnictví uváděn pouze u menšiny klientů. Těžiště dobrovolníkovi činnosti zde patří na chodbu či se realizuje venku. Část respondentů v každém domově preferuje spíše společnou činnost 1 klienta a 1 dobrovolníka. Naopak druhá část se vyjadřuje o dobrovolnické činnosti společné, častokrát dokonce jako o lepší variantě.

Všichni dotazovaní vyjádřili svoji spokojenost s dobrovolnictvím – každý ovšem použil jiná slova pro její vyjádření.

V DSH je pohlaví dobrovolníka pro seniory nedůležité, stejně tak pro většinu dotazovaných v DSM a DSN. Ovšem část seniorů v posledních dvou zmiňovaných domovech upřednostňuje dobrovolníka stejného pohlaví, jako jsou oni.

Informace ze soukromí si vzájemně sděluje 6 ze 7 dotazovaných v DSH a DSN, v DSM je toto sdělování zachyceno u 5 ze 7 dotazovaných.

U všech respondentů je názor na dobrovolnictví pozitivní, je patrná jejich spokojenost. U části seniorů v každém domově se o případném nepříznivém zdravotním stavu seniora neuvažuje, neboli senioři v odpovědi na otázku: *„Víte, co dělat v případě, že Vám není dobře?“* vypovídali, že tato situace nenastala a zatím ji tedy neřešili. Ostatní by v takovém případě požádali dobrovolníka, aby odešel a navštívil jiné klienty, někteří by ani kvůli tomu nepřerušili dobrovolnickou činnost.

Osoba, na kterou by se senioři obraceli se stížnostmi na dobrovolníky, byla uváděna různorodá. V každém domově také zazněla odpověď, že seniorky jsou spokojené a není důvod si stěžovat. Častokrát byly zmiňované sestřičky, nebo vrchní sestra. Někteří by problémy řešili ihned s dobrovolníkem, popř. by nespokojenost nevyjadřovali.

Většina seniorů se v každém domově společenských akcí účastní – vítají je. Ovšem v každém domově existuje minimálně jeden respondent, který se těchto akcí neúčastní – někteří vysvětlují, že nemají zájem či je omezuje špatný zdravotní stav, část také neúčast nezdůvodňuje.

Ti dotazovaní, kteří potvrzují účast na akcích, vyjadřují také svoji spokojenost s nimi. Žádná konkrétní akce či činnost, která by dotazovaným chyběla, nebyla zaznamenána.

Většina dotazovaných je v každém domově spokojena a nic jim nechybí. V každém domově ale bylo něco seniory postrádáno, například koupání, domov, domáčtější jídlo, společnice či návštěvy příbuzných. Odpovědi na otázku psychické pohody byly v každém domově poměrně různorodé. V DSH byla u všech dotazovaných zaznamenána vyváženost mezi dobrým a špatným psychickým stavem. V DSM se část

seniorů cítí dobře, někteří poukazují na špatný zdravotní stav či současné stavební úpravy domova, které je ruší. Dvě dotazované se v tomto domově cítí špatně. Většina dotazovaných v každém domově vyjadřuje svoji spokojenost. V každém domově jsou však někteří senioři také nespokojeni, a to nejčastěji s: zdravotním stavem, jídlem s četností návštěv svých blízkých.

Závěr

Sledovaným souborem se stali senioři, kteří splňují následující kritéria: žijí v domově pro seniory, který se nachází na Vysočině, využívají služeb dobrovolníka a byli ochotni spolupracovat. Celkem tak bylo realizováno 57 rozhovorů v 10 domovech pro seniory v kraji Vysočina. Senioři odpovídali na 19 připravených otázek, měli možnost svoje odpovědi čímkoliv doplnit.

Hlavním cílem teoretické části práce bylo shromáždit základní informace týkající se realizace dobrovolnictví u seniorů. Tento cíl byl naplněn v kapitole teoretické poznatky. Uvádíme zde informace o dobrovolnictví, seniorech a jejich specifících, zmíněné jsou i aktivizační činnosti, které mohou sloužit jako námět pro dobrovolníky i pracovníky domovů. Dílčími cíli bylo potvrzení čtyř výzkumných předpokladů. Bylo nutné údaje získané rozhovory se seniory kvalitativně zpracovat a následně potvrdit, popř. odmítnout stanovené výzkumné předpoklady, které jsou platné pouze pro daný výzkumný vzorek neboli pro seniory v domovech pro seniory v kraji Vysočina.

První výzkumný předpoklad byl zaměřen na pravidelnost, resp. nepravidelnost návštěv dobrovolníka. Nebylo potvrzeno, že u převážné většiny klientů působí dobrovolník nepravidelně. Druhý výzkumný předpoklad byl zaměřený na spokojenost klientů s realizací dobrovolnické činnosti. Pro daný výzkumný vzorek byla potvrzena spokojenost všech dotazovaných seniorů. Třetí výzkumný předpoklad se týkal důležitosti preferovaného pohlaví dobrovolníka pro seniory. Bylo potvrzeno, že seniorům je v převážné většině lhostejné pohlaví dobrovolníka. Nehraje pro ně důležitou roli. Poslední výzkumný předpoklad se snažil zachytit hodnocení psychické stránky osobnosti seniorů. Převážná většina z nich upozorňuje na svůj dobrý psychický stav, tímto zjištěním byl čtvrtý výzkumný předpoklad potvrzen.

Zcela jistě by bylo možné některé výpovědi seniorů zhodnotit i kvantitativně a zpracovat je další analýzou za použití různých kvantitativních postupů a metod. V tomto případě však byla práce zaměřena na objasnění základních zákonitostí realizace dobrovolnictví u seniorů, a proto byl slovní popis a vyhodnocení prvořadý a zhodnocen jako vhodnější. Do budoucna je určitě možné z těchto výsledků čerpat a zaměřit se například na srovnání mezi jednotlivými kraji.

Ovšem je nutné také zmínit faktory, které mohly mít na odpovědi dotazovaných vliv – nedlouhá spolupráce s výzkumníkem mohla zapříčinit rezervovanost ve výpovědích. Naopak byl však výzkumník cizí osobou, před kterou není nutné

nic předstírat. Senioři mohli s realizací rozhovoru souhlasit, ale nemuseli se cítit dobře a tím mohly být jejich výpovědi zkreslené. Dále mohl být rozhovor pro seniory příliš dlouhý a namáhavý. Tyto rizikové faktory je nutné mít vždy na zřeteli.

Považujeme za velice vhodné průběžně kontrolovat spokojenost seniorů s dobrovolnictvím. Neuvažovat o něm v tom smyslu, že senioři musí být vděčni za každou naši činnosti, návštěvu či aktivitu. Mají právo mít na realizaci dobrovolnictví svůj podíl.

Souhrn

Diplomová práce obsahuje vysvětlení a podrobnější teoretický popis dobrovolnictví, seniora a stáří, nechybí ani vymezení aktivizačních činností. Teoretické poznatky jsou dále konfrontovány v souvislosti s výzkumem, který byl zaměřen na seniory využívající dobrovolnickou činnost. Podmínkou byl pobyt seniora v domovech pro seniory v kraji Vysočina a jejich ochota vzájemné spolupráce. Bylo realizováno celkem 57 rozhovorů a seniorům bylo položeno 19 otázek v celkem 10 domovech pro seniory. Byly formulovány 4 výzkumné předpoklady. Výzkumem bylo zjištěno velké množství poznatků, které byly zpracovány kvalitativně. Byla zjištěna spokojenost seniorů s dobrovolnickou činností, přičemž pohlaví dobrovolníka dle výpovědí nehraje u většiny z nich důležitou roli. Senioři také převážně uváděli pozitivní hodnocení svého psychického stavu. Pozitivem je, že dobrovolníci je navštěvují pravidelně. Je velmi důležité průběžně kontrolovat spokojenost seniorů s dobrovolnictvím a umožnit jim aktivně se podílet na realizaci dobrovolnictví.

Klíčová slova: dobrovolnictví, senior, stáří, aktivizační činnosti, domov pro seniory

Summary

This thesis contains a detailed explanation of the theoretical description of volunteering, senior and age, there is definition of motivating activities. Theoretical findings are further confronted in the context of research, which was focused on the elderly using volunter. The condition was senior residence for the elderly in the Vysočina region and their willingness to cooperation. It was realized a total of 57 interviews and seniors were asked 19 questions in 10 homes for the elderly. It was found a large amount of knowledge that have been processed qualitatively. Satisfaction was found seniors with volunteer activities, according to volunteer testimony gender does not play a most important part of them. Seniors also reported largely positive assessment of mental state. Volunteers visit them regularly. These were the answers to the research assumption, however, the results of which it is also possible to draw and built on them is much more.

Key words: volunteering. senior, old age, motivational activities, home for the elderly

Referenční seznam

1. BOČKOVÁ, L; HASTRMANOVÁ, Š.; HAVRDOVÁ, E. 2011. *50+ Aktivně: Fakta, inspirace a rady do druhé poloviny života*. Praha: Respekt Institut. 95 s. ISBN 978-80-904153-2-4.
2. DIENSTBIER, Z. 2000. *Průvodce stárnutím, aneb, jak ho oddálit*. Praha: Radix. 184 s. ISBN 978-80-86031-88-0.
3. *Dobrovolnické centrum Vysočina.* [online]. [cit. 2012-12-12]. Dostupný z World Wide Web: <http://www.dobrocentrum.cz/>
4. *Domov pro seniory Velké Meziříčí.* [online]. [cit. 2013-03-07]. Dostupný z World Wide Web: <http://www.domovvelkemezirici.cz/>
5. DVOŘÁKOVÁ, Z.; DUŠKOVÁ, L.; SVOBODOVÁ, L. a kol. 2006. *Svět práce a kvalita života: vliv změn práce na kvalitu* života: výzkumný projekt v rámci programu Moderní společnost a její proměny. Praha: Výzkumný ústav bezpečnosti práce. 115 s. ISBN 80-86973-08-5.
6. DRAGOMIRECKÁ, E.; ŠELEPOVÁ, P. 2004. Kvalita života u seniorů – mezinárodní výzkum. In HNILICOVÁ, H. a kol. *Kvalita života*. Kostelec nad Černými lesy: Institut zdravotní politiky a ekonomiky. s. 91-101. ISBN 80 - 86625-20-6.
7. GULOVÁ, L. Velmi stručný přehled metod a teorie sociální práce. 2011. In GULOVÁ, L. *Sociální práce: Pro pedagogické obory*. Praha: Grada Publishing. 208 s. ISBN 978-80-247-3379-1.
8. HAŠKOVCOVÁ, H. 2010. *Fenomén stáří*. 2. podstatně přepracované a doplněné vydání. Praha: Havlíček Brain Team. 365 s. ISBN 978-80-87109-19-9.
9. HAWKINS, P.; SHOHET, R. 2004. *Supervize v pomáhajících profesích*. Praha: Portál. 202s. ISBN 80-7178-715-9.
10. HENDL, J. 1997. *Úvod do kvantitativního výzkumu*. Praha: Karolinum. 243 s. ISBN 80-7184-549-3.
11. *Hestia.* [online]. [cit. 2012-03-29]. Dostupný z World Wide Web: http://www.hest.cz/
12. HORECKÝ, J. 2010. Dobrovolnictví v sociálních službách.. *Sociální služby*. roč. 12, č. 6-7, s. 20. ISSN 1803-7348.
13. *Hospicové hnutí Vysočina.* [online]. [cit. 2012-12-15]. Dostupný z World Wide Web: <http://www.hhv.cz/ >

14. JESENSKÝ, J. Speciální fenomény referenčního pole komprehenzivní gerontagogiky handicapovaných. 2000. In JESENSKÝ, J. *Andragogika a gerontagogika handicapovaných*. Praha: Karolinum. s. 277-297. ISBN 80-7184-823-9.
15. KALVACH, Z. *Úspěšné stárnutí a aktivní stáří*. 2008. 2. upravené vydání. Praha: Státní zdravotní ústav. 8 s. Bez ISBN.
16. KALVACH, Z.; HRABĚTOVÁ, E. 2005. *Senior a já – já a senior v praxi aneb Co může být užitečné vědět o stáří, o seniorských aktivitách a o službách pro seniory*. Praha: Společnost přátelská všem generacím. 72 s. Bez ISBN.
17. KALVACH, Z.; ONDERKOVÁ, A. 2006. *Stáří: pojetí geriatrického pacienta a jeho problémů v ošetřovatelské praxi*. Praha: Galén,. 44 s. ISBN 80-7262-455-5.
18. KALVACH, Z.; ZADÁK, Z.; JIRÁK, R.; ZAVÁZALOVÁ, H. a SUCHARDA, P. 2004. *Geriatrie a gerontologie*. Praha: Grada Publishing. 861 s. ISBN 80-247-0548-6.
19. KALVACH, Z.; ZADÁK, Z.; JIRÁK, ZAVÁZALOVÁ; H., HOLMEROVÁ; I., WEBER, P. a kol. 2008. *Geriatrické syndromy a geriatrický pacient*. Praha: Grada Publishing. 336 s. ISBN 978-80-247-2490-4.
20. *Kambala*. [online]. [cit. 2012-12-28]. Dostupný z World Wide Web: <http://www.kambala.zdarsko.cz/>
21. KLEVETOVÁ, D.; DLABALOVÁ, I. 2008. *Motivační prvky při práci se seniory*. Praha: Grada. 202 s. ISBN 978-80-247-2169-9.
22. KOPECKÁ, L. 2011. *Senioři při mimořádných událostech a specifika práce s nimi.* České Budějovice. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita. Zdravotně sociální fakulta. 64 s., Bez příloh. Vedoucí bakalářské práce Libor Pytel.
23. KOZÁKOVÁ, Z.; MÜLLER, O. 2006. *Aktivizační přístupy k osobám seniorského věku*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. 54 s. ISBN 80-244-1552-6.
24. KŘIVOHLAVÝ, J. 2004. Kvalita života. In HNILICOVÁ, H. a kol. *Kvalita života*. Kostelec nad Černými lesy: Institut zdravotní politiky a ekonomiky,. s. 9-20. ISBN 80-86625-20-6.
25. LINHART, J. a kol. 2005. *Slovník cizích slov pro nové století*. Litvínov: Dialog. 412 s. Bez ISBN.
26. MATOUŠ, M. a kol. 2002. *Pohyb ve stáří je šancí*. Praha: Grada Publishing. 112 s. ISBN 80-247-0331-9.

27. MATOUŠEK, O. 2003. *Slovník sociální práce*. Praha: Portál. 287 s. ISBN 80-7178-549-0.
28. JANEČKOVÁ, H. 2005. Sociální práce se starými lidmi. In MATOUŠEK, O., KODYMOVÁ, P., KOLÁČKOVÁ, J. a kol. *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. Praha: Portál. 351 s. ISBN 978-80-7367-818-0.
29. MOJŽÍŠOVÁ, A. 2008. *Kapitoly sociální práce v praxi*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. 139 s. ISBN 978-80-7394-074-4.
30. MOTLOVÁ, L. 2008. Sociální práce se seniory. In MOJŽÍŠOVÁ, A. a kol. *Kapitoly sociální práce v praxi*. České Budějovice: Jihočeská univerzita,. s. 91-107. ISBN 978-80-7394-074-4.
31. MUSIL, J.; MUSILOVÁ, M. 2009. *Prolegomena psychologického poradenství: Úvod do psychologického výchovného a kariérního poradenství pro sociální pedagogy*. Olomouc: Psychologická a výchovná poradna. 95 s. ISBN 978-80-903449-8-3.
32. MÜHLPACHR, P. 2004. *Gerontopedagogika*. Brno: Masarykova univerzita. 203 s. ISBN 80-210-3345-2.
33. ONDRUŠKOVÁ, J. 2011. *Stáří a smysl života*. Praha: Karolinum. 168 s. ISBN 978-80-246-1997-2.
34. PÁVKOVÁ, J.; PAVLÍKOVÁ, A.; HÁJEK, B. 2008. Výchovné a vzdělávací činnosti v době mimo vyučování. In PÁVKOVÁ, J. a kol. *Pedagogika volného času: teorie, praxe a perspektivy výchovy mimo vyučování a zařízení volného času*. 4. vydání. Praha: Portál. s. 83-110. ISBN 978-80-7367-423-6.
35. PETŘKOVÁ, A.; ČORNANIČOVÁ, R. *Gerontagogika: Úvod do teorie a praxe edukace seniorů*. 2004. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. 92 s. ISBN 80-244-0879-1.
36. *Registr poskytovatelů sociálních služeb*. [online]. [cit. 2012-02-05]. Dostupný z World Wide Web: <http://iregistr.mpsv.cz/>
37. *Sdílení.* [online]. [cit. 2012-12-28]. Dostupný z World Wide Web: <http://www.os-sdileni.wz.cz/>
38. STUART-HAMILTON, I. 1999. *Psychologie stárnutí*. Praha: Portál, 319 s. ISBN 80-7178-274-2.
39. ŠORMOVÁ, L.; KLÉGROVÁ, A. 2006. *Dobrovolnictví*. Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí,. 24 s. ISBN 80-86991-68-7.

40. TOPINKOVÁ, E. 2005. *Geriatrie pro praxi*. Praha: Galén, 270 s. ISBN 80-7262-365-6.
41. TOŠNER, J.; SOZANSKÁ, O. 2006. *Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích*. 2. vydání. Praha: Portál. 149 s. ISBN 80-7367-178-6.
42. UHLÍŘ, P. *Pohybová cvičení seniorů*. 2008. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. 67 s. ISBN 978-80-244-1902-2.
43. VÁGNEROVÁ, M. 1999. *Vývojová psychologie: dětství, dospělost, stáří*. 2. vydání. Praha: Karolinum. 353 s. ISBN 80-7184-803-4.
44. VÁVROVÁ, P. 2011. *Psychologické aspekty náročných situací ve vedení lidí*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. 64 s. ISBN 978-80-244-2691-4.
45. *Velký lékařský slovník online.* [online]. [cit. 2013-03-07]. Dostupný z World Wide Web: < http://lekarske.slovniky.cz/pojem/infarkt>
46. VENGLÁŘOVÁ, M. 2007. *Problematické situace v péči o seniory: Příručka pro zdravotnické a sociální pracovníky*. Praha: Grada Publishing. 96 s. ISBN 978-80-247-2170-5.
47. Vyhláška č. 505/2006 Sb., prováděcí vyhláška k zákonu o sociálních službách.
48. Zákon č. 198/2002 Sb. o dobrovolnictví a dobrovolnické službě.
49. Zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách.

Seznam zkratek

Aj. = a jiné

Apod. = a podobně

Atd. = a tak dále

Cit. = citované

Č. = číslo

ČR = Česká republika

D = dobrovolníci

D centrum = dobrovolnické centrum

DSH = Domov pro seniory Humpolec

DSM = Domov pro seniory Mitrov

DSN = Domov pro seniory Náměšť nad Oslavou

HB = Havlíčkův Brod

HHV = Hospicové hnutí Vysočina

M = měsíc

Např. = například

OCHHB = Oblastí charita Havlíčkův Brod

OCHZR = Oblastní charita Žďár nad Sázavou

O. S. = občanské sdružení

p. = paní

Popř. = popřípadě

R = rozhovory

Resp. = respektive

S. = strana

Sb. = sbírky

ST = Stříbrné Terasy

Tel. číslo = telefonní číslo

Tzn. = to znamená

Tzv. = tak zvaná

VM = Velké Meziříčí

WWW = World Wide Web

Seznam tabulek

Tabulka 1. Změny u seniorů 21
Tabulka 2. Fyziologické a kognitivní změny u seniorů 21
Tabulka 3. Proces adaptace na nedobrovolné umístění 26
Tabulka 4. Proces adaptace na dobrovolný odchod do instituce 26
Tabulka 5. Pohlaví klientů 45
Tabulka 6. Věkové složení 45
Tabulka 7. Vzdělání klientů 46
Tabulka 8. Délka pobytu klientů 47
Tabulka 9. Pohlaví klientů Domova pro seniory VM 48
Tabulka 10. Věkové složení klientů Domova pro seniory VM 48
Tabulka 11. Vzdělání klientů Domova pro seniory VM 48
Tabulka 12. Délka pobytu klientů Domova pro seniory VM 49
Tabulka 13. Pohlaví klientů Domova pro seniory Mitrov 53
Tabulka 14. Věkové složení klientů Domova pro seniory Mitrov 54
Tabulka 15. Vzdělání klientů Domova pro seniory Mitrov 54
Tabulka 16. Délka pobytu v zařízení Domova pro seniory Mitrov 55
Tabulka 17. Pohlaví klientů Domova pro seniory Náměšť nad Oslavou 61
Tabulka 18. Věkové složení klientů Domova pro seniory Náměšť nad Oslavou 61
Tabulka 19. Vzdělání klientů Domova pro seniory Náměšť nad Oslavou 62
Tabulka 20. Délka pobytu klientů Domova pro seniory Náměšť nad Oslavou 62
Tabulka 21. Pohlaví klientů Domova pro seniory Telč 67
Tabulka 22. Věkové složení klientů Domova pro seniory Telč 68
Tabulka 23. Vzdělání klientů Domova pro seniory Telč 68
Tabulka 24. Délka pobytu klientů Domova pro seniory Telč 69
Tabulka 25. Pohlaví klientů Domova pro seniory Třebíč 76
Tabulka 26. Věkové složení klientů Domova pro seniory Třebíč 76
Tabulka 27. Vzdělání klientů Domova pro seniory Třebíč 77
Tabulka 28. Délka pobytu klientů Domova pro seniory Třebíč 77
Tabulka 29. Pohlaví klientů Domova pro seniory Havlíčkův Brod 81
Tabulka 30. Věkové složení klientů Domova pro seniory Havlíčkův Brod 81
Tabulka 31. Dosažené vzdělání klientů Domova pro seniory Havlíčkův Brod 82
Tabulka 32. Délka pobytu klientů v Domově pro seniory Havlíčkův Brod 82

Tabulka 33. Pohlaví klientů Domova pro seniory Humpolec 88
Tabulka 34. Věkové složení klientů Domova pro seniory Humpolec 89
Tabulka 35. Vzdělání klientů Domova pro seniory Humpolec 89
Tabulka 36. Délka pobytu klientů Domova pro seniory Humpolec 90
Tabulka 37. Pohlaví klientů Domov seniorů ST 95
Tabulka 38. Věkové složení klientů Domova seniorů ST 96
Tabulka 39. Vzdělání klientů Domova seniorů ST 96
Tabulka 40. Délka pobytu klientů Domova seniorů ST 97
Tabulka 41. Pohlaví klientů Domu pro seniory HB 101
Tabulka 42. Věkové složení klientů Domu pro seniory HB 101
Tabulka 43. Dosažené vzdělání klientů Domu pro seniory HB 102
Tabulka 44. Délka pobytu klientů Domu pro seniory HB 102
Tabulka 45. Pohlaví klientů Domova pro seniory Moravec 106
Tabulka 46. Věkové složení klientů Domova pro seniory Moravec 107
Tabulka 47. Vzdělání klientů Domova pro seniory Moravec 107
Tabulka 48. Délka pobytu klientů Domova pro seniory Moravec 108

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Seznam domovů pro seniory v kraji Vysočina

Příloha č. 2 – Fotografie domovů pro seniory, ve kterých byly rozhovory realizovány

Příloha č. 3 – Právní postavení domovů pro seniory

Příloha č. 4 – Slovník základních pojmů

Příloha č. 5 – Základní otázky pro rozhovor se seniory

Příloha č. 6 – Vzor smlouvy (dohody) pro dobrovolníka

Příloha č. 1 – Seznam domovů pro seniory v kraji Vysočina

Číslo	Název domova	Adresa	Email	www. stránky	D	D centrum	Sociální pracovnice	Kontakt	R	Datum
1.	Domov pro seniory Velké Meziříčí	Zdenky Vorlové 2160, 594 01 Velké Meziříčí	socialni@domovvelkemezirici.cz	domovvvelkemezirici.cz	ANO	Kambala	p. Vidláková	566 503 511	ANO - 5	3. 7. 2012
2.	Domov pro seniory Mitrov	Strážek 1, Mitrov, 59253 Strážek	socialni@domovmitrov.cz	domovmitrov.cz	ANO	Hospicové hnutí Vysočina	p. Bartošová	566 591 813	ANO - 7	31. 7. 2012
3.	Domov pro seniory Náměšť nad Oslavou	Husova 971, 675 71 Náměšť nad Oslavou	reditelka@ddnamest.cz	ddnamest.cz	ANO	Není	p. Bařinová - ředitelka	568 620 427	ANO - 7	15. 8. 2012
4.	Domov pro seniory Pelhřimov	Radětínská 2305, 393 01 Pelhřimov	pkrocerova@ddpsp.cz	dpsp.cz	ANO	Fokus VYsočina	p. Kočerová	565 301 250	NE	/
5.	Domov pro seniory Telč	Špitální 46, 58856 Telč – Staré Město	socialni@ddtelc.cz	domovproseniorytelc.cz	ANO	Sdílení, o.s.	p. Pelejová	567243 566	ANO - 11	21. 8. 1. 9. 2012

6.	Domov pro seniory Třebíč – Koutkova-Kubešova	Koutkova 302, Třebíč 67401	socialni.vedouci@dpstrebic.cz	dpstrebic.cz	ANO	Střed o.s.	p. Svobodová	568 821 301	NE	/
číslo	název domova	adresa	email	www. stránky	D	D centrum	sociální pracovnice	kontakt	R	datum
7.	Domov pro seniory Třebíč Manželů Curierových	Manželů Curiérových 603, Nové Dvory, aTřebíč 674 01	palatova.andrea@ddtrebic.cz	ddtrebic.cz	ANO	Střed o.s.	p. Gúthová	568 858 911	ANO - 2	30. 8. 2012
8.	Domov pro seniory Havlíčkův Brod	U Panských 1452, 580 01 HB	socialni.ddhb@hbnet.cz	ddhb.cz	ANO	OCHHB	p. Poubová	569 408 700	ANO - 6	21. 9. 2012
9.	Domov důchodců Humpolec	Lužická	rb.domov.hu@seznam.cz	ddhum.cz	ANO	Fokus Vysočina	p. Kratochvílová	565 535 630	ANO - 7	1.
10.	Domov důchodců Jihlava Lesnov	Pod Rozhlednou 3468/10, 586 01 Jihlava	vedouci.socialni@dpsjihlava	dpsjihlava.cz	ANO	Hospicové hnutí Vysočina	p. Řehořová	567 210 242	NE	/

11.	Domov důchodců Onšov	Onšov 1, 395 01 Pacov	ddonsov@email.cz	ddonsov.cz	NE	NE	V. Jaroš-ředitel	565 498 150	NE	/
číslo	název domova	adresa	email	www. stránky	D	D centrum	sociální pracovnice	kontakt	R	datum
12.	Domov důchodců Proseč-Obořiště	Nová Cerekev 1, 393 01 Nová Cerekev	blazkova.libuse@quick.cz	ddprosec-oboriste.cz	NE	NE	L. Blažková	565 394 112	NE	/
13.	Dům seniorů Pacov	Malovcova 1080, 395 01 Pacov	dsdd.pacov@seznam.cz	dsddpacov.cz	NE	NE	p. M. Mrázková	565 443 017	NE	/
14.	Domov sv. Anežky	Kojatice, Velký Újezd 7, 675 32 Třebelnice	socialni@dsvanezky.cz	dsvanezky.cz	NE	NE	p. Seveldová	568 443 017	NE	/
15.	Domov důchodců Proseč u Pošné	Pošná 1, Proseč, 395 01 Pošná	maresova@ddprosecposna.cz	ddprosecposna.cz	ANO	NE	p. H. Marešová	565 442 295	NE	/
16.	Domov důchodců Velká Bíteš	Tyršova 223, 595 01 Velká Bíteš	socslubyb@seznam.cz	vbites.cz/cs/zivot-ve-meste/socialni-sluzby/domov-duchodcu	NE	NE	p. Petra Veselá	566 533 041	NE	/

17.	Domov blahoslavené Bronislavy	Školní 681 396 01 Humpolec	domov.bronislavy@seznam.cz	domovbronislavy.cz	NE	NE	J. Výborný - ředitel	565 533 978	NE	/
číslo	název domova	adresa	email	www. stránky	D	D centrum	sociální pracovnice	kontakt	R	datum
18.	Dům sv. Antonína	Komenského 907, 676 02, Třebíč – Moravské Budějovice	Hruskova.h@dsvamb.cz	Dsvamb.cz	ANO	Střed,o.s.	p. Tomášová	731 441 130	NE	/
19.	Domov pro seniory Ždírec	Ždírec 43, 588 13 Polná	Socialni2@domovzdirec.cz	Domovzdirec.cz	ANO	OCHHB	p. Bohuňovská	569 472 181	NE	/
20.	Sociální centrum města Světlá nad Sázavou	Na Bradle 1113	dvorakovamarkte@seznam.cz	Scsvetlans.webpark.cz	NE	NE	p. Dvořáková	569 456 939	NE	/
21.	Domov seniorů Stříbrné Terasy	Havlíčkova 1395/30, 586 01 Jihlava	domovsernioru@stribrneterasy.cz	stribrneterasy.cz	ANO	OCH Havlíčkův Brod	p. Slavíková	607 164 135	ANO - 3	30. 8. 2012
22.	Diakonie české církve evangelické	Myslibořice 1, 675 60 Myslibořice	mysliborice@diakoniecce.cz	Domovmyslibořice.cz	ANO	Střed o.s.	p. Pelánová	568 834 958	NE	/

23.	Sociální služby města HB	Reynkova 3643, 580 01 HB	kufrova@ssmhb.cz	Ssmhb.cz	ANO	Fokus Vysočina	p. Moravcová	724 101 179	ANO - 3	5. 9. 2012
číslo	název domova	adresa	email	www. stránky	D	D centrum	sociální pracovnice	kontakt	R	datum
24.	Domov pro seniory – Dům klidného stáří	Okružní 763/67, Žďár nad Sázavou	Socialni.pracovnice@sattnet.cz	Socsluzby.sattnet.cz	ANO	Kambala	p. Josífková - ředitelka	566 673 716	NE	/
25.	Charitní domov Moravec	Moravec 53, 592 54	chdomov@charitamoravec.cz	Ckch.cz	ANO	není	p. Königová	566 673 716	ANO - 6	20. 9. 2012

Příloha č. 2 – Fotografie rozhovorů, ve kterých byly rozhovory realizovány

Všechny níže uvedené fotografie jsou uveřejněny se souhlasem ředitelů příslušných domovů pro seniory.

DOMOV PRO SENIORY VELKÉ MEZIŘÍČÍ

Dostupné z World Wide Web: <http://www.domovvelkemezirici.cz/index.php?nid=3935&lid=cs&oid=2464558>

DOMOV PRO SENIORY MITROV

DOMOV PRO SENIORY NÁMĚŠŤ NAD OSLAVOU

DOMOV PRO SENIORY TELČ

DOMOV PRO SENIORY TŘEBÍČ MANŽELŮ CURIÉROVÝCH

DOMOV PRO SENIORY HAVLÍČKŮV BROD

DOMOV PRO SENIORY HUMPOLEC

DOMOV SENIORŮ STŘÍBRNÉ TERASY

SOCIÁLNÍ SLUŽBY MĚSTA HB – DOMOV PRO SENIORY

Dostupné z World Wide Web: <http://www.ssmhb.cz/zarizeni/domov-pro-seniory/>

CHARITNÍ DOMOV MORAVEC

Dostupné z World Wide Web: <http://www.ckch.cz/charitni-domov-moravec

Příloha č. 3 – Právní postavení domovů pro seniory

ZÁKON 108/2006 Sb.

§ 49

Domovy pro seniory

(1) V domovech pro seniory se poskytují pobytové služby os, které mají sníženou soběstačnost zejména z důvodu věku, jejichž situace vyžaduje pravidelnou pomoc jiné fyzické osoby.

(2) Služba podle odstavce 1 obsahuje tyto základní činnosti:

a) poskytnutí ubytování,

b) poskytnutí stravy,

c) pomoc při zvládání běžných úkonů péče o vlastní osobu,

d) pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu,

e) zprostředkování kontaktu se společenským prostředím,

f) sociálně terapeutické činnosti,

g) aktivizační činnosti,

h) pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí.

Vyhláška 505/2006 Sb.

§15

Domovy pro seniory

(1) Základní činnosti při poskytování sociálních služeb v domovech pro seniory se zajišťují v rozsahu těchto úkonů:

a) poskytnutí ubytování:

1. ubytování,
2. úklid, praní a drobné opravy ložního a osobního prádla a ošacení, žehlení,

b) poskytnutí stravy:

zajištění celodenní stravy odpovídající věku, zásadám racionální výživy a potřebám dietního stravování, minimálně v rozsahu 3 hlavních jídel,

c) pomoc při zvládání běžných úkonů péče o vlastní osobu:

1. pomoc při oblékání a svlékání včetně speciálních pomůcek,
2. pomoc při přesunu na lůžko nebo vozík,
3. pomoc při vstávání z lůžka, uléhání, změna poloh,
4. pomoc při podávání jídla a pití,
5. pomoc při prostorové orientaci, samostatném pohybu ve vnitřním i vnějším prostoru,

d) pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu:
1. pomoc při úkonech osobní hygieny,
2. pomoc při základní péči o vlasy a nehty,
3. pomoc při použití WC,

e) zprostředkování kontaktu se společenským prostředím:
1. podpora a pomoc při využívání běžně dostupných služeb a informačních zdrojů,
2. pomoc při obnovení nebo upevnění kontaktu s rodinou a pomoc a podpora při dalších aktivitách podporujících sociální začleňování osob,

f) sociálně terapeutické činnosti: socioterapeutické činnosti, jejichž poskytování vede k rozvoji nebo udržení osobních a sociálních schopností a dovedností podporujících sociální začleňování osob,

g) aktivizační činnosti:
1. volnočasové a zájmové aktivity,
2. pomoc při obnovení nebo upevnění kontaktu s přirozeným sociálním prostředím,
3. nácvik a upevňování motorických, psychických a sociálních schopností a dovedností,

h) pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání
osobních záležitostí: pomoc při komunikaci vedoucí k uplatňování práv a oprávněných zájmů.

(2) Maximální výše úhrady za poskytování sociálních služeb v domovech pro seniory činí
a) 200 Kč denně celkem za úkony uvedené v odstavci 1 písm. a), včetně provozních nákladů souvisejících s poskytnutím ubytování,
b) za úkon uvedený v odstavci 1 písm. b)
1. 160 Kč denně za celodenní stravu,
2. 75 Kč za oběd,
včetně provozních nákladů souvisejících s přípravou stravy.

Příloha č. 4 – Slovník základních pojmů

Afektivní poruchy = poruchy nálady

Ageismus = diskriminace z důvodu věku

Canisterapie = léčba prostřednictvím kontaktu se psem

Decenium = desetiletí

Degradace = znehodnocení osobnosti člověka

Demence = patologický, zrychlený úbytek kognitivních schopností po 2. roce života

Demografie = věda zkoumající složení a pohyb lidských populací

Deprese = stav, při které je jedinec smutný, skleslý, dle jeho názorů nemá žádná činnost význam

Empatie = schopnost maximálně porozumět pocitům a motivaci druhých lidí

Ergoterapeut = člověk vykonávající ergoterapii, což je léčba prostřednictvím práce a činnosti

Farmakoterapie = léčba prostřednictvím léčiv a léků

Geragogika = disciplína zabývající se vzděláváním a výchovou seniorů

Gerontagogika = disciplína, která se zabývá vzdělávání osob seniorského věku

Geriatrie = medicínská disciplína zaměřená choroby ve stáří

Gerontologie = obor, který se zabývá stárnutím organismu, zejména je zaměřen na biologické, psychologické a sociologické aspekty stárnutí

Heterogenní = různorodý

Hospic = zařízení zajišťující kvalitní péče o osoby těžce nemocné či umírající

Hostilní = nepřátelský, nenávistný

Inkontinence = neschopnost člověka udržet moč nebo stolici

Insomnie = porucha spánku

Involuce (v biologii) = fyziologické zanikání orgánu

Kardiopulmonální změny = srdečně-plicní změny

LDN = léčebna dlouhodobě nemocných, zařízení nabízí péči pacientům dlouhodobě nemocným bez ohledu na věk

Kognitivní funkce = poznávací procesy a operace (myšlení, paměť, fantazie apod.)

Měšťanka = označení pro školu, ve které se realizovalo základní vzdělání

Mrtvička = obecně užívané označení cévní mozkové příhody

Nestátní nezisková organizace = organizace právnického charakteru, která nebyla založena za účelem zisku, patří mezi ně např.: nadace, obce, občanská sdružení apod.

Ontogeneze = individuální vývoj jedince od zárodečného početí až po smrt

Polymorbidita – současná přítomnost několika nemocí u jednoho člověka

Sugestibilita = vlastnost člověka znamenající ovlivnitelnost, nechá se snadno přesvědčit druhými

Symptom = příznak

Příloha č. 5 – Základní otázky pro rozhovor se seniory

I. Započetí dobrovolnické činnosti

1) Jak dlouho už s dobrovolníkem spolupracujete?

II. Vlastní aktivity dobrovolníků se seniory

2) Jaké upřednostňujete činnosti?
3) Kdy činnosti probíhají?
4) Kde činnosti probíhají?
5) Nabídl dobrovolník i jiné činnosti?
6) Souhlasil /souhlasila byste s dobrovolnickou činností, i pokud by činnost probíhala s více klienty?
7) Jste spokojen(a) s využívanými službami, nechybí Vám některá?
8) Hraje roli i pohlaví dobrovolníka?
9) Sdělují Vám dobrovolníci i informace ze svého soukromí?
10) Co si myslíte o dobrovolnictví?

III. Nouzové situace

11) Víte, co dělat v případě, že Vám není dobře?
12) Víte, co dělat, když nemůže dobrovolník přijít?
13) Víte na koho se obrátit, pokud nejste s dobrovolníkem a s jeho činností spokojen(a)?

IV. Další aktivity v zařízení

14) Účastníte se společenských akcí?
15) Vyhovují Vám nabízené možnosti, nebo některé chybí?
16) Chybí vám zde něco celkově?
17) Víte, na koho se můžete obrátit nebo co dělat v případě, že jste s něčím či někým nespokojena v rámci zařízení?
18) Jak se cítíte po psychické stránce?
19) Jste spokojen(a)?

V. Doplnění

VI. Základní informace

20) Pohlaví:
21) Věk:
22) Dosažené vzdělání:
23) Pobyt klienta v zařízení:

Příloha č. 6 – Vzor smlouvy (dohody pro dobrovolníka)

D O H O D A O D O B R O V O L N É Č I N N O S T I

uzavřená mezi stranami:
název dané dobrovolnické organizace
a

Jméno a příjmení:	**Datum narození:**
Telefon:	**E-mail:**
Trvalé bydliště, PSČ:	

Čl. I.
Účel dohody

1. Účelem dohody je úprava základních práv a povinností obou smluvních stran v rámci výkonu dobrovolné činnosti dobrovolníka
2. Tato dohoda je uzavřena podle zákona 198/2002 Sb.

Čl. II.
Ustanovení týkající se dobrovolníka

1. **Předmětem činnosti dobrovolníka je:**

   Konkrétní činnost dobrovolníka bude sjednána ústní či písemnou dohodou.

2. **Místo výkonu dobrovolníka je zařízení:**

- zařízení:
- město/obec:

3. **Kontaktní osoba v zařízení je:**
4. Časový rozsah dobrovolnické činnosti se bude odvíjet od domluvy dobrovolníka se zařízením [redacted] nebo je stanoven na: …….
5. Dobrovolník se bude snažit v rámci možností **naplňovat při své činnosti poslání** [redacted]d Sázavou.
6. Dobrovolník se řídí základními dokumenty: **dohoda o dobrovolné činnosti, kodex dobrovolníka a provozní bezpečnostní předpis pro dobrovolníka**, s nimiž byl seznámen při sepisování dohody o dobrovolné činnosti koordinátorem dobrovolníků či kontaktní osobou. Dobrovolník musí jednat tak, aby nedocházelo ke škodám. Dojde-li ke škodě, nese odpovědnost za škodu způsobenou danému zařízení, která bude mít příčinnou souvislost s jeho chováním v rozporu s uvedenými předpisy a dokumenty.
7. Dobrovolník bude **zachovávat mlčenlivost** o všech skutečnostech, které se dozvěděl o uživateli služby a dalších osobách v souvislosti s výkonem své činnosti, o informacích týkající se svěřených podkladů a dokumentů a o interních záležitostech [redacted]pu či spolupracující organizace.
8. Dobrovolník bude **pod vedením koordinátora a kontaktní osoby** zařízení vykonávat dobrovolnickou činnost vymezenou v této smlouvě podle svých schopností a znalostí.
9. Dobrovolník souhlasí s tím, že dobrovolnou činnost bude vykonávat **bez nároku na finanční odměnu.**

10. Dobrovolník má **nárok na úhradu nákladů vzniklých v souvislosti s výkonem** jeho dobrovolné činnosti pouze tehdy, pokud jejich úhradu schválí koordinátor dobrovolníků či kontaktní osoba zařízení.
11. Dobrovolník je povinen na vyžádání koordinátora či kontaktní osoby **vyplňovat svou docházku.**
12. Dobrovolník souhlasí s **evidencí osobních údajů v datab** [redacted]
13. Dobrovolník podává na vyžádání zprávu o své činnosti, a to ústně nebo písemně.
14. Dobrovolník má právo na vydání osvědčení o výkonu dobrovolnické činnosti, a to po **odpracování min. 40 hodin pro zařízení** [redacted].
15. Pokud dobrovolník nebude s čímkoli spokojen má právo se obrátit na kontaktní osobu či koordinátora dobrovolnického centra. Pokud dobrovolník nebude spokojen s prací koordinátora dobrovolnického centra, má právo se obrátit na ředitelku [redacted]
16. Dobrovolník se účastní akcí Kambaly – dobrovolnického centra na vlastní nebezpečí.
17. Dobrovolník **SOUHLASÍ – NESOUHLASÍ *** s uveřejněním své fotografie k propagačním účelům [redacted] (*nehodící škrknout)
18. Dobrovolník má zájem být informován formou SMS či e-mailu o dění v DC **ANO – NE*.**
19. Dobrovolník v případě mimořádné události (např. povodně) by pomoci **MOHL – NEMOHL***.

Čl. III.
Ustanovení týkající se Dobrovolnického centra

1. DC či zařízení [redacted] je povinno seznámit dobrovolníka s dokumenty, které souvisí s výkonem dobrovolnické činnosti. DC zajišťuje dobrovolníkovi dle možností informace, metodické vedení, supervize, výcviky, školení potřebné k výkonu dobrovolnické činnosti.
2. DC či zařízení [redacted] je povinno proplatit dobrovolníkovi předem sjednané náklady spojené s dobrovolnickou činnosti, viz. čl. II - bod 10.
3. DC je povinno uzavřít dobrovolníkovi pracujícím na zařízení ([redacted] pojištění odpovědnosti za škodu na majetku nebo na zdraví, kterou dobrovolník způsobí sám nebo mu bude při výkonu dobrovolnické činnosti způsobena.
4. Zvláštní ujednání

Čl. IV.
Společná ustanovení

1. Dohoda se vyhotovuje **na dobu určitou, a to do:**
2. Platnost dohody končí buď na základě výpovědi dobrovolníka, dohodou, uplynutím sjednané doby, splněním úkolu nebo odvoláním dobrovolníka ze strany DC.
3. **Tato dohoda je vyhotovena ve dvou exemplářích.** Jeden exemplář náleží koordinátorovi dobrovolníků, druhý si ponechá dobrovolník.
4. Tato dohoda nabývá účinnosti dnem podpisu smluvními stranami.

Ve [redacted] dne:

dobrovolník **koordinátor**

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Bc. Monika Bernatová
Katedra:	Katedra antropologie a zdravovědy
Vedoucí práce:	PeadDr. et Mgr. Marie Chrásková, Ph.D.
Rok obhajoby:	2013

Název práce:	Aspekty životní spokojenosti seniorů v souvislosti s aktivizační činností dobrovolníků
Název v angličtině:	Aspects of the life satisfaction of the elderly in connection with the activities of volunteers activation
Anotace práce:	Diplomová práce v teoretické části přibližuje termíny dobrovolnictví, senior a stáří. Obsahuje i kapitolu, ve které je popsána aktivizační činnost včetně praktických příkladů. Praktická část práce se zaměřuje na výzkum realizovaný ve vybraných domovech pro seniory v kraji Vysočina. Jednalo se o 10 domovů, ve kterých 57 klientů odpovídalo na otázky zaměřené na realizaci dobrovolnictví a na jejich spokojenost. Součástí příloh je mimo jiné i seznam domovů pro seniory v kraji Vysočina včetně kontaktních údajů.
Klíčová slova:	Dobrovolnictví, dobrovolník, supervize, senior, kvalita života, aktivizační činnosti, domov pro seniory, rozhovor
Anotace v angličtině:	This thesis approaches the theoretical part of the terms of volunterring, senior and age. It contains a chapter, with describes the activation activity, including practical examples. The practical part of the thesis focuses on the survey conducted in selected homes for the elderly in the Vysočina region. It was about 10 homes, in with 57 clients responded to questions about the implementatiton of volunteering and to their satisfaction. The annexe is also the list of homes for the elderly in the Vysočina region

	including contact details.
Klíčová slova v angličtině:	Voluntary work, volunteer, supervision, senior, quality of life, activation activity, home for elderly, interview
Přílohy vázané v práci:	Příloha č. 1 – Seznam domovů pro seniory v kraji Vysočina Příloha č. 2 – Fotografie domovů pro seniory, ve kterých byly rozhovory realizovány Příloha č. 3 – Právní postavení domovů pro seniory Příloha č. 4 – Slovník základních pojmů Příloha č. 5 – Základní otázky pro rozhovor se seniory Příloha č. 6 – Vzor smlouvy (dohody) pro dobrovolníka
Rozsah práce:	138 s, 16 s. příloh
Jazyk práce:	Český jazyk